

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
‘ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ’
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ : ‘ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ’

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Ι. ΨΥΧΑΡΗΣ

της ΚΟΤΡΩΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Περίληψη

Στην Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης των σημαντικών εννοιών της «Επιχειρηματικότητας» και της «Τοπικής Ανάπτυξης». Παρουσιάζεται ο τρόπος που οι έννοιες αυτές συνδέονται μεταξύ τους και η σχέση αλληλεξάρτησής τους , καθώς και ο άμεσος και έμμεσος αντίκτυπος που έχουν στην ανάπτυξη των περιφερειών και κατ' επέκταση της Εθνικής Οικονομίας. Οι επιχειρηματίες αποτελούν το πιο ζωντανό κομμάτι της Εθνικής Οικονομίας , ενώ οι τοπικές κοινωνίες , καλούνται από τις σύγχρονες επιταγές και από τις ραγδαίες εξελίξεις τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε Παγκόσμιο επίπεδο, να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην Ανάπτυξη της Ελλάδος και να καταλάβουν το «χώρο» που τους ανήκει στη διαχείριση των κοινών. Γεγονός δύσκολο βέβαια , ειδικά σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, που μέχρι πρόσφατα αποτελούσε τον ορισμό του συγκεντρωτικού κράτους .

Abstract

In the Postgraduate Diplomatic Work that follows becomes a effort of analysis of the important significances of "Business dexterity" and "Local Growth".

It is presented the way that this significances are connected between them and their relation of interdependence, as well as the direct and indirect impact that they have in the growth of regions and at extension of National Economy.

The businessmen constitute the most live piece of National Economy, while the local societies, are called by the modern cheques and by the rapid developments so much in European as in World level, to undertake an active role in the Growth of Greece and to occupy the "space" that belongs to them in the management of publics.

Make difficult of course, specifically in a country as Greece, that up to recently constituted the definition of centralized state.

Ευχαριστίες

Για την υλοποίηση της παρούσας εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω καταρχήν τον κ. Ιωάννη Ψυχάρη, Επίκουρο Καθηγητή Περιφερειακής Οικονομικής Πολιτικής του Τμήματος Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ο οποίος με βοήθησε τόσο υλικά με την παροχή κατευθύνσεων και χρήσιμων συμβουλών ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο, όσο και ψυχολογικά με την ενθάρρυνση που μου παρείχε.

Τον κ. Μανώλη Μαυρογιάννη, Επιχειρηματικό Σύμβουλο και εξωτερικό συνεργάτη του Επιμελητηρίου Καρδίτσας για την πολύτιμη βοήθειά του σε όλη τη διάρκεια της συλλογής των ερωτηματολογίων και κυρίως για την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Τον Πρόεδρο του Νομαρχιακού Συμβουλίου Καρδίτσας κ. Ν. Καλιακούδα, τον Πρόεδρο του Επιμελητηρίου Καρδίτσας κ. Κ. Ψημμένο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Αναπτυξιακής Εταιρίας Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ. Α.Ε) κ. Β. Μπέλλη, που διέθεσαν τον πολύτιμο χρόνο τους για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Τους συναδέλφους μου στα τμήματα Μητρώου των Επιμελητηρίων της Θεσσαλίας για την παροχή των στατιστικών των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας και για την προώθηση των ερωτηματολογίων στις επιχειρήσεις.

Τους επιχειρηματίες που πρόθυμα ανταποκρίθηκαν και συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια.

Τέλος, την οικογένειά μου και κυρίως τα παιδιά μου για την υπομονή που έδειξαν όλο αυτόν τον καιρό, παρά το νεαρό της ηλικίας τους.

5. ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗσελ.	74
5.1. Η Κοινοτική πολιτική για την τοπική ανάπτυξη	σελ. 76
5.2. Τοπική Ανάπτυξη και αναπτυξιακή στρατηγική	σελ. 79
5.3. Η οριοθέτηση μικροπεριφερειών προγραμματισμού ως προϋπόθεση της στρατηγικής ανάπτυξης.	σελ. 84
5.4. Οι κατευθύνσεις της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και ο ρόλος των τοπικών κέντρων ανάπτυξης.....	σελ. 86
5.5. Συμπέρασμα	σελ. 92
6. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑσελ.	93
6.1. Γενικά.....	σελ. 93
6.2. Μεθοδολογία συλλογής επεξεργασίας και αποτύπωσης των στοιχείων	σελ. 95
6.3. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	σελ. 102
6.3.1. Γενικά στοιχεία	σελ. 102
6.3.2. Η παραγωγική διάρθρωση στην Θεσσαλία	σελ. 103
6.3.3. Οι τομείς παραγωγής	σελ. 105
6.3.4. Ενδοπεριφερειακά χαρακτηριστικά: διαχρονική εξέλιξη, εκτίμηση τάσεων	σελ. 108
6.3.5. Βασικά Χαρακτηριστικά των κλάδων εξειδίκευσης (Βιομηχανία – Μεταποίηση, Τουρισμό, Παροχή Υπηρεσιών)	σελ. 110
6.3.6. Οι υποδομές στην Θεσσαλία	σελ. 110
6.4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (SWOT ANALYSIS).....	σελ. 115
6.4.1. Πλεονεκτήματα και ισχυρά σημεία του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος της Θεσσαλίας	σελ. 116
6.4.1.1.Ευνοϊκές συνθήκες ζήτησης	σελ. 116
6.4.1.2.Δυναμικοί κλάδοι	σελ. 117
6.4.1.3.Συμπληρωματικοί κλάδοι	σελ. 117
6.4.1.4.Κατανόηση και ανταπόκριση σε μέτρα σύγχρονης οργανωτικής και παραγωγικής αλλαγής και εκμετάλλευση των κινήτρων από επενδυτικά προγράμματα	σελ. 118
6.4.1.5.Ύπαρξη E&T υποδομών και υπηρεσιών	σελ. 118
6.4.2. Αδυναμίες και προβλήματα του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος.....	σελ. 118
6.4.2.1.Χρηματοοικονομικές συνθήκες	σελ. 119
6.4.2.2.Δυσκολία στην συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων.....	σελ. 120
6.4.2.3.Πληροφόρηση και αξιοποίηση της υποδομής E&T	σελ. 119
6.4.2.4.Περιορισμένη αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και καινοτομίας	σελ. 121
6.4.2.5.Τεχνολογική εξάρτηση - Έλλειψη εξειδικευμένων προμηθευτών εξοπλισμού και τεχνολογικών υπηρεσιών	σελ. 122
6.4.2.6.Επιχειρηματικές ικανότητες και στελεχικό δυναμικό	σελ. 122

6.5. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	σελ. 123
6.5.1. Αδυναμία αξιοποίησης της τεχνολογικής εξέλιξης	σελ. 124
6.6. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	σελ. 124
6.6.1. Η διαμόρφωση νέων προτύπων κατανάλωσης και ζήτησης προϊόντων με νέα χαρακτηριστικά	σελ. 124
6.6.2. Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών	σελ. 125
6.6.3. Ανάπτυξη και αξιοποίηση των υποδομών	σελ. 126
6.6.4. Προοπτικές για συνεργασίες	σελ. 127
6.6.5. Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, διάχυση καινοτόμων πρακτικών διοίκησης και κατάρτιση στελεχών και επιχειρηματιών	σελ. 127
6.6.6. Οι πόροι και οι προτεραιότητες του 4 ^{ου} ΚΠΣ	σελ. 128
6.7. Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε & ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (ΝΟΜΟΣ 3299/04, ΠΕΠ, ΕΠ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ») Περίοδος έως 31/12/06	σελ. 129
6.7.1.Επενδυτικά σχέδια υποβληθέντα στην Διεύθυνση Σχεδιασμού & Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας.	σελ. 129
6.7.2. Επενδυτικά σχέδια υποβληθέντα στη Γενική Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του ΥΠΟΙΟ.	σελ. 131
6.7.3. Ο χάρτης του περιφερειακού Αναπτυξιακού Προγράμματος (ΠΕΠ , Μ 1.4 ,1.5 , 1.6) στην Θεσσαλία.	σελ. 133
6.7.4. Ο χάρτης του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα στην Θεσσαλία.	σελ. 135
6.8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΕΤΟΣ 2006.....	σελ. 140
6.8.1. Σε επίπεδο περιφέρειας	σελ. 140
6.8.2. Σε επίπεδο ενδιαφέροντος ανά τομέα	σελ. 141
6.8.3. Συμπεράσματα	σελ. 144
6.8.4. Συγκριτικοί Πίνακες	σελ. 145
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ. 149
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ. 156
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ. 159
1.Ερωτηματολόγιο φορέων	
2.Ερωτηματολόγιο επιχειρήσεων	
3.Πίνακες αποτελεσμάτων επεξεργασίας στοιχείων της έρευνας	

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4.1. Κατανομή Επιχειρήσεων Δείγματος ανά Νομό.....	σελ. 32
Πίνακας 4.2. Νομική Μορφή Επιχειρήσεων Δείγματος	σελ. 34
Πίνακας 4.3. Κατανομή επιχειρήσεων ανά ΣΤΑΚΟΔ	σελ. 34
Πίνακας 4.4. Μέγεθος Επιχειρήσεων της Θεσσαλίας	σελ. 37
Πίνακας 4.5. Απασχόληση στις Επιχειρήσεις του δείγματος	σελ. 37
Πίνακας 4.6. Μέγεθος Επιχειρήσεων του δείγματος	σελ. 38
Πίνακας 4.7. Προέλευση εσόδων μη-εξωστρεφείς επιχειρήσεις του δείγματος	σελ. 39
Πίνακας 4.8. Προέλευση Α' Υλών σε εξωστρεφείς και μη- επιχειρήσεις του δείγματος.....	σελ. 39
Πίνακας 4.9. Συμμετοχή σε Προγράμματα Έρευνας/Καινοτομίας.....	σελ. 42
Πίνακας 4.10. Προσλήψεις Προηγούμενου 12μήνου	σελ. 43
Πίνακας 4.11. Ο ρόλος των επιχορηγήσεων στις προσλήψεις	σελ. 44
Πίνακας 4.12. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για τις νέες τεχνολογίες	σελ. 45
Πίνακας 4.13. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για επέκταση/ αλλαγή αντικειμένου	σελ. 46
Πίνακας 4.14. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για επέκταση στο εξωτερικό	σελ. 46
Πίνακας 4.15. Απασχόληση Εξειδικευμένου Προσωπικού.....	σελ. 48
Πίνακας 4.16. Απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης	σελ. 51
Πίνακας 4.17. Ποσοστό πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης στο σύνολο...σελ.	51
Πίνακας 4.18. Απασχόληση ανειδίκευτου προσωπικού	σελ. 52
Πίνακας 4.19. Κάλυψη Σημερινών Αναγκών Επιχειρήσεων	σελ. 53
Πίνακας 4.20. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων	σελ. 53
Πίνακας 4.21. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων	σελ. 53
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.22. Ανάλυση ειδικοτήτων ανά κλάδο	σελ. 57
Πίνακας 4.23. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων.....	σελ. 58
(Επαγγελματική εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.24. Ανάγκες Επιχειρήσεων σε Νέες Ειδικότητες	σελ. 59
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.25. Ειδικότητες σε Ζήτηση.....	σελ. 59
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.26. Κλάδοι Ειδικοτήτων σε Ζήτηση	σελ. 61
(Επαγγελματική εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.27. Ανάγκες Επιχειρήσεων σε Νέες Ειδικότητες	σελ. 62
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.28. Ειδικότητες σε Ζήτηση	σελ.62
(Επαγγελματική εκπαίδευση)	
Πίνακας 4.29. Βαθμός Στελέχωσης από Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας / ΤΕΙ Λάρισας	σελ. 63

Πίνακας 4.30. Βαθμός Στελέχωσης από Ιδρύματα Επαγγελματικής εκπαίδευσης της Θεσσαλίας	σελ. 63
Πίνακας 4.31. Ειδικότητες και Αριθμός Προσλήψεων τελευταίου δωδεκαμήνου	σελ. 64
Πίνακας 4.32. Κατηγορίες Ειδικότητων και Αριθμός Προσλήψεων τελευταίου δωδεκαμήνου	σελ. 65
Πίνακας 5.1 Πολιτική για τη διαμόρφωση Δημιουργικού Περιβάλλοντος	σελ. 89
Πίνακας 5.2 Το βασικό πλαίσιο της Αναπτυξιακής Στρατηγικής για τα Κέντρα Ανάπτυξης σε Τοπικό επίπεδο	σελ. 90
Πίνακας 6.1 Αξιολόγηση των επιδόσεων του Αριθμού Επιχειρήσεων κατά την τελευταία 4ετία για την Θεσσαλία.....	σελ. 145
Πίνακας 6.2 Αξιολόγηση των επιδόσεων του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων κατά την τελευταία 4ετία για την Θεσσαλία.....	σελ. 146
Πίνακας 6.3 Αξιολόγηση των επιδόσεων του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων κατά την τελευταία 4ετία για την Θεσσαλία.....	σελ. 147

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 2.1. Οικονομική δραστηριότητα στη Θεσσαλία (Πηγή: ΕΣΥΕ).....	σελ. 27
Σχήμα 2.2. Ανεργία στη Θεσσαλία (Πηγή: ΕΣΥΕ).....	σελ. 28
Σχήμα 4.1. Βαθμός απόκρισης επιχειρήσεων ανά Νομό	σελ. 33
Σχήμα 4.2. Εισαγωγές Α' υλών από το εξωτερικό ανά τύπο επιχείρησης.....	σελ. 40
Σχήμα 4.3. Νέες Τεχνολογίες και Συστήματα Διοίκησης.....	σελ. 41
Σχήμα 4.4. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού (Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις).....	σελ. 49
Σχήμα 4.5. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού (Μεσαίες & Μεγάλες Επιχειρήσεις).....	σελ. 50
Σχήμα 4.6. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού ανά τύπο Επιχείρησης)	σελ. 50
Σχήμα 4.7. Κάλυψη Σημερινών και Μελλοντικών Αναγκών των Επιχειρήσεων	σελ. 54
Σχήμα 4.8. Μελλοντικές Ανάγκες των Επιχειρήσεων σε νέες ειδικότητες	σελ. 54
Σχήμα 4.9. Βαθμός δυσκολίας στην ανεύρεση στελεχών.....	σελ. 55
Σχήμα 4.10. Επιπλέον Γνώσεις / Ικανότητες Στελεχών.....	σελ. 66

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ρόλος των περιφερειών στη διευρυμένη Ευρώπη των 25, είναι πιο σημαντικός από ποτέ. Στο ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί και με δεδομένη την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η κάθε Περιφέρεια καλείται να αναπτύξει τη δική της διακριτή ταυτότητα, κίνηση που θα της εξασφαλίσει την επιβίωση, τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη στις νέες συνθήκες.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει εξαιρετικά μεγάλο πρωτογενή τομέα και χαμηλά ποσοστά στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι η εικόνα αυτή παραμένει σταθερή σε όλα τα επίπεδα αναφοράς (είτε αφορά την ΕΕ15, είτε την ΕΕ 25), γεγονός που καθιστά αυτή τη διαρθρωτική ιδιομορφία ακόμη πιο χαρακτηριστική. Είναι σαφές επομένως, ότι απαιτείται ένας πολύ σοβαρός ποιοτικός αναπροσανατολισμός της θεσσαλικής οικονομίας, τόσο σε επίπεδο τομεακό –κλαδικό, όσο και σε επίπεδο ποιοτικών διαρθρωτικών χαρακτηριστικών. Ταυτόχρονα τα ποσοστά ανεργίας που καταγράφονται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά μπορούν να χαρακτηρισθούν.

Στην παρούσα εργασία, θα γίνει μια προσπάθεια επικέντρωσης στις έννοιες της επιχειρηματικότητας και της τοπικής ανάπτυξης, στο πώς συνδέονται οι δύο αυτές έννοιες μεταξύ τους και στον άμεσο και έμμεσο αντίκτυπο που έχουν στην ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Θα γίνει επίσης - με τη βοήθεια ερωτηματολογίων- μια προσπάθεια καταγραφής της υπάρχουσας κατάστασης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας:

- α. στον τομέα της απασχόλησης στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον και
- β. στον τομέα της επιχειρηματικής εξέλιξης στη Θεσσαλία.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για τη συλλογή των στοιχείων και την συναγωγή των συμπερασμάτων, στηρίχθηκε τόσο στη συμπλήρωση τα ερωτηματολογίων που μοιράσθηκαν σε επιχειρηματίες, όσο και σε στατιστικά στοιχεία που δόθηκαν από τις υπηρεσίες Μητρώου των Επιμελητηρίων της Θεσσαλίας.

Τα περιεχόμενα της εργασίας, εκτός από την εισαγωγή είναι τα ακόλουθα:

- Μεθοδολογική προσέγγιση
- Ανάλυση της έννοιας της Επιχειρηματικότητας . Επίσης ανάλυση της απασχόλησης στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον .
- Ανάλυση της έννοιας «Τοπική Ανάπτυξη».
- Η επιχειρηματική εξέλιξη στη Θεσσαλία.
- Γενικά Συμπεράσματα.

Αναλυτικότερα το κάθε κεφάλαιο πραγματεύεται τις εξής πλευρές:

Στη μεθοδολογική προσέγγιση, αυτό που αναλύεται είναι η μέθοδος που ακολουθήθηκε προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για την υπάρχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και της επιχειρηματικότητας εν γένει , έτσι ώστε να καταστεί δυνατόν να συναχθούν συμπεράσματα για την σύνδεση της επιχειρηματικότητας με την τοπική ανάπτυξη. Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται λόγος , για το πώς επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος που ακολουθείται , αλλά και όλα τα απαραίτητα εκείνα χαρακτηριστικά και εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στη συγκεκριμένη εργασία, προκειμένου να οδηγηθούμε στο τελικό αποτέλεσμα.

Στο κεφάλαιο που αναφέρεται στην Επιχειρηματικότητα, γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης της έννοιας της επιχειρηματικότητας μέσα από ορισμούς από καταξιωμένους επιστήμονες , αλλά και καταγραφή των παραγόντων που επηρεάζουν την άσκηση της επιχειρηματικότητας γενικά και ειδικά στην Ελλάδα..

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται – με την στατιστική ανάλυση ερωτηματολογίων- ανάλυση σχετικά με την απασχόληση και το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Συγκεκριμένα αναλύονται τα δημογραφικά δεδομένα της περιοχής που αφορούν στην απασχόληση, η παραγωγική διάρθρωση , η ανάγκη της ανάπτυξης της έρευνας και της Καινοτομίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας , η καταγραφή των αναγκών και η αποτύπωση της συμπεριφοράς της επιχειρηματικής κοινότητας σε στελέχη και ειδικότητες στη Θεσσαλία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο ακολουθεί η ανάλυση της έννοιας της «τοπικής ανάπτυξης», όπως αυτή ορίζεται από τους ειδικούς. Καταγράφεται η πολιτική της

Κοινότητας για την Τοπική Ανάπτυξη , ο ρόλος των τοπικών κέντρων ανάπτυξης και οι κατευθύνσεις της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.

Στο έκτο κεφάλαιο , καταγράφονται και αναλύονται τα αποτελέσματα μιας μεγάλης έρευνας , που σκοπό έχει την αποτύπωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στη Θεσσαλία, η ανάλυση πλεονεκτημάτων, μειονεκτημάτων, ευκαιριών και κινδύνων για τη Θεσσαλία (SWOT ANALYSIS), οι κίνδυνοι για το Περιφερειακό παραγωγικό σύστημα , οι ευκαιρίες για ανάπτυξη του Περιφερειακού παραγωγικού συστήματος.

Στα συμπεράσματα γίνεται προσπάθεια να συνδεθούν οι όροι της επιχειρηματικότητας και της τοπικής ανάπτυξης, με βάση τόσο το θεωρητικό κομμάτι όσο και τα αποτελέσματα των ερευνών που παρατίθενται ,να αποδειχθεί η στενή σχέση που υπάρχει μεταξύ τους και η αλληλεπίδρασή τους στο χώρο και στην ανάπτυξη των περιφερειών. Τέλος γίνεται μια παράθεση προτάσεων βάση των οποίων οι τοπικές κοινωνίες θα υποστηρίξουν με αρτιότερο τρόπο την επιχειρηματικότητα και η επιχειρηματικότητα από την πλευρά της θα αποδώσει τα μέγιστα οφέλη στις τοπικές κοινωνίες.

Στο Παράρτημα που ακολουθεί τέλος, παρατίθενται τα ερωτηματολόγια που υποβλήθηκαν στους φορείς του Ν. Καρδίτσας , στις επιχειρήσεις και οι πίνακες αποτελεσμάτων επεξεργασίας στοιχείων της έρευνας.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Για την υλοποίηση της παρούσας εργασίας , ακολουθήθηκε μια συγκεκριμένη πορεία, ώστε να καταλήξουμε στο τελικό συμπέρασμα. Προκειμένου να εξαχθούν τα συγκεκριμένα συμπεράσματα , ακολουθήθηκε μια συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση, η οποία λαμβάνει υπόψη της τα παρακάτω δεδομένα , που επηρεάζουν το συγκεκριμένο θέμα.

Τα κεντρικά θέματα που απασχόλησαν την παρούσα εργασία είναι οι έννοιες της Επιχειρηματικότητας και της τοπικής ανάπτυξης. Η έννοιες αυτές έγινε προσπάθεια να προσεγγισθούν μέσα από θεωρητικά κείμενα αναγνωρισμένων επιστημόνων, τόσο Ελλήνων όσο και Ξένων.

Στη συνέχεια αναπτύσσεται το μέρος της έρευνας , η οποία εστιάζει στην συμπεριφορά των Θεσσαλικών Επιχειρήσεων στην αξιοποίηση στελεχιακού δυναμικού καθώς και στην αποτύπωση της διαθεσιμότητας ειδικοτήτων και στελεχών στη Θεσσαλία για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η έρευνα αυτή διεξήχθη το χρονικό διάστημα από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2007, σε επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στη Θεσσαλία

Για την υλοποίηση της έρευνας δόθηκαν στους υπεύθυνους των μητρώων των Επιμελητηρίων, ανά νομό οι επιχειρήσεις του δείγματος. Η έρευνα έγινε τηλεφωνικά και εφόσον οι επιχειρήσεις έδιναν την συγκατάθεσή τους, οι απαντήσεις καταχωρούνταν με φόρμα εισαγωγής δεδομένων (EXCEL) . Με την ολοκλήρωση της έρευνας ο φόρμες εισαγωγής συγκεντρώθηκαν , έγινε εκσφαλμάτωση των δεδομένων και η στατιστική επεξεργασία έγινε με τη βοήθεια του λογισμικού SPSS v13.0.

Η Δεύτερη έρευνα της παρούσας εργασίας αφορά στην «Αποτύπωση δημογραφικών στοιχείων επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας για το έτος 2006» και περιλάμβανε τις παρακάτω φάσεις:

ΦΑΣΗ Α: Συλλογή στοιχείων

ΦΑΣΗ Β: Σχεδιασμός Βάσης-Καταχώρηση στοιχείων σε Η/Υ

ΦΑΣΗ Γ: Επεξεργασία-Αποτύπωση στοιχείων

Στην πρώτη φάση , στα πλαίσια της συλλογής στοιχείων για τις ανάγκες της έρευνας πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω ενέργειες:

1. Αρχικά τέθηκαν οι στόχοι της έρευνας και προσδιορίστηκαν τα στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητο να συγκεντρωθούν .
2. Αμέσως μετά διεξήχθη προκαταρκτική έρευνα στα πλαίσια της οποίας εντοπίστηκαν οι πιθανές πηγές (φορείς άντλησης των πληροφοριών προκειμένου να αξιολογηθούν και να επιλεγούν οι πλέον αξιόπιστες . Για το λόγο αυτό αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία των Μητρώων των Επιμελητηρίων της Θεσσαλίας.
3. Κατόπιν προβήκαμε στην αξιολόγηση για το περιεχόμενο και τον όγκο των διαθέσιμων στοιχείων των φορέων για να επιλεγεί ο καταλληλότερος τρόπος επεξεργασίας τους.

Στη δεύτερη φάση, αναζητήθηκαν από τις παραπάνω πηγές τα στοιχεία αναφορικά με τις ενάρξεις επιχειρηματικής δραστηριότητας και τις διακοπές λειτουργίας των επιχειρήσεων στους τέσσερις νομούς της Θεσσαλίας, αναπτύχθηκε ειδική βάση σε ηλεκτρονική μορφή για το EXCEL (για την εισαγωγή των εγγραφών σε επίπεδο ενάρξεων επιχειρηματικής δραστηριότητας και διακοπών λειτουργίας για το έτος 2006). Ο λόγος της καταχώρησης αυτής ήταν η ευκολότερη και αρτιότερη επεξεργασία των στοιχείων.

Στην τρίτη φάση τέλος έγινε η επεξεργασία και η αποτύπωση των στοιχείων για τις ενάρξεις και τις διακοπές λειτουργίας των επιχειρήσεων έτους 2006, τόσο για τον κάθε νομό ξεχωριστά , όσο και για τη Θεσσαλία συγκεντρωτικά.

3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν αρκετοί ορισμοί της επιχειρηματικότητας. Το πρώτο ριζικό της λέξης επιχειρηματικότητα είναι το ρήμα «επιχειρώ» που σημαίνει επιλαμβάνομαι, κάνω απόπειρα, αποπειρώμαι και επιπίπτω. Όλα τα παράγωγα της λέξεως επιχειρώ έχουν την ίδια εννοιολογική και κατ' επέκταση πρακτική σημασία.. Ωστόσο ο ορισμός της επιχειρηματικότητας επεκτείνεται και σε άλλους ορισμούς , η σύνθεση των οποίων αποδίδει την έννοια της επιχειρηματικότητας ως τη δημιουργία, την ανάπτυξη και την υλοποίηση νέων λύσεων, για την ικανοποίηση αναγκών, μέσω νέων συνδυασμών των συντελεστών της παραγωγής και τρόπων αξιοποίησης των υπαρχόντων αλλά και νέων πόρων. Ο επιχειρηματίας είναι ο φορέας του επιχειρηματικού πνεύματος και το υποκείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητας , έχοντας βέβαια την ευθύνη και τον κίνδυνο της εξευρέσεως και διάθεσης των νέων πόρων για την ανάπτυξη του κυρίου ρόλου του, την επιχειρηματική δραστηριότητα . Έτσι φθάνουμε στο συμπέρασμα ότι η επιχειρηματικότητα είναι η εξυπνάδα να ανταπεξέλθεις στις μεταβολές της αγοράς, να καινοτομείς , να μπορείς να χειρίζεσαι τις αλλαγές και να δημιουργείς νέες αξίες. (Τσακλάγκανος,)

Ο Μέρεντιθ έχει αναφέρει ότι επιχειρηματίας είναι αυτός που έχει την ικανότητα να διαβλέπει και να αξιολογεί επιχειρηματικές ευκαιρίες, να συλλέγει τους απαιτούμενους πόρους και να τους αξιοποιεί και τέλος να καταφεύγει στις κατάλληλες ενέργειες ώστε να διασφαλίζει την επιτυχία των ενεργειών του. Παράλληλα όμως θα πρέπει να είναι έτοιμος για κάθε αποτυχία , αφού πολλοί επιχειρηματίες πέτυχαν μέσα από την εμπειρία πολλών αποτυχιών.

Ο Shumpeter υποστηρίζοντας ότι ο επιχειρηματίας δημιουργεί νέους συνδυασμούς πόρων εννοώντας ότι δημιουργεί νέα αγαθά ή νέα ποιότητα αγαθών μέσα από νέες μεθόδους παραγωγής , δημιουργεί νέες αγορές , ανακαλύπτει νέες πηγές προμηθειών και επιδρά αλλάζοντας την οργάνωση ή δομή ενός βιομηχανικού τομέα ή της οικονομίας. Ωστόσο πρέπει να διευκρινισθεί ότι επιχειρηματίας δεν είναι μόνο ο «επενδυτής» ούτε ο «ιδιοκτήτης» της επιχείρησης ούτε ο «μάνατζερ» αυτής.

Έχοντας ορίσει τις έννοιες της επιχειρηματικότητας και του επιχειρηματία θα ήταν χρήσιμο να σταθούμε για λίγο στην έννοια της δημιουργικότητας

«creativity». Οι παραπάνω έννοιες σαν άρρηκτα συνδεδεμένες διαχρονικές ανθρώπινες ποιότητες, αποτελούν σημαντικότερους επιχειρησιακούς πόρους, ικανούς να προσδώσουν συγκριτικό πλεονέκτημα αν τους διαχειριστούν ορθά. Με απλά λόγια, η δημιουργικότητα αναφέρεται στην επιθυμία του επιχειρηματία να δημιουργήσει κάτι νέο, κάτι που αφορά στη γέννηση νέων ιδεών. Δημιουργικότητα σημαίνει κάτι καινούριο, κάτι που αποτελεί καινοτομία. Η διαχείριση λοιπόν της δημιουργικότητας αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο στην κατανόηση της επιχειρηματικότητας, αφού επηρεάζεται άμεσα από τις βασικές δομές, την κουλτούρα, τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, και τα χαρακτηριστικά του ίδιου του επιχειρηματία.

Σύμφωνα με τον Webster η δημιουργικότητα ορίζεται σαν « η ικανότητα να κάνεις κάτι καινούριο, να υπάρχει, να διαρκεί». Ακόμη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιδέα της αλλαγής. Όπως λέει ο Picasso, « κάθε πράξη δημιουργικότητας είναι πρώτα απ' όλα μία πράξη καταστροφής». Έτσι ο Shumpeter χαρακτηρίζει τη δημιουργικότητα ως «δημιουργική καταστροφή».

Είναι λοιπόν προφανές από τα παραπάνω ότι υπάρχει ισχυρός δεσμός ανάμεσα στην επιχειρηματικότητα και στη δημιουργικότητα. Όπως λέει και ο J. Kao, ο επιχειρηματίας είναι κάποιος που ανταποκρίνεται στην ευκαιρία έχοντας την αίσθηση τόσο σε προσωπικό όσο και σε εταιρικό περιβάλλον να συλλάβει και να εκμεταλλευθεί αυτή την ευκαιρία.. Ενώ ταυτόχρονα η ευκαιρία δίνοντας την εικόνα του πιθανού περιμένει από τον επιχειρηματία να την κάνει όραμα και πράξη.

Είναι λοιπόν η συγκεκριμένη δημιουργικότητα σαν εργαλείο συγκριτικού πλεονεκτήματος στον συνεχών μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό κόσμο ένα σημαντικό κομμάτι της επιχείρησης που πρέπει να περιβληθεί με όλη τη φροντίδα του επιχειρηματία, αν θέλει να επιβιώσει στον σκληρό ανταγωνισμό, ή να εισέλθει σ' αυτό το εχθρικό περιβάλλον, ειδικά στον χώρο των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και σε τομείς όπως η βιοτεχνολογία, τα ηλεκτρονικά κλπ.

Μια σημαντική όμως παράμετρος της δημιουργικότητας όπως ίσως διαφαίνεται από τα παραπάνω είναι η ίδια η υπόστασή της μέσα στην επιχείρηση. Δηλαδή η πρακτική εφαρμογή της που απαιτεί κόπο, χρόνο και χρήμα. Απαιτεί αποφάσεις που σχετίζονται με την οργανωτική δομή της επιχείρησης, το επίπεδο σχέσεων, τις πρακτικές ανθρώπινων πόρων, το αρχηγικό ύφος και τέλος την κουλτούρα. Η κουλτούρα, όπως είδαμε και παραπάνω, ίσως τελικά

αποδεικνύεται και το πιο σημαντικό κομμάτι στην κατανόηση και την εφαρμογή της δημιουργικότητας στον επιχειρηματικό σχεδιασμό. Διότι μέσα από αυτήν και τις πραγματικές προθέσεις των ατόμων θα κριθεί η ενστέρνιση της δημιουργικότητας από τον επιχειρηματία, η οποία τελικά θα τον οδηγήσει στην επιτυχία του στόχου του.

3.1 Επιχειρηματικότητα και εκπαίδευση

Πολλοί είναι εκείνοι που θέτουν το ερώτημα : « Υπάρχει τρόπος ή μεθοδολογία για εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα»; Η απάντηση είναι ότι η εκπαίδευση είναι απαραίτητη τόσο στους υποψηφίους όσο και στους υφιστάμενους επιχειρηματίες. Είναι αποδεδειγμένο ότι για να αναπτυχθεί η επιχειρηματική ιδέα , εκτός από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας χρειάζονται και γνώσεις και ικανότητες.

Η εκπαίδευση καλείται να παίζει το ρόλο της διαμόρφωσης και της ανάπτυξης των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας μέσα από τις γνώσεις που θα προσφέρει στους ενδιαφερόμενους , να ασκήσουν την επιχειρηματικότητα και να γίνουν επιχειρηματίες . Είναι το μέσο εκείνο που θα δώσει αυτοπεποίθηση, ενέργεια και δυναμισμό στον επιχειρηματία , θα τον προετοιμάσει προσφέροντας του γνώσεις , ικανότητες, και θα τον βοηθήσει μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα , να κάνει επαφές και γνωριμίες δίνοντας του παράλληλα την ενθάρρυνση και την εμπύχωση για την υλοποίηση των σχεδίων τους.

Ποια είναι όμως τα προγράμματα που εφαρμόζονται με συγκεκριμένο στόχο την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των επιχειρηματιών; Υπάρχουν προγράμματα τα οποία διδάσκονται σε διάφορα Πανεπιστήμια και τα οποία βοηθούν τους επιχειρηματίες τόσο τους μέλλοντες όσο και τους υπάρχοντες.

Αυτά τα προγράμματα στοχεύουν , στην ευαισθητοποίηση και τον προσανατολισμό αυτών που έχουν τις προϋποθέσεις προς το επιχειρείν , όσον αφορά στις δυσκολίες και τους ρόλους του επιχειρηματία . Όμως θα πρέπει τα προγράμματα αυτά να συντονιστούν με την εξέλιξη της επιχειρηματικότητας και να είναι συνάρτηση αυτής, αφού κάθε καινούριο επίπεδο επιχειρηματικότητας παρουσιάζει τις δικές του δυσκολίες και απαιτεί τις ανάλογες και ιδιαίτερες

γνώσεις. Τέλος , είναι σημαντικό να πούμε ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν τα μοντέλα για την εκπαίδευση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα

Το επιχειρείν είναι αναπόσπαστα δεμένο με την ανθρώπινη φύση. Υπάρχουν όμως πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, γιατί δεν αρκεί η ανθρώπινη φύση για να μετατραπεί μια ιδέα σε ευκαιρία. Χρειάζονται μηχανισμοί, υποδομές, διαδικασίες.

Οι παράγοντες αυτοί είναι:

A. Η έλλειψη επαγγελματισμού των δημοσίων υπαλλήλων

B. Τεχνικοί σύμβουλοι

Γ. Νομοθεσία

Δ. Γνώσεις των ατόμων γύρω από τον επιχειρηματία

E. Προβλήματα στη δημιουργία του δικτύου πωλήσεων

ΣΤ. Χρηματοδότες

Η διαδικασία της οικονομικής ενίσχυσης από τραπεζικούς οργανισμούς μπορεί να έχει διάφορες μορφές:

- i. – Συμμετοχή άλλων τραπεζών για να μειωθεί το κόστος
- ii.- Οικονομική βοήθεια από ειδικούς οργανισμούς
- iii. - Συμμετοχή άλλων επιχειρηματιών
- iv.- Επιχορήγηση επενδύσεων βάσει των κινήτρων νέων επενδύσεων για περιφερειακή ανάπτυξη

Z. Παιδεία

H. Περιβάλλον

Θ. Νοοτροπία

Πως είναι δυνατόν όμως οι παράγοντες αυτοί από αρνητικοί να μετατραπούν σε θετικοί για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας; Οι λέξεις «κλειδιά» είναι δύο : οι επιχειρηματίες και το κράτος.

Το κράτος πρέπει να γίνει αποτελεσματικό και ανταγωνιστικό για να κρατήσει κοντά του τους πολίτες επιχειρηματίες και να δημιουργήσει κατάλληλες συνθήκες ώστε να προσεγγίσει επιχειρηματίες από άλλα κράτη. Χρειάζεται λοιπόν φιλελευθεροποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος , απελευθέρωση του χρηματοοικονομικού συστήματος και σταθερό οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον.

Είναι αποδεκτό ότι οι οικονομικές ευκαιρίες για νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες σε μια μικρή και ανοικτή κοινωνία όπως αυτή της Ελλάδας, επηρεάζονται σημαντικά από τις τάσεις που παρουσιάζει το παγκόσμιο εμπόριο και ο διεθνής ανταγωνισμός. Γι αυτό ακριβώς η αδυναμία διασφάλισης πόρων και διοικητικών ικανοτήτων έχει σαν συνέπεια να ορθώνονται εμπόδια στην ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών υψηλής ποιότητας. Και είναι φυσικό ο αριθμός και το είδος των επιχειρήσεων που υπάρχουν σε μία περιοχή να θεωρούνται σημαντικά χαρακτηριστικά της βιομηχανικής οικολογίας. Έτσι φθάνουμε στο συμπέρασμα ότι η επιχειρηματικότητα είναι εξαρτημένη μεταβλητή της διαδικασίας οικονομικής ανάπτυξης, όπως άλλστε είναι αποδεκτό σε μεγάλο αριθμό οικονομολόγων.

Σ' αυτήν την περίπτωση υπάρχει και η αντικρουόμενη σκέψη άλλων ανθρώπων, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η επιχειρηματικότητα είναι ανεξάρτητη μεταβλητή σε σχέση με τη διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και εξαρτάται κυρίως από ψυχοκοινωνικούς παράγοντες. Εξαρτάται δηλαδή από τη γενικότερη καλλιέργεια που επικρατεί σε μια περιοχή. Και αυτή η καλλιέργεια φαίνεται από το ότι η νομιμότητα ή το γόητρο του επιχειρηματικού ρόλου εξαρτάται από την συμπεριφορά του ευρύτερου κοινωνικού περιγύρου απέναντι στην επιχειρηματικότητα. Άρα παράγοντες όπως η τοπική κοινωνία, η θρησκεία, το εκπαιδευτικό σύστημα, το πολιτικό σύστημα οι οποίοι έχουν θετικά αποτελέσματα όσον αφορά στη διατήρηση αξιών, ίσως έχουν αρνητικό αποτέλεσμα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Η ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, όπως είναι γνωστό επηρεάζεται από την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική. Ένα παράδειγμα είναι η τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και οι ενδιαφερόμενοι φορείς, όπως οι συνδικαλιστικοί φορείς, οι οποίοι είναι ισχυροί και αντιτίθενται πολλές φορές στην κάθε κυβερνητική προσπάθεια για ανάπτυξη, έχουν αφαιρέσει σε μεγάλο βαθμό τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα.

Επιπλέον η πολιτεία μέσα από την πολιτική και τις παρεμβάσεις της στον οικονομικό τομέα μέσω της φορολογίας, εργατικών νόμων, ενισχύσεων, επιδοτήσεων, συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς επίσης και στον ψυχοκοινωνικό τομέα, μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Από όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με την εκπαίδευση , την επιμόρφωση , την έρευνα και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών συμβάλλουμε όχι μόνο στη γνώση, αλλά και στη δημιουργία εκσυγχρονιστικής νοοτροπίας στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης, καθώς και στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών. Πίσω από τη νοοτροπία, τους θεσμούς, τις διαδικασίες βρίσκεται ο ανθρώπινος παράγοντας και σε αυτόν ακριβώς επενδύουμε. Η επένδυση στη γνώση είναι δύναμη. Η επένδυση στην επιχειρηματικότητα είναι ανάπτυξη και πρόοδος της οικονομίας και της κοινωνίας μας.

3.3 Επιχειρηματικότητα και ελληνική πραγματικότητα

Στο σημείο αυτό θα κάνουμε μια προσπάθεια προσέγγισης της έννοιας της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα. Πώς αναπτύσσεται και πώς βοηθάει η επιχειρηματικότητα την Ελλάδα, αλλά και το Ελληνικό κράτος πώς βοηθάει στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας;

Θα πρέπει να ξεκινήσουμε με την κατάσταση και τις ιδέες που επικρατούν στην Ελλάδα για την επιχειρηματικότητα . Στην Ελλάδα επικρατεί η αντίληψη ότι η επιχειρηματικότητα και η επιχειρηματική δραστηριότητα είναι κάτι το οποίο γίνεται όταν έχουμε εξαντλήσει όλες τις άλλες δυνατότητες. Δηλαδή , γίνομαι επιχειρηματίας επειδή δεν μπορώ να κάνω τίποτα άλλο , ή δεν έχω εναλλακτική λύση. Έτσι ο χώρος που θα κινηθεί η ελληνική επιχείρηση είναι περισσότερο αρνητικός παρά θετικός. Η αντίληψη αυτή πρέπει να καταπολεμηθεί , για τι η επιχείρηση είναι θεσμός για τις κοινωνίες ο οποίος πρέπει ν' αναβαθμισθεί, να επισημοποιηθεί και κυρίως ν' αποκατασταθεί το ηθικό του επίπεδο και κύρος.

Την αντίληψη αυτή έρχεται ν' αποδείξει το γεγονός ότι στους δείκτες καινοτομίας είμαστε από τις τελευταίες χώρες! Σ' αυτό βέβαια συντελεί και η έλλειψη συνεργασίας της επιχείρησης με την παιδεία και τον πανεπιστημιακό χώρο.

Τα τελευταία χρόνια μια καινούρια μορφή επιχειρηματία έκανε την εμφάνισή της στην ελληνική πραγματικότητα: ο επιχειρηματίας-φάντασμα , που ιδρύει επιχειρήσεις με μοναδικό σκοπό την είσπραξη της επιδότησης από τα ισχύοντα Αναπτυξιακά Προγράμματα. Το γεγονός αυτό αποδυνάμωσε ακόμη

περισσότερο τον επιχειρηματία στα μάτια της ελληνικής κοινωνίας, αφού εν ολίγοις για αρκετά χρόνια η ιδιότητα του επιχειρηματία συνδεόταν στην συνείδηση του κόσμου με την έννοια του «φοροφυγάδα» και του «απατεώνα».

Η αλήθεια είναι ότι η Ελλάδα είναι «μη επιχειρηματική» χώρα. Οι κυριότεροι λόγοι είναι: η αστάθεια του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του φορολογικού συστήματος καθώς και η έλλειψη παιδείας. Οι Αναπτυξιακοί Νόμοι έπειτα δεν στάθηκαν ικανοί να προσελκύσουν και να υποστηρίξουν νέες επενδύσεις, κλίμα που φαίνεται ν' αλλάζει με τον νέο Αναπτυξιακό Νόμο που ισχύει σήμερα και ήδη ανέτρεψε το κλίμα στην περιφέρεια. Άλλος ένας σοβαρός παράγοντας που συντελεί στο να μη θεωρείται η χώρα «επιχειρηματική» είναι και ο ρόλος των τραπεζών στη δημιουργία και την ανάπτυξη της επιχείρησης. Στην Ελλάδα οι τράπεζες δεν «επιχειρούν» μαζί με τον επιχειρηματία, όπως γίνεται σε άλλες χώρες. Αν δούμε τι γίνεται στην Ιαπωνία, θα καταλάβουμε ότι οι τράπεζες «επιχειρούν» μαζί με τον επιχειρηματία και προσπαθούν να συμμετάσχουν στο 20% των πετυχημένων επενδύσεων ενώ από αυτές που παρουσιάζουν υψηλό επιχειρηματικό κίνδυνο να καλύψουν το 100% αυτών. Στην Ελλάδα, αντίθετα με την Ιαπωνία, η χρόνια αντίδραση των τραπεζών σε επιχειρηματικά ερεθίσματα είναι πολλές φορές απαγορευτική με συνέπεια να μην προωθούνται νέες καινοτομίες, ενδιαφέρουσες εφευρέσεις και νέοι επιχειρηματίες.

Παρ' όλα αυτά, προσπάθειες γίνονται για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα και κυρίως για την ανάπτυξη των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων, γιατί είναι γνωστό ότι σε όλες τις χώρες οι Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις αναπτύσσονται πιο γρήγορα. Τα αίτια του φαινομένου αυτού αναφέρονται τόσο στον αυξανόμενο καταμερισμό εργασίας μεταξύ βιομηχανικών μονάδων όσο και στα χαρακτηριστικά της νέας ευέλικτης παραγωγικής διαδικασίας που ευνοούν τις μικρότερες επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα, αν και δεν είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους, δεν υστερεί σε ανθρώπινο κεφάλαιο, και σε αυτό ακριβώς συγκεντρώνεται όλη η προσοχή για ν' ανταποκριθεί θετικά στις νέες προκλήσεις. Οι κυβερνήσεις παίρνουν κατά καιρούς κάποια θετικά μέτρα προσανατολίζοντας έτσι την πολιτική τους ώστε να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο θα προχωρήσει η ανάπτυξη των ΜΜΕ σε συνθήκες ανταγωνισμού.

Η πολιτική αυτή έχει τρεις συνιστώσες: α) τον εκσυγχρονισμό της υποδομής τόσο σε υλικό όσο και σε ανθρώπινο κεφάλαιο, β) τον εκσυγχρονισμό της αγοράς μέσω της προώθησης του κατάλληλου ανταγωνιστικού πλαισίου και γ) τον εκσυγχρονισμό των θεσμών στήριξης των επιχειρήσεων σε ειδικούς τομείς, όπως η χρηματοδότηση και οι εξαγωγές.

Ο εκσυγχρονισμός σε τηλεπικοινωνίες και μεταφορές που προωθείται αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιοποίηση των ευκαιριών που συνδέονται με τον διεθνή καταμερισμό της εργασίας. Εξίσου σημαντικές είναι οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση, δηλαδή στην ανθρώπινη υποδομή. Γι αυτό έχουν ιδρυθεί ειδικοί φορείς στην Ελλάδα όπως ο ΕΟΜΜΕΧ, ο ΕΛΚΕΠΑ, ο ΟΠΕ ,η ΕΕΔΕ, το ΚΕΤΑ που βοηθούν στην επιμόρφωση των στελεχών μέσα από σεμινάρια , στην επιδότηση των επενδύσεων και όλα αυτά με κύρια κατεύθυνση και κύριο σκοπό την προσπάθεια αναβάθμισης της επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα..

Από την άλλη μεριά , ο εκσυγχρονισμός της αγοράς προϋποθέτει την οργανική σύνδεση της εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων με την παραγωγή, στοχεύοντας στην αποτελεσματική ανταπόκριση του παραγωγού στα μηνύματα της αγοράς και τις απαιτήσεις του καταναλωτή. Η κυβερνητική πολιτική στον τομέα αυτό έχει στόχους:

Την επιτάχυνση της ποιοτικής αναβάθμισης προϊόντων σύμφωνα με τα διεθνή καταναλωτικά πρότυπα , μέσω θεσμών όπως τα κλαδικά ινστιτούτα και τα εμπορικά κέντρα. Η κυβέρνηση έχει επίσης την ευθύνη της αποτελεσματικής λειτουργίας του ανταγωνισμού, δηλαδή της πρόληψης και του ελέγχου μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών δομών, ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη άλλων επιχειρήσεων . Το Υπουργείο Ανάπτυξης με την εφαρμογή και τη βελτίωση της αντιμονοπωλιακής Νομοθεσίας , καθώς και ο έλεγχος που κάνει, ενεργούν ως ασφαλιστικά μέσα στη σωστή λειτουργία του ανταγωνισμού.

Τέλος, ιδιαίτερη σημασία έχει ο εκσυγχρονισμός των θεσμών στην προσπάθεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την ευημερία τους. Γίνονται προσπάθειες για χρηματοδότηση στη λειτουργία νέων επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη των ήδη λειτουργούντων , καθώς και στην αξιοποίηση του τραπεζικού συστήματος , το οποίο έχει ήδη αρχίσει ν' απελευθερώνει χρηματοδοτικούς πόρους για τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικών επιχειρήσεων. Επίσης, το θεσμικό πλαίσιο για τις εξαγωγές

εκσυγχρονίζεται με την προώθηση νέων μορφών ασφάλισης και χρηματοδότησης εξαγωγών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ΜικροΜεσαίων επιχειρήσεων, όπως είναι η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων, η δημιουργία επιχειρήσεων Factoring (πρακτόρευσης) κ.λ.π.

3.4 Επιχειρηματικότητα και κουλτούρα

Η έννοια της κουλτούρας προέρχεται από την πολιτισμική ανθρωπολογία και είναι αρκετά δύσκολο να ορισθεί. Είναι γνωστό ότι η επιχείρηση είναι σύνολο περιουσιακών στοιχείων και ανθρώπινου δυναμικού (υλικών και ανθρώπινων πόρων) και ένα πλέγμα σχέσεων και υποκειμενικών εμπειριών που καθιστούν δυνατή τη δράση. Για την επιχειρηματική κουλτούρα έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί, αλλά ο πιο πλήρης θεωρείται ο ορισμός του E. Schein: «Κουλτούρα είναι ένα δομημένο σύνολο από βασικές παραδοχές και σχέσεις που έχουν εφευρεθεί ή αναπτυχθεί από μια δεδομένη ομάδα καθώς μαθαίνει ν' αντιμετωπίζει προβλήματα εξωτερικής προσαρμογής ή εσωτερική ολοκλήρωσης, οι οποίες έχουν αποδώσει ικανοποιητικά στο παρελθόν ώστε να θεωρούνται ότι ισχύουν γενικά και επομένως να μπορούν να διδαχθούν σε νέα μέλη σαν ο τρόπος αντίληψης, σκέψης, αίσθησης σχετικά με τα προβλήματα αυτά». Κατά τον E. Schein, η κουλτούρα είναι ένα αποτέλεσμα μάθησης από ομαδική εμπειρία και έχει σημασία μόνο αναφορικά με την ομάδα αυτή. Θα μπορούσε να σημειωθεί εδώ ότι υπάρχει μια διαλεκτική σχέση «αιτίας-αιτιατού» μεταξύ ανθρωπίνων σχέσεων και κουλτούρας ή ακόμα μεταξύ οργανισμού και κουλτούρας.

Η κουλτούρα ενός ατόμου, μιας ομάδας ή μιας οργάνωσης είναι αποτέλεσμα εξελικτικής πορείας και μάθησης. Ο Kilmann αναφέρει ότι « η κουλτούρα της οργάνωσης ή της επιχείρησης διαμορφώνεται γρήγορα, με βάση την αποστολή, τις ρυθμίσεις και τις απαιτήσεις γύρω από την έννοια «επιτυχία»: υψηλή ποιότητα, αποδοτικότητα, εξυπηρέτηση πελάτη, αξιοπιστία προϊόντων, σκληρή δουλειά, καινοτομίες».

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί δράση ή συμπεριφορά ατόμου ή ομάδων, τα οποία εντάσσονται μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς η επιχειρηματικότητα χαρακτηρίζεται από πολιτιστικά στοιχεία τα οποία προσδιορίζονται από την κουλτούρα των φορέων της και του περιβάλλοντός της.

Η επιχειρηματική κουλτούρα των ατόμων, ομάδων και οργανισμών επηρεάζεται από στοιχεία της κουλτούρας της επιχείρησης αλλά και αυτής του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Έτσι για παράδειγμα οι αποκεντρωμένες οργανωτικές δομές, η ελευθερία ανάπτυξης πρωτοβουλιών, η αποδοχή λαθών, η εξωστρέφεια εκφράζουν μια οργανωσιακή κουλτούρα ευνοϊκή για την επιχειρηματική δραστηριότητα των στελεχών. Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι η επιχειρηματική δράση και οι μορφές που αυτή λαμβάνει είναι αποτέλεσμα, εκτός των άλλων, της κουλτούρας, της κοινωνίας, της επιχείρησης και των ατόμων οι σχέσεις των οποίων αλληλοεπηρεάζονται μεταξύ τους. Συνεπώς, η κατανόηση και η εξήγηση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα προϋποθέτει την κατανόηση των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας και των επιχειρηματιών στοιχεία τα οποία συνδέονται μεταξύ τους.

3.5 Επιχειρηματική κουλτούρα στην Ελλάδα

Ο καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δημήτριος Μπουραντάς κάνει μια δική του έρευνα πάνω στην κουλτούρα του Ελληνικού Μάνατζμεντ πρώτον σε επίπεδο επιχειρηματία και δεύτερον σε επίπεδο περιβάλλοντος και είναι η πρώτη ειδική έρευνα πάνω σε αυτό το θέμα. Η έρευνα ασχολείται με τα βασικά στοιχεία της κουλτούρας των Ελλήνων επιχειρηματιών. Κάθε επιχειρηματίας δρα κατά διαφορετικούς τρόπους που έχουν σχέση με τις γνώσεις και τις εμπειρίες του. Πέραν όμως αυτής της διαφορετικότητας υπάρχουν κάποια στοιχεία που κυριαρχούν στην κουλτούρα του επιχειρησιακού κόσμου. Αυτά είναι τα εξής:

1. Βραχυπρόθεσμος ορίζοντας. Ενώ κάθε επιχειρηματίας επιθυμεί την μακροήμερευση της επιχείρησής του, οι αποφάσεις που παίρνουν αφορά το άμεσο μέλλον και μόνο. Αυτό υποστηρίζεται από το γεγονός ότι λίγες επιχειρήσεις μόνο έχουν μακροπρόθεσμα σχέδια που μπορούν ν' ανταποκριθούν στις ανάγκες του μακρινού μέλλοντος.

2. Ηρωισμός και συγκεντρωτισμός. Ο Έλληνας επιχειρηματίας – ιδιοκτήτης μέσω της σκληρής δουλειάς συγκεντρώνει όλες τις αρμοδιότητες για τη λειτουργία της επιχείρησης. «Ο επιχειρηματίας ξέρει και μπορεί να κάνει τα πάντα, καλύτερα από τα στελέχη του». Οι αρμοδιότητες που έχουν τα στελέχη της επιχείρησης έχουν πάντα δευτερεύουσα σημασία. Ακόμη και όταν η επιχείρηση

είναι μεγάλη, τα στελέχη είναι πρόσωπα που έχουν την εμπιστοσύνη του ιδιοκτήτη ώστε να τον πληροφορούν σωστά για τα προβλήματα και για τις ανάγκες και όχι για να παίρνουν αποφάσεις.

3. Πατερναλισμός και Αυταρχισμός. Η πλειοψηφία των Ελλήνων επιχειρηματιών λειτουργεί με αυταρχικό τρόπο. Στον αντίποδα αυτού έρχεται το προσωπικό ενδιαφέρον και ο συναισθηματικός χειρισμός των εργαζομένων στην επιχείρηση.

4. Αντιδραστική Στρατηγική. Οι Έλληνες επιχειρηματίες στο σύνολό τους δε δημιουργούν ένα κοινό επιχειρησιακό περιβάλλον. Έτσι προσαρμόζονται στις εξελίξεις που διαμορφώνουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, χωρίς να έχουν δικό τους τρόπο δημιουργίας και λειτουργίας.

5. Οικογενειοκρατία. Οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις διοικούνται από στενό οικογενειακό κύκλο. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι λίγες είναι οι επιχειρήσεις που βρίσκονται στο χρηματιστήριο. Επίσης η διαρκής μεταφορά πόρων από την επιχείρηση προς «καλοπέραση» της οικογένειας, είναι ένα γεγονός που επηρεάζει το μέλλον της επιχείρησης που χρειάζεται αυτούς τους πόρους για την ανάπτυξή της. Ένα άλλο σύνηθες φαινόμενο στην Ελλάδα είναι και η μεταφορά προβλημάτων στις σχέσεις συγγενών μέσα στον εργασιακό χώρο.

6. Μειωμένη Έμφαση στην Ποιότητα και τον Πελάτη. Η ικανοποιητική εξυπηρέτηση των πελατών και η καλή ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών δεν είναι τόσο αναπτυγμένα στοιχεία μέσα στην επιχειρησιακή κουλτούρα των Ελλήνων επιχειρηματιών.

7. Προστατευτισμός και Παρανομία. Σ' αυτό το ζήτημα υπάρχουν δύο αλληλοσυγκρουόμενα στοιχεία. Από τη μια μεριά ο Έλληνας επιχειρηματίας θέλει την οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη του κράτους και από την άλλη η φοροδιαφυγή και ο χρηματισμός δημοσίων λειτουργών είναι σύνηθες φαινόμενο στην ελληνική πραγματικότητα.

8. Μειωμένο Πιστεύω στο Μάνατζμεντ. Οι Έλληνες επιχειρηματίες μένουν δογματικά προσκολλημένοι στα πιστεύω τους και δεν μπορούν ή δε θέλουν να κατανοήσουν την αναγκαιότητα του επαγγελματικού μάνατζμεντ που αποτελείται από τον Προγραμματισμό, την οργάνωση, τη διοίκηση ανθρώπων, τον έλεγχο και τη δημιουργία ενός επιχειρησιακού σχεδίου.

3.6 Στοιχεία κουλτούρας της Ελληνικής Κοινωνίας και Επιχειρηματικότητα

Όλα τα παραπάνω στοιχεία χαρακτηρίζουν τους Έλληνες επιχειρηματίες . Όμως , τα πολιτισμικά στοιχεία του λαού μας χαρακτηρίζουν και την όλη επιχειρηματική δράση. Τα κυριότερα πολιτισμικά στοιχεία είναι:

1. Έλλειψη Επιχειρηματικού Προτύπου. Η Ελληνική κοινωνία δεν μπορεί να κατανοήσει τον όρο επιχειρηματικότητα. Τις περισσότερες φορές την συγχέει και την υποβιβάζει σε εμπορικές συναλλαγές και σε κερδοσκοπία και έτσι κυριαρχεί ένα αρνητικό εμπορικό πρότυπο.
2. Ιδεολογία του Κρατισμού. Στην Ελλάδα το κράτος σπεύδει να προστατεύσει την εμπορική δραστηριότητα , με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να μην λειτουργούν όπως πρέπει , και να μην μπορούν να φτάσουν σε ένα πλήρες ανταγωνιστικό στάδιο.
3. Ατομικισμός. Ο ατομικισμός που είναι έντονος στην Ελλάδα, επηρεάζει κατά συνέπεια και τις επιχειρήσεις. Αυτό το στοιχείο οδηγεί στον μεγάλο εμπορισμό και στις πολλές μικρές ατομικές επιχειρήσεις.
4. Έλλειψη Κοινωνικής Ευθύνης και Σεβασμού στους Νόμους. Η άγνοια καθώς και η συνειδητή καταπάτηση των νόμων που επικρατούν στη νεοελληνική κοινωνία επιδρούν αρνητικά και στην επιχειρηματική δράση.
5. Λειτουργίες του Κράτους και της Πολιτικής. Το κράτος με τη γραφειοκρατία, την έλλειψη σεβασμού προς τον πολίτη, την ασυνέπεια , την έλλειψη αξιοκρατίας, την εννοιοκρατία, την πόλωση, έχει αρνητική επίδραση στην επιχειρηματικότητα. Όμως το κυριότερο στοιχείο που επηρεάζει τη δράση των επιχειρήσεων είναι η έλλειψη ειδικών δημόσιων λειτουργιών, που κάτω από άλλες συνθήκες θα μπορούσαν να βοηθούν τους επιχειρηματίες να ξεπερνούν διάφορα προβλήματα και να είναι η βάση για μια επιχειρηματική ανάπτυξη.

Από τα παραπάνω , φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι στην Ελλάδα υπάρχει σοβαρό ζήτημα επιχειρηματικότητας. Ακόμη και σήμερα για τους περισσότερους νέους , η πιο ελκυστική απασχόληση είναι αυτή του Δημοσίου υπαλλήλου, η οποία παρά το χαμηλό μισθό παρέχει ασφάλεια και ορισμένα άλλα πλεονεκτήματα. Η

κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει. Γιατί η υφιστάμενη κατάσταση δεν ανταποκρίνεται στις προκλήσεις και απαιτήσεις των καιρών. Η γρήγορη τεχνολογική εξέλιξη, η κυριαρχία των υπηρεσιών στον παραδοσιακά βιομηχανικό κλάδο, οι νέες επιχειρηματικές μορφές δημιουργούν νέες αξίες και θέτουν σε αμφισβήτηση τις κατεστημένες παραδοχές και πιστεύω. Στην Ελλάδα οι προσπάθειες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής κουλτούρας και της δράσης χρειάζεται να εντατικοποιηθούν και να προσανατολισθούν προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι βασικές κατευθύνσεις μιας τέτοιας προσπάθειας πρέπει να είναι:

- ✓ Σωστή λειτουργία του κράτους και ανάπτυξη των υγιών σχέσεων με την ιδιωτική πρωτοβουλία
- ✓ Ενσωμάτωση στο σύστημα εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων εννοιών και αξιών για την επιχειρηματική δραστηριότητα
- ✓ Ανάπτυξη και προβολή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλων μηχανισμών θετικών επιχειρηματικών προτύπων με πρωτοβουλία των φορέων των επιχειρηματιών
- ✓ Ενίσχυση των προγραμμάτων εκπαίδευσης υφιστάμενων και νέων επιχειρηματιών
- ✓ Έρευνα για την περιγραφή και εξήγηση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, των μορφών της, των πολιτισμικών της χαρακτηριστικών, της δυναμικής και των αποτελεσμάτων της.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι υπάρχουν σίγουρα και σωστά βήματα που μπορούν ν' ακολουθηθούν για να αναπτυχθεί η επιχειρηματικότητα όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε άλλα κράτη. Η επιχειρηματικότητα είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της οικονομίας ενός κράτους. Ένα ζήτημα που πρέπει να προστατευθεί από το κράτος, ν' αναπτυχθεί από τους επιχειρηματίες για ν' αποδώσει τους καρπούς του στην οικονομική αλλά και στην κοινωνική ζωή της κάθε χώρας.

4. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

4.1 Εισαγωγή

Η έρευνα εστιάζει στον τομέα της συμπεριφοράς των Θεσσαλικών επιχειρήσεων στην αξιοποίηση στελεχιακού δυναμικού καθώς και της αποτύπωσης της διαθεσιμότητας ειδικοτήτων και στελεχών στην Θεσσαλία για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η έρευνα υλοποιήθηκε στα πλαίσια της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας με θέμα 'Επιχειρηματικότητα και Τοπική Ανάπτυξη'.

Η έρευνα διεξήχθη τη χρονική περίοδο Απριλίου – Ιουνίου 2007 σε επιχειρήσεις που εδρεύουν στη Θεσσαλία.

4.2 Μεθοδολογία

Αρχικά προσδιορίστηκαν τα βασικά ερωτήματα της έρευνας. Στη συνέχεια καταρτίστηκε το μεθοδολογικό εργαλείο (ερωτηματολόγιο).

Για την υλοποίηση της έρευνας δόθηκαν στους υπεύθυνους των μητρώων των Επιμελητηρίων, ανά νομό οι επιχειρήσεις του δείγματος. Με στόχο την ελαχιστοποίηση της άρνησης συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου από τις επιχειρήσεις καταρτίστηκε και συμπληρωματικό δείγμα. Οι συνεντευκτές αρχικά επικοινωνούσαν τηλεφωνικά με τις επιχειρήσεις του δείγματος, και εφόσον οι επιχειρήσεις συμφωνούσαν, γινόταν η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Οι συνεντευκτές είχαν εφοδιαστεί με φόρμα εισαγωγής δεδομένων (σε μορφή EXCEL) και καταχωρούσαν οι ίδιοι τα δεδομένα των ερωτηματολογίων που συνέλεξαν. Με την ολοκλήρωση της έρευνας οι φόρμες εισαγωγής συγκεντρώθηκαν, έγινε εκσφαλμάτωση των δεδομένων και η στατιστική επεξεργασία έγινε με τη βοήθεια του λογισμικού SPSS v13.0.

Το κύριο μέρος της παρούσας μελέτης διαρθρώνεται σε επτά ενότητες που ακολουθούν. Στην πρώτη ενότητα επιχειρείται κατ αρχήν μια περιγραφή του γενικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος στη Θεσσαλία, με αναφορά στα στοιχεία που διερευνούνται στην παρούσα έρευνα. Η δεύτερη ενότητα

περιλαμβάνει την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών του δείγματος των επιχειρήσεων και από το ποίο προκύπτουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης. Η τρίτη ενότητα αναλύει στοιχεία που αφορούν την δυναμικότητα των επιχειρήσεων όπως η χρήση ή η πρόθεση χρήσης νέων τεχνολογιών παραγωγής και διοίκησης η συμμετοχή σε δραστηριότητες καινοτομίας, η πρόσληψη νέων εξειδικευμένων στελεχών κ.ά. Η τέταρτη ενότητα αναλύει στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα και αφορούν την απασχόληση και την ζήτηση για νέες ειδικότητες στις επιχειρήσεις του δείγματος, ενώ οι ενότητες που ακολουθεί παρουσιάζει τα συμπεράσματα της μελέτης σε ότι αφορά τις ειδικότητες που παρουσιάζουν ζήτηση. Η ενότητα έξι περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την ζήτηση νέων ειδικοτήτων όπως προέκυψαν από την στατιστική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε και τέλος η τελευταία ενότητα συνοψίζει τα συμπεράσματα της μελέτης.

4.3 Απασχόληση και Νέο Επιχειρηματικό Περιβάλλον

4.3.1 Γενικά

Το ευρωπαϊκό αναπτυξιακό περιβάλλον διαμορφώνεται κατά την τρέχουσα 10ετία, από τη σημαντική δυναμική που απελευθερώνει η Στρατηγική της Λισσαβόνας (**ΣτΛ, 2000**), η οποία αφορά σε μία σειρά από μεταρρυθμίσεις που σκοπεύουν να καταστήσουν την ευρωπαϊκή οικονομία *«..ως τη δυναμικότερη και περισσότερο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης παγκοσμίως»*. Η ΕΕ επικεντρώνει την προσοχή της στις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη (E&A), στη δημιουργία ενός **ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος** και στην καλλιέργεια της γνώσης, ζητήματα στα οποία μειονεκτεί έναντι των μεγάλων ανταγωνιστών τις όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα.

Ο ρόλος των **M.M.E.** στη δημιουργία ανάπτυξης και καλύτερων θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη τίθεται σε πολλαπλά επίπεδα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνεται στην καλλιέργεια της **νέας επιχειρηματικότητας**. Η αδυναμία παραγωγής πολιτικών σε κλαδικό επίπεδο, αναδεικνύει αφενός τη σημασία της ποιότητας και της πιστοποίησης και, αφετέρου το ρόλο των ανθρωπίνων πόρων ως ευέλικτου μέσου στην επίτευξη και διατήρηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Η Ελλάδα εμφανίζει κατά την πρόσφατη περίοδο σχετικά χαμηλές τιμές στους περισσότερους δείκτες της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, γεγονός που την κατατάσσει στην 22η θέση της συνολικής κατάταξης στην ΕΕ-25, μολονότι σημείωσε το δεύτερο υψηλότερο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ (τριπλάσιο ως προς το μέσο όρο της Ευρωζώνης). Η μακροοικονομική σταθερότητα επιτυγχάνεται, οι επενδύσεις αυξάνονται, ενώ αυξάνεται η παραγωγικότητα- η οποία όμως υπολείπεται ακόμη του μέσου όρου της Ε.Ε. Παράλληλα, η σχετική αύξηση της συνολικής απασχόλησης είναι κατά πολύ μικρότερη της αύξησης του ΑΕΠ, η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με το Μέσο Κοινοτικό Όρο, με έμφαση στην υψηλή ανεργία των γυναικών, των νέων και των μακροχρόνια ανέργων.

Η σύγχρονη πραγματικότητα διαμορφώνει ένα δυναμικό περιβάλλον απασχόλησης, μέσα στο οποίο οι γνώσεις και οι δεξιότητες πρέπει να ανανεώνονται και να αναβαθμίζονται συνεχώς, κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και να ενισχύουν την ικανότητα προσαρμογής των ατόμων στις αλλαγές.

Η «συμπεριφορά» της αγοράς εργασίας συνδέεται άμεσα με την τυπολογία της ανάπτυξης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Από την εξέταση της περιφερειακής κατανομής των ποσοστών απασχόλησης, προκύπτει ότι οι περιφέρειες με τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης είναι κατά σειρά, η Κρήτη (65,3%), η Πελοπόννησος (62,6%) και το Νότιο Αιγαίο (62,1%). Το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης εμφανίζεται στη Δυτική Μακεδονία (53,9%) και ακολούθως στη Δυτική Ελλάδα (55,4%) και στο Βόρειο Αιγαίο (56,0%). Οι υπόλοιπες επτά περιφέρειες κινούνται κοντά στα επίπεδα του εθνικού μέσου όρου (59,6%).

Οι περιφέρειες που χαρακτηρίζονται από υψηλότερο του μέσου όρου ποσοστό ανεργίας το 2004 είναι οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (13,4%), Κεντρικής Μακεδονίας (11,9%), Ηπείρου (11,8%), Δυτικής Ελλάδος (12,3%), και Στερεάς Ελλάδος(12,6%). Οι περιφέρειες που χαρακτηρίζονται από χαμηλότερο του μέσου όρου ποσοστό ανεργίας είναι οι περιφέρειες Αττικής (9,1%), Πελοποννήσου (8,7%), Βορείου Αιγαίου (9,4%), Νοτίου Αιγαίου (8,6%) και Κρήτης ενώ στις περιφέρειες **Θεσσαλίας** και Ιονίων

Νήσων το ποσοστό ανεργίας είναι περίπου ίσο με το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο της χώρας 10,2% και 10,6% αντίστοιχα.

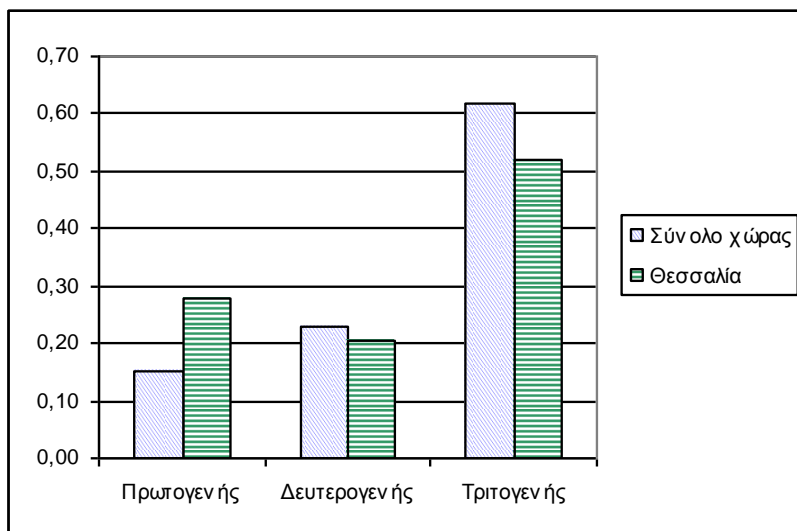
Το πρόβλημα της μακροχρόνιας ανεργίας εμφανίζεται ιδιαίτερα οξύ στις περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, **Θεσσαλίας**, Ηπείρου, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ενώ η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κινείται στα επίπεδα του εθνικού μέσου όρου.

4.3.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά και απασχόληση

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Θεσσαλίας ανέρχεται σε 753.888 κατοίκους σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΣΥΕ, που αντιπροσωπεύει το 7,0% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Αποτελεί την τρίτη σε πληθυσμιακό μέγεθος Περιφέρεια.

Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι μικρότερος από τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού της χώρας την περίοδο 1993-98 (0,55% έναντι 1,56%). Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 44% του συνολικού πληθυσμού και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 40% του συνολικού και παρουσιάζει πτώση, ενώ ο ημιαστικός πληθυσμός σταδιακά αυξάνεται και ανέρχεται στο 16% του συνόλου.

Ο πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15 ετών και άνω) στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας μειώθηκε από 588.150 άτομα το 1999, σε 584.566 άτομα το 2002, δηλαδή εμφάνισε μείωση της τάξης του 0,6%. Η σημαντική μείωση του εν λόγω πληθυσμού προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις λεγόμενες «παραγωγικές» ηλικιακές κατηγορίες. Σ' ότι αφορά την κατανομή της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των

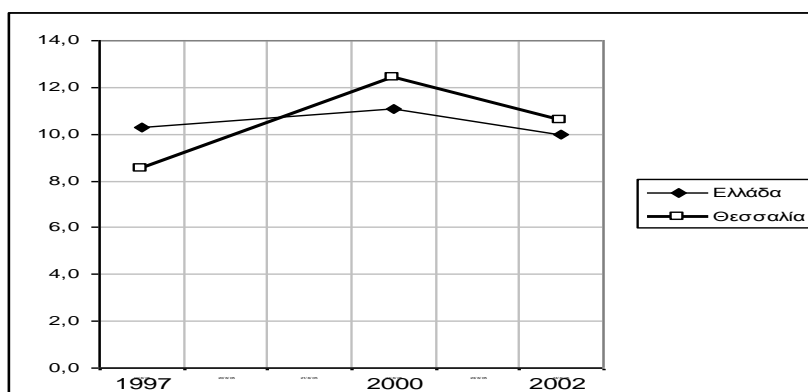

απασχολούμενων συγκεντρώνεται στον τριτογενή, εν συνεχεία στον πρωτογενή και στο δευτερογενή τομέα.

Σχήμα 2.1. Οικονομική δραστηριότητα στη Θεσσαλία (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Ως προς την ανεργία, το ποσοστό της συνολικής ανεργίας στη Θεσσαλία είναι ελαφρά υψηλότερο του μέσου εθνικού (σχήμα 2.2).

Κατά την περίοδο 1995-2000 παρατηρήθηκε απόλυτη και σχετική επιδείνωση της ανεργίας στη Θεσσαλία. Ενώ μετά το 2000 παρατηρείται μία αντιστροφή της τάσης. Ωστόσο, η αντιστροφή δεν αντιστάθμισε επαρκώς την προγενέστερη αρνητική πορεία.

Σχήμα 2.2. Ανεργία στη Θεσσαλία (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Η ηλικία που θίγεται περισσότερο από την ανεργία είναι αυτή μεταξύ 26-35 ετών, και ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες 36-45, 19-25 και 46-55. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό είναι το ποσοστό των ανέργων άνω των 12 μηνών και ειδικά άνω των 24 (7.405 ή 20,4%).

Οι επαγγελματικές κατηγορίες που θίγονται περισσότερο είναι οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες, οι υπάλληλοι γραφείου και οι ασκούντες συναφή επαγγέλματα, πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα, οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα, υπαίθριες αγορές κ.α.

4.3.3 Παραγωγική διάρθρωση

Η παραγωγική διάρθρωση μιας περιοχής είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις αναπτυξιακές της προοπτικές. Περιφέρειες, οι οποίες εξειδικεύονται σε ανερχόμενους και δυναμικούς κλάδους της οικονομίας διασφαλίζουν περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, από ότι περιφέρειες οι οποίες εξειδικεύονται σε φθίνοντες ή προβληματικούς κλάδους.

Ο έντονος διεθνής ανταγωνισμός, καθώς και η ταχύτητα στις τεχνολογικές εξελίξεις πιέζουν για συνεχή προσαρμογή των παραγωγικών διαρθρώσεων. Η εμφάνιση νέων προϊόντων, σε συνδυασμό με την μείωση του κύκλου ζωής αυτών, αλλά και των μεθόδων παραγωγής έχουν αυξήσει τον ανταγωνισμό για έρευνα και ανάπτυξη και για νέες επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές.

Η περιφέρεια της Θεσσαλίας, όπως και το σύνολο της χώρας, μας αποτελεί μικρό τμήμα της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομισματικού χώρου. Το εμπόριο της περιφέρειας με τις χώρες της ΕΕ έχει έντονα συμπληρωματικό ή διακλαδικό χαρακτήρα και όχι ενδοκλαδικό, με κυρίαρχα εξαγωγικά προϊόντα τα τρόφιμα και ποτά, ακατέργαστα ή ημι-κατεργασμένα αγροτικά προϊόντα, δέρματα, τσιμέντα, είδη μετάλλου και όχι προϊόντα έντασης γνώσης και τεχνολογίας.

Επίκεντρο της ανάπτυξης της μεταποίησης στη Θεσσαλία είναι οι περιοχές της Μαγνησίας και της Λάρισας (δίπολο Λάρισα – Βόλος), ιδίως για τις μεγαλύτερες μονάδες, οι οποίες συγκεντρώνονται περισσότερο στον πρώτο νομό. Οι μικρές παραγωγικές μονάδες όμως και, κυρίως, οι οικογενειακές που λειτουργούν σε παραδοσιακούς κλάδους είναι διάσπαρτες σε όλη τη Θεσσαλία και κυρίως στις μεγάλες αστικές συγκεντρώσεις και στους οδικούς άξονες.

Ωστόσο, κατά τα τελευταία χρόνια και ιδίως στην περίοδο 1985-1995, η γενικότερη αποβιομηχάνιση έχει γίνει ιδιαίτερα αισθητή στην Περιφέρεια, και ιδιαίτερα στους δυο πιο ανεπτυγμένους νομούς. Σε αυτή την περίοδο εκτιμάται ότι έχουν χαθεί στη Μαγνησία μόνο πάνω από 7.000 θέσεις εργασίας με το κλείσιμο μεγάλων επιχειρήσεων και τη συρρίκνωση των θέσεων απασχόλησης, κυρίως, στους κλάδους έντασης εργασίας και πρώτων υλών όπως κλωστοϋφαντουργίας, ενδύματος, ξύλου, δέρματος, μεταλλουργίας, επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων κ.α.. Παρά την ανάκαμψη στο διάστημα 1995-1998

διαπιστώνεται ότι, με εξαίρεση τον νομό Τρικάλων, οι υπόλοιποι νομοί χάνουν ποσοστά στη διαμόρφωση του ακαθάριστου περιφερειακού προϊόντος και εμφανίζουν τάσεις μείωσης του αριθμού των μεταποιητικών επιχειρήσεων.

Η μελλοντική ανάπτυξη της θεσσαλικής μεταποίησης θα εξαρτηθεί και από τις προτεραιότητες της περιφερειακής πολιτικής. Η ενίσχυση μέσω δράσεων όπως είναι η βελτίωση και επέκταση των παραγωγικών και τεχνολογικών υποδομών, ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός, η έρευνα και ανάπτυξη, η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα, οι δικτυώσεις και οι συνεργασίες, ο εξαγωγικός προσανατολισμός, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, κ.α. θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού τομέα καθοριστικού για τη συνολική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

4.3.4 Έρευνα και Καινοτομία

Ο όρος καινοτομία χαρακτηρίζει την εφαρμογή νέας γνώσης στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Συνεπώς, συμπεριλαμβάνει τόσο την παραγωγή νέας γνώσης (π.χ. μέσω βασικής ή εφαρμοσμένης έρευνας), όσο και την αξιοποίηση αυτής από τις επιχειρήσεις. Ειδικότερα, ο όρος αναφέρεται στην παραγωγή νέων προϊόντων, στη σαφή βελτίωση υφιστάμενων, στην εφαρμογή νέων αποδοτικότερων μεθόδων παραγωγής, καθώς και σε οργανωτικούς νεωτερισμούς. Μέσω αυτών επιδιώκεται η βελτίωση των δεικτών ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων ή η δημιουργία νέων αγορών.

Η ανάπτυξη της καινοτομίας προϋποθέτει την ύπαρξη άρτια εκπαιδευμένου και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού, δομές έρευνας και ανάπτυξης για την αξιοποίηση του ως άνω δυναμικού σε επίπεδο επιχείρησης ή ερευνητικής μονάδας, καθώς και κίνητρα για την ανάπτυξη σχετικής δράσης, χρηματοδότηση της έρευνας (βασικής και εφαρμοσμένης), παράδοση και ύπαρξη φιλικού κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, ύπαρξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών μονάδων και επιχειρήσεων, ύπαρξη ενδοεπιχειρησιακής έρευνας και ανάπτυξης σε μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις ή δίκτυα κοινής έρευνας από μικρές επιχειρήσεις, θεσμοί και μηχανισμοί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για οργάνωση και ενίσχυση της καινοτομίας, για διάχυση γνώσης και μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, ύπαρξη ικανών επιχειρηματιών για αξιοποίηση

αποτελεσμάτων εφαρμοσμένης έρευνας (επιχειρηματικότητα), ενίσχυση των επιχειρήσεων στην εισαγωγή καινοτομιών, αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, κ.α.

Στην περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας καταβλήθηκαν και καταβάλλονται προσπάθειες για ανάπτυξη της καινοτομίας και προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης. Συνολικά, παρά τις προσπάθειες και με βάση ορισμένους δείκτες τα αποτελέσματα μέχρι στιγμής κρίνονται ως άκρως περιορισμένα. Συνεπώς, χρειάζεται νέα ώθηση ώστε να αποκτήσει η θεσσαλική οικονομία ισχυρή καινοτόμο βάση, τόσο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υφιστάμενων κλάδων και επιχειρήσεων όσο και για τη δημιουργία νέων δυναμικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Η Θεσσαλία αποτελεί μια από τις λιγότερο διεθνοποιημένες περιφέρειες της χώρας μας και χαρακτηρίζεται από έντονη εσωστρέφεια. Συνεπώς το ζητούμενο είναι η αύξηση της εξωστρέφειάς της μέσω της προσέλκυσης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων ειδικά στην μεταποίηση και στις υπηρεσίες καθώς και η αύξηση των εξαγωγών της περιφερειακής παραγωγής. Ο παραγωγικός ιστός της περιοχής θα πρέπει να αποκτήσει πιο έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα.

Στόχος είναι η διαμόρφωση σύγχρονων όρων για τη δημιουργία περιβάλλοντος ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, με τη συνεργασία και την εμπλοκή των επιχειρηματικών δυνάμεων για την προσέλκυση επενδύσεων και την αναβάθμιση των υφιστάμενων. Η προώθηση της καινοτομίας και η προσαρμοστικότητα της οργάνωσης της εργασίας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας θα επιτρέψει την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με τη βελτίωση των δεξιοτήτων και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στην έρευνα την τεχνολογία και την επιστήμη.

4.4 Το Προφίλ των Επιχειρήσεων της Έρευνας

Στην προσπάθεια διερεύνησης των αναγκών των επιχειρήσεων, οι οποίες εδρεύουν στη Θεσσαλία για νέες ειδικότητες και στελέχη αλλά και την συμπεριφορά τους στην αξιοποίηση του υφιστάμενου στελεχιακού δυναμικού, επιλέχθηκε δείγμα το οποίο αποτελείται από δύο κύριες συνιστώσες. Αφ' ενός μεν τις “τυπικές” επιχειρήσεις (επιχειρήσεις χωρίς κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ως προς την αναζήτηση νέων αγορών κυρίως) οι οποίες δραστηριοποιούνται στη Θεσσαλία, τα στοιχεία των οποίων ελήφθησαν με τυχαία δειγματοληψία από τα μητρώα των επιμελητηρίων των 4 Νομών, αφ' ετέρου δε από επιχειρήσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως “εξωστρεφείς” και είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο εξαγωγικών επιχειρήσεων των μητρώων των επιμελητηρίων, υπό την έννοια του προσανατολισμού τους σε νέες κυρίως αγορές. Η δειγματοληψία είναι στρωματοποιημένη τόσο ανά Νομό (και για τους δύο τύπους επιχειρήσεων) , όσο και ανά αντικείμενο δραστηριοποίησης για τις τυπικές επιχειρήσεις.

Τα στοιχεία τα οποία θα παρατεθούν στη συνέχεια καθώς και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα προκύπτουν από δείγμα 183 επιχειρήσεων, τα χαρακτηριστικά των οποίων εν συντομία περιγράφονται με τα παρακάτω δεδομένα.

Ο Πίνακας που ακολουθεί δείχνει την κατανομή των επιχειρήσεων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ανά Νομό από όπου προκύπτει ότι το 75% των επιχειρήσεων του δείγματος δραστηριοποιούνται στους νομούς Λάρισας και Μαγνησίας..

Πίνακας 4.1. Κατανομή Επιχειρήσεων Δείγματος ανά Νομό

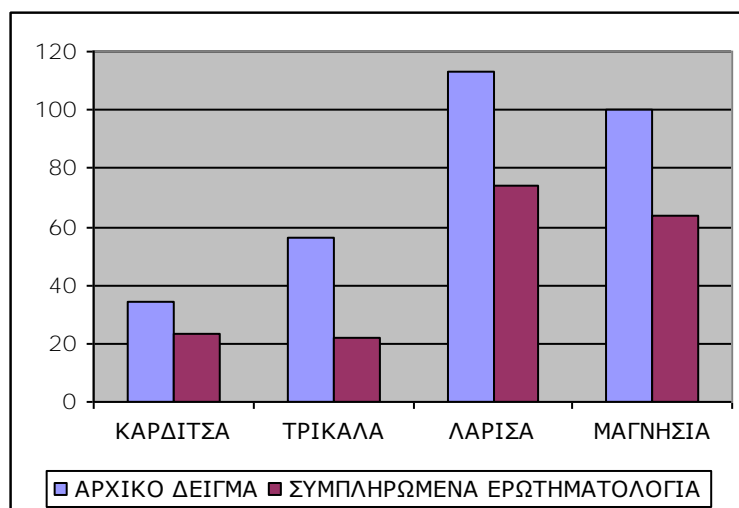
NOMOS	Συχνότητα	%	Αθροιστική συχνότητα %
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	64	35,0	35,0
ΛΑΡΙΣΑΣ	74	40,4	75,4
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	22	12,0	87,4
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	23	12,6	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0	

Συνδυάζοντας στο επόμενο γράφημα, τον αριθμό των ερωτηματολογίων που αποτελούσαν την τιμή στόχο για την έρευνα και τα τελικώς συμπληρωθέντα ερωτηματολόγια, δύο είναι οι βασικές παρατηρήσεις:

1. Η ανταπόκριση των επιχειρήσεων στην έρευνα δεν ήταν η αναμενόμενη. Η συμμετοχή με βάση τον αρχικό στόχο ανέρχεται σε 60,4% και
2. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων στον Νομό Τρικάλων υπήρξε πολύ μικρότερη, από ότι στους άλλους θεσσαλικούς νομούς.

Το ποσοστό συμμετοχής αν και μικρότερο του αναμενόμενου για μία έρευνα με τη μορφή συνεντεύξεων δεν επηρεάζει την κατανομή των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων του τελικού δείγματος η οποία ακολουθεί τη στρωματοποίηση με βάση την οποία είχε αρχικά σχεδιαστεί η έρευνα.

Κατά συνέπεια τα αποτελέσματα εκφράζουν σε μεγάλο βαθμό τις υφιστάμενες τάσεις των επιχειρήσεων στην αναζήτηση νέων στελεχών και ειδικοτήτων.

Σχήμα 4.1. Βαθμός απόκρισης επιχειρήσεων ανά Νομό

Η συνηθέστερη νομική μορφή με την οποία εμφανίζονται οι επιχειρήσεις στο δείγμα είναι η **Ανώνυμη Εταιρεία** (33,9%), ενώ η κατηγορία **Άλλη** περιλαμβάνει μια πανσπερμία νομικών μορφών όπως ΑΕΒΕ, ΑΤΕΒΕ κλπ.

Πίνακας 4.2. Νομική Μορφή Επιχειρήσεων Δείγματος

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	Συχνότητα	%	Αθροιστική συχνότητα %
ΑΕ	62	33,9	33,9
ΕΠΕ	11	6,0	39,9
ΟΕ	38	20,8	60,7
ΕΕ	3	1,6	62,3
ΑΛΛΗ	69	37,7	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0	

Με βάση το αντικείμενο της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας η κατανομή των επιχειρήσεων του δείγματος στη βάση του διψήφιου ΣΤΑΚΟΔ¹ δίνεται στον παρακάτω πίνακα και η δομή τους είναι:

Τα υψηλότερα ποσοστά των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στους τομείς του **λιανικού εμπορίου** (ΣΤΑΚΟΔ52) 15,8% του συνόλου του δείγματος, των **τροφίμων** (ΣΤΑΚΟΔ 15) 14,8 % του συνόλου του δείγματος, και στο **χονδρικό εμπόριο** (ΣΤΑΚΟΔ 51) 12,6% του συνόλου του δείγματος.

Το **ένδυμα** (ΣΤΑΚΟΔ 17-19) αντιπροσωπεύεται με 11 επιχειρήσεις στο δείγμα (6%), ενώ η κατηγορία **Ξύλο- Μέταλλο** με 54 επιχειρήσεις (29,6%).

Πίνακας 4.3. Κατανομή επιχειρήσεων ανά ΣΤΑΚΟΔ

ΣΤΑΚΟΔ	Συχνότητα	%	Αθροιστική συχνότητα %
52 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, επισκευή ειδών	29	15,8%	15,8%
15 Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	27	14,8%	30,6%
51 Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλ.	23	12,6%	43,2%

¹ Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας η οποία χρησιμοποιείται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ)

ΣΤΑΚΟΔ		Συχνότητα	%	Αθροιστική συχνότητα %
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	10	5,5%	48,6%
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	10	5,5%	54,1%
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	7	3,8%	57,9%
45	Κατασκευές	7	3,8%	61,7%
50	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, λιανική πώληση καυσίμων για	7	3,8%	65,6%
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης, κατεργασία βαφή γουνναρικών	6	3,3%	68,9%
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	6	3,3%	72,1%
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	6	3,3%	75,4%
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	5	2,7%	78,1%
55	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	5	2,7%	80,9%
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων	4	2,2%	83,1%
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	3	1,6%	84,7%
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	3	1,6%	86,3%
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	3	1,6%	88,0%
63	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες, δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	3	1,6%	89,6%
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού(αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών	2	1,1%	90,7%
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα,	2	1,1%	91,8%

ΣΤΑΚΟΔ		Συχνότητα	%	Αθροιστική συχνότητα %
κατασκευή ειδών καλ.....				
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας ή μέσων πληρ	2	1,1%	92,9%
93	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2	1,1%	94,0%
11	Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες με εξαίρεση τις μελέτες	1	0,5%	94,5%
14	Λοιπά ορυχεία και λατομεία	1	0,5%	95,1%
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1	0,5%	95,6%
34	Κατασκευή αυτοκίνητων οχημάτων, κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	1	0,5%	96,2%
60	Χερσαίες μεταφορές, μεταφορές μέσω αγωγών	1	0,5%	96,7%
66	Ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1	0,5%	97,3%
72	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	1	0,5%	97,8%
85	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	1	0,5%	98,4%
92	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	1	0,5%	98,9%
Σύνολο Απαντήσεων		182	98,9%	
Δεν Δήλωσαν		2	1,1%	
Σύνολο Επιχειρήσεων		183	100	

Σημαντικό στοιχείο το οποίο θα πρέπει εξ' αρχής να τονίσουμε είναι ότι στο επίπεδο της απασχόλησης το δείγμα μας δεν εκφράζει την πραγματική εικόνα που υφίσταται στις επιχειρήσεις της Θεσσαλίας. Ο Πίνακας 4.4 που ακολουθεί περιέχει τα δεδομένα απασχόλησης (μέγεθος επιχειρήσεων) από την το μητρώο

επιχειρήσεων της ΕΣΥΕ (2002) από τα οποία προκύπτει ότι σε ποσοστό άνω του 97% οι επιχειρήσεις της Θεσσαλίας απασχολούν από 0-4 άτομα προσωπικό.

Πίνακας 4.4. Μέγεθος Επιχειρήσεων της Θεσσαλίας

Αριθμός εργαζομένων	0 - 4	5 και άνω
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	98,9%	1,1%
ΤΡΙΚΑΛΑ	98,6%	1,4%
ΛΑΡΙΣΑ	96,1%	3,9%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	98,3%	1,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ 2002

Καθώς η δειγματοληψία υπήρξε «μεροληπτική» (bias) με τη συμμετοχή σε ίσο ποσοστό των **εξωστρεφών** η εικόνα του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα μελέτη είναι **σαφώς διαφορετική** και εμφανίζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 4.5. Απασχόληση στις Επιχειρήσεις του δείγματος

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΙΜΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Συχνότητα α	%	Αθροιστική συχνότητα %
0-4	73	39,9	39,9
5-9	44	24,0	63,9
10-19	26	14,2	78,1
20-29	6	3,3	81,4
30-49	15	8,2	89,6
50-99	7	3,8	93,4
100-	12	6,6	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0	

Αναλύοντας την κατανομή του μεγέθους των επιχειρήσεων μεταξύ εξωστρεφών και μη εξωστρεφών επιχειρήσεων (Πίνακας 4.6) γίνεται σαφές και επιβεβαιώνεται με το στατιστικό έλεγχο ομοιογένειας *Χι-τετράγωνο* (X^2) ότι οι εξωστρεφείς επιχειρήσεις παρουσιάζουν σαφώς μεγαλύτερα μεγέθη στην απασχόληση (*τιμή στατιστικού ελέγχου* $X^2=50.465$, $p= 0,000$). Κατά μέσο όρο οι επιχειρήσεις που

χαρακτηρίζονται ως **εξωστρεφείς** απασχολούν περίπου **41** άτομα προσωπικό όταν οι **μη εξωστρεφείς** απασχολούν **10**.

Πίνακας 4.6. Μέγεθος Επιχειρήσεων του δείγματος

Αριθμός Απασχολούμενων	ΤΥΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙ Σ	
0-4	57 78,1%	16 21,9%	73 100,0%
5-9	19 43,2%	25 56,8%	44 100,0%
10-19	5 19,2%	21 80,8%	26 100,0%
20-29	4 66,7%	2 33,3%	6 100,0%
30-49	3 20,0%	12 80,0%	15 100,0%
50-99	1 14,3%	6 85,7%	7 100,0%
100-	2 16,7%	10 83,3%	12 100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	91 49,7%	92 50,3%	183 100%
Μ.Ο. Εργαζόμενων ανά Επιχείρηση	10,12	41,15	25,72

Επίσης σημαντική είναι η διαφορά στη δομή του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων. Οι **εξωστρεφείς** βασίζουν σε ποσοστό άνω του 30% το τζίρο τους στις εξαγωγές, όταν οι **μη εξωστρεφείς** (σε ποσοστό 75,6%) αντλούν από τη Θεσσαλία περισσότερο από το 60% του τζίρου τους.

Πίνακας 4.7. Προέλευση εσόδων μη-εξωστρεφείς επιχειρήσεις του δείγματος

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (%) ΤΟΥ ΤΖΙΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ		
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
<=50	19 22,6%	65 77,4%	84 45,9%
51-60	4 80,0%	1 20,0%	5 2,7%
>60	68 75,6%	22 24,4%	90 49,2%
Δεν δήλωσαν	0 0%	4 100,0%	4 2,2%
Σύνολο	91	92	179

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	50,465(a)	2	,000

Όσον αφορά τώρα την προμήθεια των πρώτων υλών τους αν και οι εξωστρεφείς παρουσιάζουν μια τάση εισαγωγής των πρώτων υλών τους από το εξωτερικό, παρ' όλα αυτά δεν τεκμηριώνεται σημαντική στατιστική διαφορά ($p=0,196$) μεταξύ των δύο τύπων επιχειρήσεων.

Πίνακας 4.8. Προέλευση Α' Υλών σε εξωστρεφείς και μη- επιχειρήσεις του δείγματος

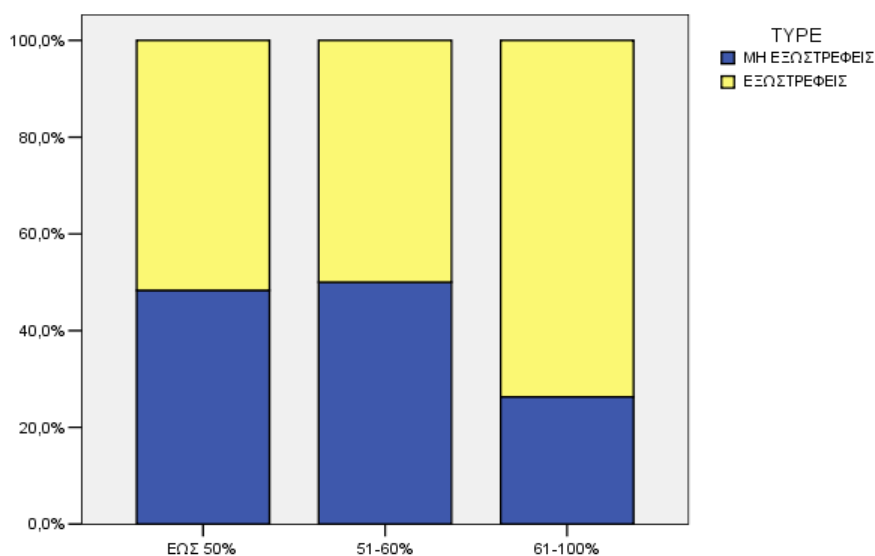
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (% συνολικών προμηθειών)	TYPE		ΣΥΝΟΛΟ
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙ Σ	
<=50	58	62	120

	48,3%	51,7%	65,6%
51-60	3 50,0%	3 50,0%	6 3,3%
>60	5 26,3%	14 73,7%	19 10,4%
Δεν Δήλωσαν	25 65,8%	13 34,2%	38 10,4%
ΣΥΝΟΛΟ	91	92	183

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,257(a)	2	,196

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΑ ΤΥΠΟ

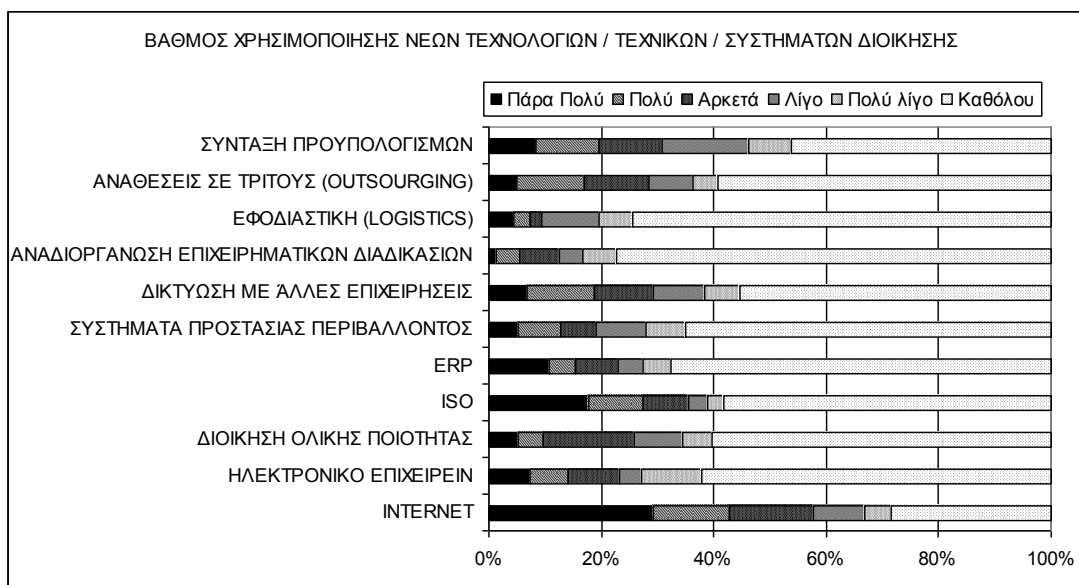
Σχήμα 4.2. Εισαγωγές Α' υλών από το εξωτερικό ανά τύπο επιχείρησης

4.5. Η Δυναμική των Επιχειρήσεων

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία από την στατιστική ανάλυση της έρευνας που προσδιορίζουν την δυναμικότητα των επιχειρήσεων της περιοχής όπως αυτά εκφράζονται από την έκταση και την διάδοση της χρήσης νέων τεχνολογιών παραγωγής και διοίκησης, από την αντίληψη της σημασίας της καινοτομίας, από την ανάπτυξη τους και τις επενδύσεις σε νέο προσωπικό όπως αναφέρονται αναλυτικά στη συνέχεια.

4.5.1 Νέες Τεχνολογίες

Ο βαθμός χρήσης νέων τεχνολογιών και τεχνικών ή συστημάτων διοίκησης από τις επιχειρήσεις του δείγματος συνολικά είναι ιδιαίτερα χαμηλός. Το σχήμα 4.3 που ακολουθεί παρουσιάζει ανάγλυφα την κατάσταση.

Σχήμα 4.3. Νέες Τεχνολογίες και Συστήματα Διοίκησης

Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν σε σχετικά υψηλό βαθμό (περίπου 30%), με βάση την κατάταξη των τεχνολογιών που παρατέθηκαν στο ερωτηματολόγιο, το διαδίκτυο και τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας ISO (περίπου 20%). Αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από τον τύπο, εξωστρεφής ή μη, της επιχείρησης. Η μικρή διείσδυση των νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις της Θεσσαλίας προδικάζει κατά πάσα πιθανότητα και τη χαμηλή ζήτηση εξειδικευμένων στελεχών από την αγορά εργασίας.

4.5.2 Συμμετοχή σε Δραστηριότητες Έρευνας - Καινοτομιών

Άμεσα συνδεδεμένο με την προηγούμενη παρατήρηση είναι και το γεγονός της συμμετοχής ή όχι των επιχειρήσεων του δείγματος σε δραστηριότητες έρευνας – καινοτομίας. Εκτιμώντας ότι η συμμετοχή των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας και καινοτομίας μπορεί να δημιουργήσει την ανάγκη για νέες εξειδικεύσεις διαπιστώνουμε τη σχετικά φτωχή συμμετοχή των επιχειρήσεων του δείγματος σε τέτοιου είδους προγράμματα.

Πίνακας 4.9. Συμμετοχή σε Προγράμματα Έρευνας/Καινοτομίας

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΤΥΠΟΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕ ΙΣ	
ΣΕ ΚΑΝΕΝΑ	85 49,1%	88 50,9%	173 100,0%
ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΣΕ ΕΝΑ	6 60,0%	4 40,0%	10 100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	91	92	183

Chi-Square Tests

	<i>Value</i>	<i>df</i>	<i>Asymp. Sig. (2-sided)</i>	<i>Exact Sig. (2-sided)</i>	<i>Exact Sig. (1-sided)</i>
<i>Pearson Chi-Square</i>	,447(b)	1	,504		

Μόλις το 5,5% (10 σε σύνολο 183) των επιχειρήσεων είχαν την εμπειρία αυτή και εξ' αυτών δεν προκύπτει σημαντική στατιστική διαφοροποίηση ($p= 0,504$) ανάλογα με την **εξωστρέφειά** τους. Η χαμηλή διείσδυση των νέων τεχνολογιών σε συνδυασμό με τη μη συμμετοχή σε προγράμματα έρευνας – καινοτομίας αναμένεται να επηρεάζει όχι την ποσότητα των νέων προσλήψεων αλλά την ποιότητά τους, υπό την έννοια της υψηλής εξειδίκευσης των νεοπροσλαμβανομένων υπαλλήλων από τις επιχειρήσεις.

4.5.3 Προσλήψεις

Σύμφωνα με τις δηλώσεις των επιχειρήσεων στο 12μηνο πριν από την υλοποίηση της έρευνας προσελήφθησαν συνολικά 336 νέοι εργαζόμενοι.

Πίνακας 4.10. Προσλήψεις Προηγούμενου 12μήνου

Αριθμός Προσληφθέντων	Αριθμός Επιχειρήσεων				
	Σύνολο Προσλήψεων	STAGE	Ν.Θ.Ε.	Πρακτική Άσκηση	Άλλο
0	101				
1	36	18	13	12	14
2	18	1	4	3	3
3	7	0	5	4	4
4	4	0	5	4	3
5	3	0	12	3	1
6	3	1	0	1	7
7	1	0	0	1	0
8	1	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	9	0	0	0	0
Σύνολο Επιχειρήσεων	183	20	39	28	32
Σύνολο Προσλήψεων	336	26	116	74	91
Μ.Ο. ανά επιχείρηση	1,84	1,30	2,97	2,64	2,84

Η πλειοψηφία των νέο-προσληφθέντων (116 προσλήψεις- 34,5% του συνόλου) έγινε μέσω προγραμμάτων νέων θέσεων εργασίας ΝΘΕ, ενώ στην τελευταία θέση βρίσκονται οι προσλήψεις (26 προσλήψεις- 7,7%) μέσω του προγράμματος STAGE. Διαφαίνεται λοιπόν μια τάση αποφυγής πρόσληψης υψηλών εξειδικεύσεων, αν υποθεθεί ότι μέσω του STAGE προωθείται στην αγορά εργασίας το πιο εξειδικευμένο προσωπικό (απόφοιτοι Πανεπιστημίων και ΤΕΙ). Είναι σκόπιμο εδώ να σημειωθεί ότι οι προσλήψεις που αναφέρονται στον πίνακα

10 αφορούν τις 82 από τις 183 επιχειρήσεις. Επομένως το 45% των επιχειρήσεων του δείγματος έκανε τουλάχιστον 1 πρόσληψη κατά το προηγούμενο της έρευνας 12μηνο.

Πίνακας 4.11. Ο ρόλος των επιχορηγήσεων στις προσλήψεις

Αν οι προσλήψεις δεν ήταν επιχορηγούμενες θα τις πραγματοποιούσατε;		
	Αριθμός Επιχειρήσεων	Ποσοστό Επιχειρήσεων στο σύνολο
ΝΑΙ	40	48,7%
ΌΧΙ	0	
ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ	4	4,8%
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	38	46,5%

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι περίπου οι μισές επιχειρήσεις (48,7%) δηλώνει ότι θα προχωρούσε στις προσλήψεις ακόμα και αν δεν υπήρχε πρόγραμμα επιδότησης γι' αυτές.

4.5.4 Προοπτική Επεκτάσεων / Ανανέωσης Τεχνολογίας

Θεωρώντας ότι η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη μιας επιχείρησης, καθώς και η δημιουργία νέων θέσεων εξαρτάται τόσο από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών σ' αυτή όσο και από την επέκτασή της σε άλλες αγορές και την προοπτική εξαγωγών η ερευνητική ομάδα δημιούργησε, κατά φθίνουσα σειρά προοπτικής ανάπτυξης, 4 κατηγορίες επιχειρήσεων (κάθε κατηγορία απεικονίζει την υπάρχουσα κατάσταση της επιχείρησης και την δηλωθείσα από την επιχείρηση προοπτική ανάπτυξης):

Επιχειρήσεις τύπου I – Υπάρχει ιστορικό ανάπτυξης το οποίο δηλώνεται ότι θα διατηρηθεί και στο μέλλον

Επιχειρήσεις τύπου II – Δεν υπάρχει ιστορικό ανάπτυξης αλλά δηλώνεται ύπαρξη προοπτικών στο μέλλον

Επιχειρήσεις τύπου III – Υπάρχει ιστορικό ανάπτυξης αλλά δηλώνεται πρόθεση μη συνέχισης για το μέλλον.

Επιχειρήσεις τύπου IV – Δεν υπάρχει ιστορικό ανάπτυξης αλλά ούτε και προοπτική για το μέλλον

Ο πίνακας 4.12 παρουσιάζει τόσο συνολικά όσο και ανά τύπο την κατανομή των επιχειρήσεων με βάση την κατηγοριοποίηση που προαναφέρθηκε, ως προς τις νέες τεχνολογίες. Είναι ανησυχητικό ότι μόλις ένα 5% των επιχειρήσεων του δείγματος ανήκει στις επιχειρήσεις τύπου I (παρελθόν και προοπτική ανάπτυξης), ενώ στις επιχειρήσεις τύπου IV ανήκει το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7%. Ανησυχητικό επίσης είναι το γεγονός ότι δεν παρουσιάζεται διαφοροποίηση στην κατανομή αυτή ούτε και στη διάκρισή τους σε εξωστρεφείς και μη.

Πίνακας 4.12. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για τις νέες τεχνολογίες

		Σκοπεύετε να εισάγετε νέες τεχνολογίες στην επιχείρησή σας					
		ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχετε εισάγει νέες τεχνολογίες στην επιχείρησή σας	ΝΑΙ	I 3,26%	III 19,57%	I 6,59%	III 8,79%	I 4,9%	III 14,2%
	ΟΧΙ	II 11,96%	IV 65,22%	II 16,48%	IV 68,13%	II 14,2%	IV 66,7%

Η ίδια εικόνα (Πίνακας 4.13) διατηρείται και στην περίπτωση της κατηγοριοποίησης με βάση την επέκταση ή την αλλαγή επιχειρηματικού αντικειμένου. Στην περίπτωση αυτή μάλιστα μειώνεται και το ποσοστό των επιχειρήσεων που εντάσσονται στην κατηγορία επιχειρήσεις τύπου III, σε σχέση με την προηγούμενη ταξινόμηση.

Πίνακας 4.13. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για επέκταση/ αλλαγή αντικειμένου

		Σκοπεύετε να επεκταθείτε ή να αλλάξετε αντικείμενα δραστηριότητας στην επιχείρησή σας;					
		ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχετε επεκταθεί ή αλλάξει αντικείμενα δραστηριότητας στην επιχείρησή σας;	ΝΑΙ	I	III	I	III	I	III
		4,35%	21,74%	6,59%	15,38%	5,46%	18,58%
	ΟΧΙ	II	IV	II	IV	II	IV
		8,70%	65,22%	13,19%	64,84%	10,93%	65,03%

Η εικόνα δεν αλλάζει ούτε στην περίπτωση της κατηγοριοποίησης με βάση την επέκταση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο εξωτερικό (Πίνακας 4.14). Εδώ μάλιστα χειροτερεύει η κατάσταση στους ενδιάμεσους τύπους επιχειρήσεων με σαφή μείωση των επιχειρήσεων τύπου II και αντίστοιχη αύξηση των επιχειρήσεων τύπου III.

Πίνακας 4.14. Κατανομή με βάση την κατηγοριοποίηση για επέκταση στο εξωτερικό

		Σκοπεύετε επεκταθείτε σε αγορές του εξωτερικού;					
		ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχετε επεκταθεί σε αγορές του εξωτερικού;	ΝΑΙ	I	III	I	III	I	III
		1,10%	5,49%	8,70%	35,87%	4,92%	20,77%
	ΟΧΙ	II	IV	II	IV	II	IV
		6,59%	86,81%	9,78%	45,65%	8,20%	66,12%

Συνολικά η κατάσταση δείχνει μια στασιμότητα, αν όχι υποχώρηση, της τάσης των επιχειρήσεων να προχωρήσουν σε επέκταση των δραστηριοτήτων τους είτε μέσα από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών ή από την επέκταση σε άλλες αγορές. Η κατάσταση αυτή είναι σαφώς αρνητική όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και δίνει παράλληλα έναυσμα περαιτέρω διερεύνησης των αιτίων που δημιουργούν τη στασιμότητα αυτή.

4.6. Ζήτηση για Νέες Ειδικότητες

4.6.1 Υποθέσεις Έρευνας

Για την διερεύνηση του βασικού ζητήματος έρευνας διατυπώθηκαν οι ακόλουθες υποθέσεις έρευνας:

1) **Οι επιχειρήσεις δεν χρειάζονται νέες ειδικότητες.** Αν η υπόθεση αυτή δεν ισχύει, τότε πρέπει να διερευνηθεί κατ' αρχήν αν όλες οι επιχειρήσεις έχουν ανάγκη νέων ειδικοτήτων ή υπάρχουν διαφοροποιήσεις και αν υπάρχει διαφοροποίηση στη ζήτηση νέων ειδικοτήτων ποιοι είναι οι παράγοντες που τη δημιουργούν.

Η υπόθεση αυτή διερευνάται με την στατιστική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας με εργαλεία περιγραφικής στατιστικής και επιβεβαιώνεται ή απορρίπτεται με τη βοήθεια στατιστικών ελέγχων σημαντικότητας σε ερωτήσεις όπως:

“Εκτιμάται ότι τα στελέχη σας καλύπτουν τις σημερινές ανάγκες της επιχείρησης;”

“Εκτιμάται ότι τα στελέχη σας θα μπορούν να καλύψουν τις μελλοντικές ανάγκες της επιχείρησης;”

Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές σε συνδυασμό με τις διάφορες παραμέτρους (πχ ποσοστό αποφοίτων ΑΕΙ/ΤΕΙ στο σύνολο των εργαζομένων, τύπος επιχείρησης, εκτίμηση των δυνατοτήτων πρόσληψης κλπ) θα μπορέσουν να αναδείξουν με σημαντική στατιστική ασφάλεια τους παράγοντες που δημιουργούν ή όχι τη ζήτηση νέων ειδικοτήτων. Τέλος με τη χρήση παραγοντικής ανάλυσης θα επιχειρηθεί να ομαδοποιηθεί το σύνολο των μεταβλητών που επηρεάζουν ή όχι τη ζήτηση αυτή.

2) **Οι επιχειρήσεις καλύπτονται με την παραγωγή στελεχών από το τοπικό εκπαιδευτικό σύστημα.** Αν δεν καλύπτονται, πρώτον ποιες είναι οι

ειδικότητες που δεν καλύπτει το σύστημα, σε ποιο βαθμό είναι ζητούμενες και από ποιο τύπο επιχειρήσεων ζητούνται.

4.6.2 Απασχόληση Εξειδικευμένου και Μη Εξειδικευμένου Προσωπικού

Σημαντικό ποσοστό των επιχειρήσεων της έρευνας δηλώνουν ότι απασχολούν εξειδικευμένο προσωπικό όπως φαίνεται και στον πίνακα 4.15. Περίπου μισές από τις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως μη εξωστρεφείς δηλώνουν ότι το εξειδικευμένο προσωπικό τους είναι πάνω από 70% του συνόλου, ενώ ποιο ομοιόμορφη είναι η κατανομή στις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται εξωστρεφείς. Αυτό εξηγείται από δύο λόγους. Πρώτον στις εξωστρεφείς επιχειρήσεις περιλαμβάνονται σε μεγαλύτερο βαθμό και επιχειρήσεις με μεγάλο αριθμό εργαζομένων κυρίως ανειδίκευτων, επομένως στο σύνολο των εργαζόμενων το ποσοστό του εξειδικευμένου προσωπικού είναι χαμηλότερο. Δεύτερον, ο χαρακτηρισμός εξειδικευμένο προσωπικό ερμηνεύεται με διαφορετικό τρόπο από κάθε επιχείρηση και όπως έχει παρατηρηθεί στις ερωτήσεις του δείγματος που αφορούν τον προσδιορισμό των ειδικοτήτων που παρουσιάζονται ελλείψεις, πολλές από τις μη εξωστρεφείς επιχειρήσεις χαρακτηρίζουν εξειδίκευση την όποια τεχνική εργασία.

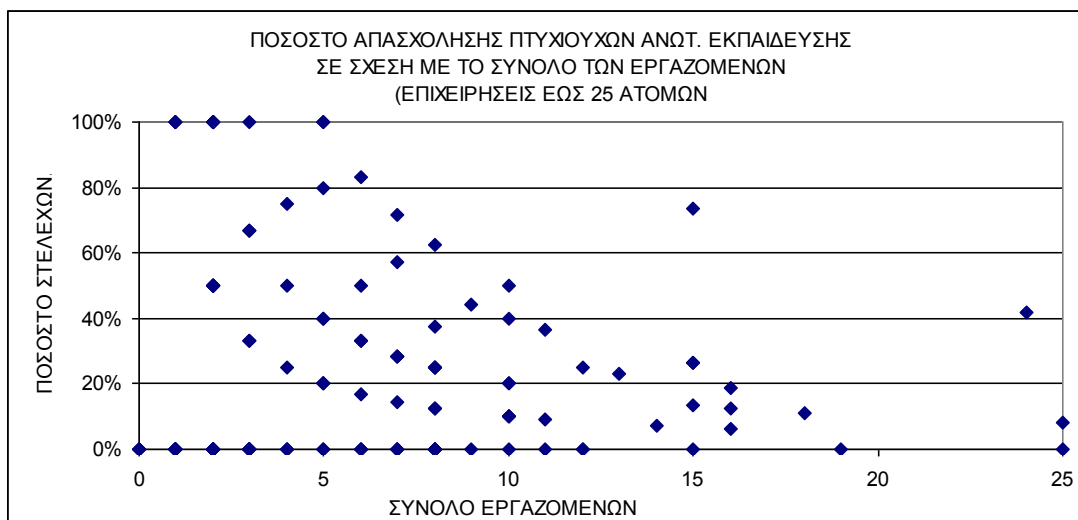
Πίνακας 4.15. Απασχόληση Εξειδικευμένου Προσωπικού

% Εξειδικευμένου προσωπικού	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ
0 - 10%	16	18
10% - 20%	6	8
20% - 30%	1	9
30% - 40%	4	9
40% - 50%	3	6
50% - 60%	8	6
60% - 70%	6	10
70% - 80%	4	8
80% - 90%	3	7
90% - 100%	36	11
ΣΥΝΟΛΟ	87	92

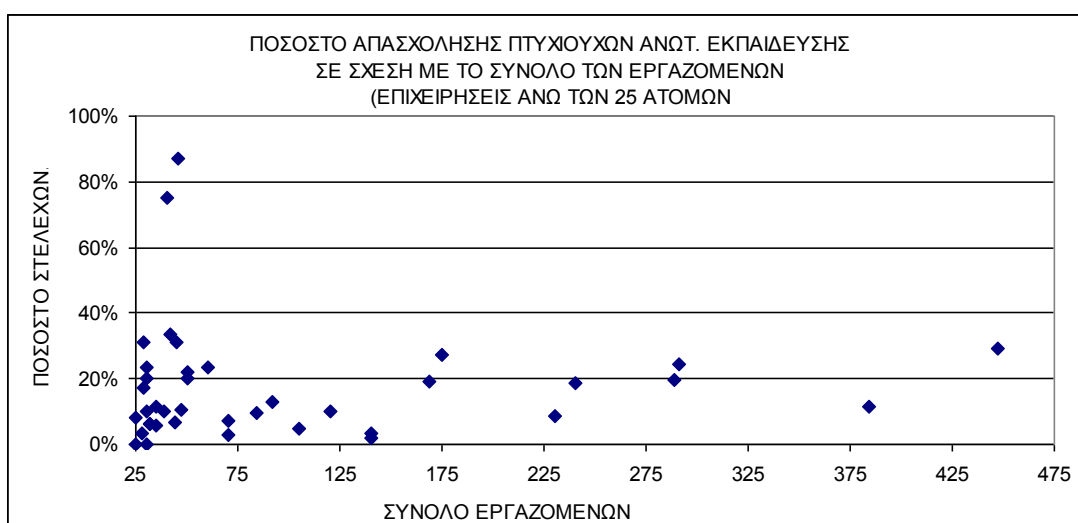
Δεν Απάντησαν	4	
---------------	---	--

Απασχόληση πτυχιούχων Πανεπιστημίου/ΤΕΙ

Αρχικά καταδεικνύεται ότι στις επιχειρήσεις του δείγματος η απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης (Πανεπιστημίων/ΤΕΙ αποτελεί μικρό ποσοστό της συνολικής απασχόλησης. Στα διαγράμματα των σχήματων 4.4 και 4.5 απεικονίζεται η απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης σε σχέση με το μέγεθος των επιχειρήσεων του δείγματος.

Σχήμα 4.4. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού (Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις)

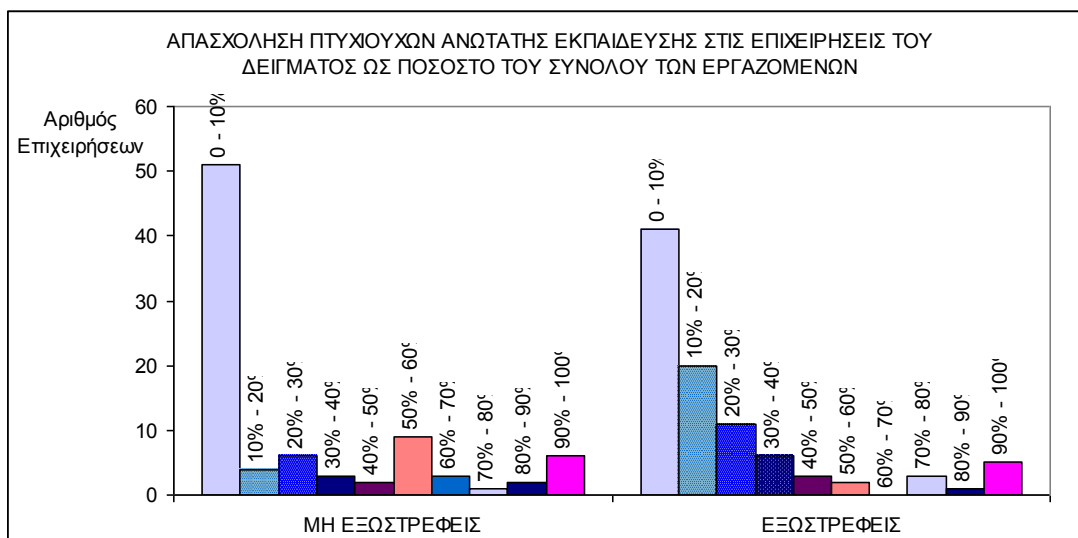

Σχήμα 4.5. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού (Μεσαίες & Μεγάλες Επιχειρήσεις)

Παρατηρούμε ότι το δείγμα περιλαμβάνει μικρές επιχειρήσεις οι οποίες στελεχώνονται σε μεγάλο βαθμό από επιστημονικό προσωπικό, ενώ όσο το μέγεθος των επιχειρήσεων αυξάνεται το ποσοστό απασχόλησης του επιστημονικού προσωπικού μειώνεται και σταθεροποιείται περί το 20% (1 στους 5 εργαζόμενους). Η περιοχή δηλαδή δεν περιλαμβάνει επιχειρήσεις έντασης γνώσης με απασχόληση μεγάλου αριθμού επιστημονικού προσωπικού.

Για την περαιτέρω διερεύνηση δημιουργήθηκε μια νέα μεταβλητή, η οποία εκφράζει το ποσοστό της απασχόλησης των πτυχιούχων ΑΕΙ/ΤΕΙ στο σύνολο των μονίμων εργαζομένων στην κάθε επιχείρηση. Στο σχήμα 4.6 φαίνεται η διαφορά μεταξύ εξωστρεφών και μη επιχειρήσεων σε ότι αφορά την απασχόληση επιστημονικού προσωπικού. Ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων, περίπου 50 μη εξωστρεφείς και 40 εξωστρεφείς, που αντιπροσωπεύουν το 50% του συνόλου των επιχειρήσεων δεν απασχολούν κανέναν πτυχιούχο ανώτατης εκπαίδευσης.

Ο αριθμός επιχειρήσεων που απασχολούν πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερος στις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται εξωστρεφείς.

Σχήμα 4.6. Απασχόληση Επιστημονικού Προσωπικού ανά τύπο Επιχείρησης)

Συγκεντρωτικά οι διαφορές στην απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης μεταξύ των δύο κατηγοριών επιχειρήσεων καταγράφεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4.16. Απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης

	ΜΗ	
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ
Σύνολο Εργαζόμενων	921	3786
Σύνολο Πτυχιούχων	197	662
% στο σύνολο εργαζόμενων	21,4%	17,5%
Μέσος όρος ανά επιχείρηση	2,26	7,20
Τυπική απόκλιση	5,70	17,99
Η διαφορά είναι στατιστικά σημαντική (t-test p=0,011)		

Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει ότι ελάχιστες επιχειρήσεις (μόλις 10) απασχολούν σε αποκλειστικά ή κυρίαρχα (πάνω από 70%) πτυχιούχους. Στην παρούσα φάση δεν εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφορά με βάση τον τύπο της επιχείρησης (p=0,441).

Πίνακας 4.17. Ποσοστό πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης στο σύνολο

Ποσοστό Πτυχιούχων στο σύνολο	ΤΥΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΜΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΣ	
0-10%	51	41	92
	55,4%	44,6%	100,0%
10%-30%	13	37	50
	26,0%	74,0%	100,0%
40%-60%	14	5	19
	73,7%	26,3%	100,0%
70%-90%	9	9	18
	50,0%	50,0%	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	87	91	178

Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει ότι, ένα ποσοστό της τάξης περίπου του 40% των επιχειρήσεων απασχολεί ανειδίκευτο προσωπικό (σε ποσοστό αν του 20% του συνόλου του προσωπικού).

Πίνακας 4.18. Απασχόληση ανειδίκευτου προσωπικού

Ποσοστό(%) Ανειδίκευτου Προσωπικού στο Σύνολο των Εργαζόμενων	Συχνότητα	Ποσοστό (%)	% των απαντήσεων	Αθροιστική συχνότητα
Έως 20%	114	62,3	63,7	63,7
21% - 50%	32	17,5	17,9	81,6
Ανω του 51%-	33	18,0	18,4	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	179	97,8	100,0	
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	4	2,2		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0		

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Οι επιχειρήσεις απασχολούν ανειδίκευτο προσωπικό γιατί η φύση της εργασίας δεν απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις ή επειδή δεν έχουν τη δυνατότητα εύρεσης της συγκεκριμένης ειδικότητας? Η απάντηση στο ερώτημα δίνεται από τη στάση των επιχειρήσεων στο συναφές ερώτημα αν οι σημερινές και οι μελλοντικές ανάγκες καλύπτονται από τα υπάρχοντα στελέχη και από το αν έχουν πρόβλημα στην ανεύρεση στελεχών.

4.6.3 Σημερινές και Μελλοντικές Ανάγκες Στελεχών

Περίπου το 85% των απαντήσεων βρίσκονται στην κατηγορία των ικανοποιημένων επιχειρήσεων από την υφιστάμενη στελέχωση (24,7% είναι **πολύ** ικανοποιημένοι και 59,3% **αρκετά** ικανοποιημένες). Άρα σε γενικές γραμμές μπορούμε να θεωρήσουμε ότι με βάση τη σημερινή εικόνα και το επίπεδο ικανοποίησης δεν αναμένεται να εκδηλώσουν ανάγκη για τη ζήτηση νέων ειδικοτήτων.

Πίνακας 4.19. Κάλυψη Σημερινών Αναγκών Επιχειρήσεων

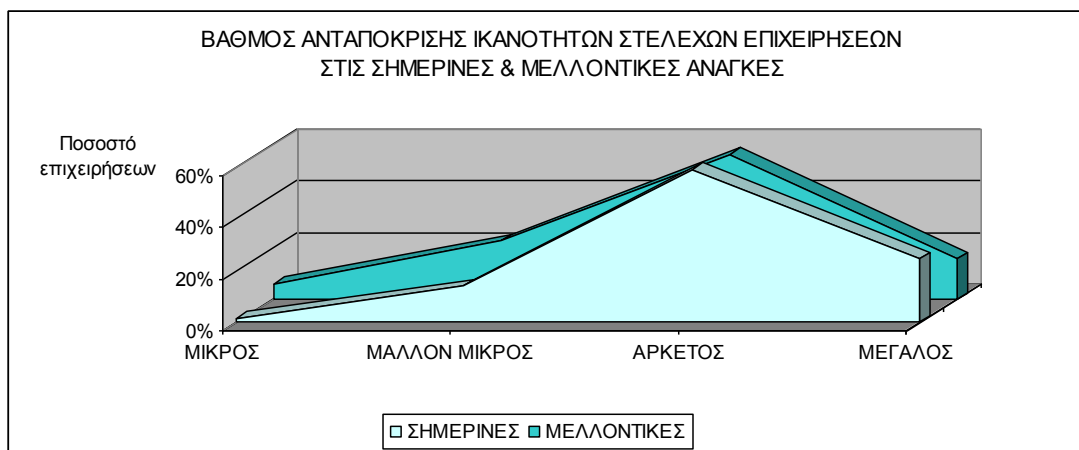
ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ;	Συχνότητα	%	% των απαντήσεων ν	Αθροιστική συχνότητα
ΛΙΓΟ	3	1,6	1,6	1,6
ΜΕΤΡΙΑ	26	14,2	14,3	15,9
ΑΡΚΕΤΑ	108	59,0	59,3	75,3
ΠΟΛΥ	45	24,6	24,7	100,0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	182	99,5	100,0	
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	1	,5		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0		

Έτσι στο ερώτημα αν θεωρούν ότι η σημερινή στελέχωση τους καλύπτει και τις μελλοντικές τους ανάγκες όπως πιθανά τις διαβλέπει η κάθε επιχείρηση η στάση των ερωτηθέντων δεν αλλάζει κατά πολύ. Λιγότερες από μία στις τρεις επιχειρήσεις (28,6%) θεωρεί ότι ο βαθμός κάλυψης των αναγκών τους καλύπτεται ελάχιστα έως μέτρια από την υφιστάμενη στελέχωση (Πίνακας 4.20).

Πίνακας 4.20. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων

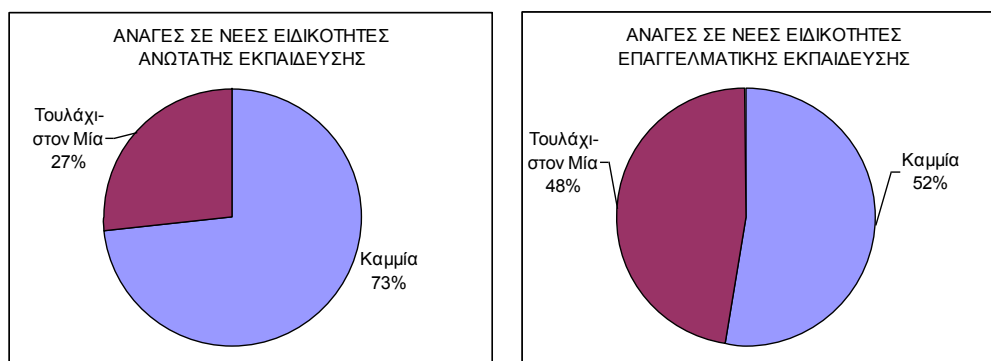
ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	Συχνότητα	%	% των απαντήσεων ν	Αθροιστική συχνότητα
ΛΙΓΟ	11	6,0	6,0	6,0
ΜΕΤΡΙΑ	41	22,4	22,5	28,6
ΑΡΚΕΤΑ	102	55,7	56,0	84,6
ΠΟΛΥ	28	15,3	15,4	100,0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	182	99,5	100,0	
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	1	,5		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	183	100,0		

Στο σχήμα 4.7 φαίνεται χαρακτηριστικά ότι οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι το υφιστάμενο επιστημονικό δυναμικό τους είναι σε θέση να καλύψει τις μελλοντικές τους ανάγκες στον ίδιο βαθμό που ανταποκρίνεται στην κάλυψη των αναγκών τους σήμερα.

Σχήμα 4.7. Κάλυψη Σημερινών και Μελλοντικών Αναγκών των Επιχειρήσεων

Ως συνέπεια των ανωτέρω το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων δεν εκφράζει ανάγκες για συγκεκριμένες ειδικότητες στελεχών που πιθανόν να είναι αναγκαίες στο μέλλον. Ειδικότερα σε ότι αφορά επιστημονικές ειδικότητες μόνον το 27% των επιχειρήσεων ονομάζει έστω και μία ειδικότητα που την θεωρεί απαραίτητη στην επιχείρηση στο άμεσο μέλλον, ενώ σε ότι αφορά ειδικότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης το ποσοστό των επιχειρήσεων που είναι σε θέση να προσδιορίσουν έστω και μία ειδικότητα εργαζομένων που θα τους χρειαστεί πλησιάζει το 50% (σχήμα 4.8)

Σχήμα 4.8. Μελλοντικές Ανάγκες των Επιχειρήσεων σε νέες ειδικότητες

Εν τούτοις οι επιχειρήσεις δηλώνουν δυσκολία στην ανεύρεση στελεχών όπως φαίνεται στο επόμενο σχήμα όπου πάνω από 85% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι η ανεύρεση στελεχών είναι από αρκετά δύσκολο έως δύσκολη, ενώ με την χαμηλή ζήτηση που εκδηλώνεται εκ μέρους τους, θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο.

Σχήμα 4.9. Βαθμός δυσκολίας στην ανεύρεση στελεχών

4.7. Ειδικότητες σε Ζήτηση

4.7.1 Ειδικότητες που κατά τη γνώμη των Επιχειρήσεων σπανίζουν

Α) ειδικότητες με Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η ανάλυση των δεδομένων (69 απαντήσεις) μας έδωσε την παρακάτω ταξινόμηση ανά κλάδο. Παρατηρούμε ότι 3 κλάδοι, κατά σειρά προτεραιότητας, Μηχανικοί, Διοίκηση Επιχειρήσεων και Τεχνολόγοι τροφίμων καλύπτουν σχεδόν το 70% των απαντήσεων των επιχειρήσεων. Ωστόσο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι μόνο το 38% των επιχειρήσεων του δείγματος εκτιμούν ότι σπανίζουν ή λείπουν ειδικότητες στους παρακάτω κλάδους.

**Πίνακας 4.21. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)**

ΚΛΑΔΟΣ	Σύνολο Θέσεων	%
ΓΕΩΠΟΝΟΣ	2	2,90%
ΓΥΜΝΑΣΤΗΣ	1	1,45%

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧ.	14	20,29%
ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΟΣ	2	2,90%
ΛΟΓΙΣΤΗΣ	1	1,45%
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	26	37,68%
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	1	1,45%
ΟΙΝΟΛΟΓΟΣ	1	1,45%
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	5	7,25%
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ	4	5,80%
ΤΕΧΝ. ΖΩΙΚΗΣ		
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	1	1,45%
ΤΕΧΝ. ΞΥΛΟΥ-		
ΕΠΙΠΛΟΥ	2	2,90%
ΤΕΧΝ. ΤΡΟΦΙΜΩΝ	7	10,14%
ΧΗΜΙΚΟΣ	2	2,90%
Γενικό άθροισμα	69	100,00%

Η περαιτέρω ανάλυση των ειδικοτήτων ανά κλάδο μας έδωσε 30 ειδικότητες όπως αυτές εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα, ανά κλάδο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΚΛΑΔΟΣ														
	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΤΗΣ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧ.	ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΟΣ	ΛΟΓΙΣΤΗΣ	ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	ΟΙΝΟΛΟΓΟΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ	ΤΕΧΝ. ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΤΕΧΝ. ΞΥΛΟΥ-ΕΠΙΠΛΟΥ	ΤΕΧΝ. ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΧΗΜΙΚΟΣ	
1			8												
2	1														
3	1														
4						1								1	
5		1													
6											1				
7			3												
8										1					
9									3						
10									1						
11									3						
12					1								1		
13									1						
14									2						
15							1								
16															
17															
18									3						
19													1		
20			2												
21										1				1	
22									2	1					
23									3						
24									1						
25									1						
26							1								
27													1		
28			1												
29														5	
30															
	Γενικό άθροισμα	2	1	14	2	1	26	1	1	5	4	1	2	7	2

Πίνακας 4.22. Ανάλυση ειδικοτήτων ανά κλάδο

B) ειδικότητες με Επαγγελματική Εκπαίδευση

Η ανάλυση των δεδομένων για ειδικότητες με επαγγελματική εμπειρία (114 απαντήσεις) μας έδωσε ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων. Ταξινομήσαμε τις ειδικότητες αυτές σε 10 μεγάλες κατηγορίες, όπως εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

**Πίνακας 4.23. Κάλυψη Μελλοντικών Αναγκών Επιχειρήσεων
(Επαγγελματική εκπαίδευση)**

		ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ	%
1	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	18	15,79%
2	ΠΩΛΗΤΕΣ	14	12,28%
3	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ-ΟΔΗΓΟΙ	11	9,65%
4	ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ	23	20,18%
5	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	11	9,65%
6	ΕΥΛΟ-ΕΠΙΠΛΟ	11	9,65%
7	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ	6	5,26%
8	ΤΡΟΦΙΜΑ	4	3,51%
9	ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ	5	4,39%
10	ΕΝΔΥΜΑ	10	8,77%
11	ΛΟΙΠΑ	1	0,88%
	ΑΘΡΟΙΣΜΑ	114	100,00%

Παρατηρούμε ότι οι ειδικοί τεχνίτες, οι βιομηχανικές ειδικότητες (π.χ. ηλεκτροσυγκολλητές και οι πωλητές αντιστοιχούν στο 50% των απαιτήσεων της αγοράς.

4.7.2 Ειδικότητες που προβλέπεται θα χρειαστούν οι επιχειρήσεις

A) ειδικότητες με Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι το 62% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι δεν θα υπάρξει ανάγκη συνεργατών σε νέες ειδικότητες. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί και σε μία άρνηση εκσυγχρονισμού της παραγωγικής διαδικασίας και

φυσικά στην έλλειψη διάθεσης εισαγωγής νεωτερισμών και καινοτομίας στις επιχειρήσεις.

**Πίνακας 4.24. Ανάγκες Επιχειρήσεων σε Νέες Ειδικότητες
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)**

Πλήθος Ειδικότητων που ζήτησε η Επιχείρηση	Αριθμός Επιχειρήσεων	
0	114	62,3%
1	44	24,0%
2	18	9,8%
3	5	2,7%
4	2	1,1%
Σύνολο	183	100,0%

Η επεξεργασία των δεδομένων όσο αφορά τις δηλωθείσες ειδικότητες, μας έδωσε 99 δεδομένα. Τα δεδομένα αυτά ομαδοποιήθηκαν σε 21 ειδικότητες, όπως εμφανίζονται στον επόμενο πίνακα.

**Πίνακας 4.25. Ειδικότητες σε Ζήτηση
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)**

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	Σύνολο θέσεων	%
1	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	1	1,01%
2	ΓΥΜΝΑΣΤΗΣ	1	1,01%
3	ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ	2	2,02%
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ	2	2,02%
5	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	20	20,20%
6	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	3	3,03%

7	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ	1	1,01%
8	ΛΟΓΙΣΤΗΣ	2	2,02%
9	ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟΥ	1	1,01%
10	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	12	12,12%
11	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	1	1,01%
12	ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ	8	8,08%
13	ΠΕΡΙΒΑΝΤΟΛΟΓΟΣ	1	1,01%
14	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	14	14,14%
15	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	4	4,04%
16	ΠΩΛΗΤΗΣ	9	9,09%
17	ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ	1	1,01%
18	ΤΕΧΝ. ΞΥΛΟΥ-ΕΠΙΠΛΟΥ	3	3,03%
19	ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	6	6,06%
20	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	1	1,01%
21	ΧΗΜΙΚΟΣ	6	6,06%
	Γενικό άθροισμα	99	

Παρατηρούμε ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά καλύπτουν οι ειδικότητες της Διοίκησης Επιχειρήσεων, της Πληροφορικής και των Μηχανολόγων Μηχανικών. Συνολικά οι 3 αυτές ειδικότητες καλύπτουν περίπου το 50% των αναγκών σε νέες ειδικότητες από τις επιχειρήσεις.

Η επιπλέον επεξεργασία των ειδικοτήτων σε κλάδους μας έδωσε την παρακάτω κατηγοριοποίηση.

**Πίνακας 4.26. Κλάδοι Ειδικότητας σε Ζήτηση
(Επαγγελματική εκπαίδευση)**

	ΚΛΑΔΟΣ	Σύνολο θέσεων	%
1	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	1	1,01%
2	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	1	1,01%
3	ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ	2	2,02%
4	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	42	42,42%
5	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ	1	1,01%
6	ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	21	21,21%
7	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	1	1,01%
8	ΕΥΛΟ-ΕΠΙΠΛΟ	3	3,03%
9	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1	1,01%
10	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	14	14,14%
11	ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ	1	1,01%
12	ΤΡΟΦΙΜΑ	5	5,05%
13	ΧΗΜΙΚΟΣ	6	6,06%
	Γενικό άθροισμα	99	

Είναι προφανές ότι οι κλάδοι της Διοίκησης Επιχειρήσεων, των Μηχανικών και της Πληροφορικής καλύπτουν σχεδόν το 80% των καταγεγραμμένων αναγκών σε ειδικότητες Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Β) Ειδικότητες με Επαγγελματική Εκπαίδευση

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι το 49% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι δεν θα υπάρξει ανάγκη συνεργατών σε νέες ειδικότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης. Παρατηρούμε ότι σε σχέση με τις ειδικότητες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό μειώνεται σημαντικά (κατά 13%), γεγονός που δείχνει την αναγκαιότητα των επιχειρήσεων σε ειδικότητες πιο τεχνικές, εξυπηρετώντας πιο άμεσα την παραγωγική διαδικασία και με δεδομένη την μειωμένη επένδυση των επιχειρήσεων σε καινοτομία και εκσυγχρονισμό.

Πίνακας 4.27. Ανάγκες Επιχειρήσεων σε Νέες Ειδικότητες
(Τριτοβάθμια εκπαίδευση)

Πλήθος Ειδικοτήτων που ζήτησε η Επιχείρηση	Αριθμός Επιχειρήσεων	
0	90	49,2%
1	70	38,3%
2	18	9,8%
3	4	2,2%
4	1	0,5%
Σύνολο	183	100,0%

Η ανάλυση των δεδομένων για ειδικότητες με επαγγελματική εμπειρία (122 απαντήσεις) μας έδωσε ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων. Ταξινομήσαμε τις ειδικότητες αυτές σε 12 μεγάλες κατηγορίες, όπως εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4.28. Ειδικότητες σε Ζήτηση (Επαγγελματική εκπαίδευση)

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	Σύνολο θέσεων	%
1	ΠΩΛΗΤΕΣ	28	22,95%
2	ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	19	15,57%
3	ΕΣΤΙΑΣΗ-ΤΡΟΦΙΜΑ	6	4,92%
4	ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ	2	1,64%
5	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ	3	2,46%
6	ΤΕΧΝΙΤΕΣ	16	13,11%
7	ΕΠΙΠΛΟ-ΞΥΛΟ	11	9,02%
8	ΕΝΔΥΜΑ	6	4,92%
9	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	6	4,92%
10	ΟΔΗΓΟΙ-ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ	9	7,38%
11	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	8	6,56%
12	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	8	6,56%
	ΑΘΡΟΙΣΜΑ	122	100,00%

Παρατηρούμε ότι οι πωλητές, τα τεχνικά επαγγέλματα καθώς επίσης και οι τεχνίτες διαφόρων ειδικοτήτων καλύπτουν το 52% των αναγκών σε άτομα με επαγγελματική εκπαίδευση.

4.7.3 Αξιοποίηση στελεχών από ιδρύματα της περιοχής

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι το 73% των επιχειρήσεων του δείγματος δεν αξιοποιούν στελέχη Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που να προέρχονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιοχής της Θεσσαλίας.

**Πίνακας 4.29. Βαθμός Στελέχωσης από Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας / ΤΕΙ
Λάρισας**

Πλήθος Στελεχών που προέρχονται από ιδρύματα της περιοχής	Αριθμός Επιχειρήσεων	
0	134	73,2%
1	33	18,0%
2	11	6,0%
3	4	2,2%
4	1	0,5%
Σύνολο	183	100,0%

Η κατάσταση δεν αλλάζει πρακτικά και στον τομέα της αξιοποίησης στελεχών από εκπαιδευτικά ιδρύματα της Θεσσαλίας, με Επαγγελματική Εκπαίδευση.

**Πίνακας 4.30. Βαθμός Στελέχωσης από Ιδρύματα Επαγγελματικής
εκπαίδευσης της Θεσσαλίας**

Πλήθος Στελεχών που προέρχονται από ιδρύματα της περιοχής	Αριθμός Επιχειρήσεων	
0	137	75,3%
1	30	16,5%
2	12	6,6%
3	1	0,5%
4	2	1,1%
Σύνολο	182	100,0%

4.7.4 Ειδικότητες στις οποίες έχουν γίνει προσλήψεις

Συνολικά στο τελευταίο δωδεκάμηνο έγιναν 336 προσλήψεις, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4.31. Ειδικότητες και Αριθμός Προσλήσεων τελευταίου δωδεκαμήνου

ΟΔΗΓΟΙ	5	ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	1	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	1	
ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ	2	ΤΕΧΝΙΤΗΣ	13	ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ	4	
ΠΩΛΗΤΗΣ	23	ΛΟΓΙΣΤΗΣ	15	ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ ΜΗΧΑΝΩΝ	1	
ΓΑΖΩΤΡΙΑ	4	ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΡΙΑ	1	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ	1	
ΚΟΜΜΩΤΡΙΑ	1	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	1	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	4	
ΕΡΓΑΤΗΣ	133	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΥΛΟΥ	2	ΒΑΦΕΙΣ	6	
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΤΕΙ	1	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ/ΤΩΝ	17	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ	1	
ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΙ	2	ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΕΣ	2	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	8	
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	1	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ	10	ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ CNC	1	
ΗΛΕΚΤΡΟΣΥΓΚΟΛΗΤΗΣ Β ΤΑΞΗΣ	6	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ	7	ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ	4	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΗΣ	5	ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΣ	2	ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΣ	1	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	21	ΧΗΜΙΚΟΣ	3	ΛΟΥΣΤΡΑΔΟΡΟΣ	1	
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ	12	ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	9	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΗΧΑΝΩΝ	1	
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΙΑΜ	1	ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	1	ΨΥΚΤΙΚΟΣ	1	
					ΣΥΝΟΛΟ	336

Οι ανωτέρω ειδικότητες ταξινομήθηκαν στις παρακάτω κατηγορίες. Παρατηρούμε ότι το 41% των προσλήψεων αφορά εργατικό δυναμικό και το 30% περίπου, επιστημονικό προσωπικό.

Πίνακας 4.32. Κατηγορίες Ειδικότητων και Αριθμός Προσλήψεων τελευταίου δωδεκαμήνου

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	40	11,90%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	33	9,82%
ΕΡΓΑΤΕΣ	137	40,77%
ΠΩΛΗΤΕΣ	23	6,85%
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΕΣ	6	1,79%
ΤΕΧΝΙΤΕΣ	13	3,87%
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	23	6,85%
ΟΔΗΓΟΙ-ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	22	6,55%
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	21	6,25%
ΛΟΙΠΑ	18	5,36%
	336	100,00%

4.7.5 Προσόντα Στελεχών

Παρ' όλο όμως που οι επιχειρήσεις δεν διαβλέπουν αλλαγές και κενά που θα προκύψουν στην κάλυψη των μελλοντικών τους αναγκών από το υφιστάμενο στελεχιακό τους δυναμικό, εντοπίζουν την ανάγκη απόκτησης νέων γνώσεων και ικανοτήτων από τα στελέχη τους για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές ανάγκες της επιχείρησης.

Στο σχήμα 4.10 απεικονίζεται το πόσο σημαντικό θεωρούν οι επιχειρήσεις την απόκτηση νέων γνώσεων και ικανοτήτων σε τέσσερις τομείς: α) Επιπλέον εξειδίκευση και προσαρμογή των γνώσεων τους στο αντικείμενο της επιχείρησης, β) Την ανάπτυξη οργανωσιακών ικανοτήτων όπως ικανότητα ομαδικής εργασίας, συντονισμός, λήψη αποφάσεων, επιχειρηματικότητα κ.ά., γ) Ανάπτυξη ικανοτήτων σε χρήση και αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΤ) και δ) Γνώσεις Ξένων Γλωσσών.

Σχήμα 4.10. Επιπλέον Γνώσεις / Ικανότητες Στελεχών

Περίπου 75% των επιχειρήσεων (3 στις 4) θεωρούν αρκετά έως πολύ σημαντικό την ανανέωση και την συνεχή απόκτηση γνώσεων των στελεχών τους στα αντικείμενα της εξειδίκευσης τους. Η χρήση νέων τεχνολογιών αλλά παράλληλα και η απόκτηση οργανωσιακών ικανοτήτων είναι εξ ίσου σημαντικά για τις επιχειρήσεις, ενώ 1 στις 2 θεωρεί αρκετά έως πού σημαντική την απόκτηση γνώσεων ξένων γλωσσών.

Η ανάγκη για νέες ειδικότητες, ουσιαστικά εμφανίζεται μόνο σε 1 από τις 3 επιχειρήσεις, όπου εκτιμούν ότι οι μελλοντικές ανάγκες δεν θα καλύπτονται από τα σημερινά στελέχη.

4.8. Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για ειδικότητες

Με βάση την παραπάνω ανάλυση επιχειρήθηκε παραγοντική ανάλυση για τη μορφοποίηση των παραγόντων που επιδρούν στη ζήτηση νέων ειδικοτήτων.

Η παραγοντική ανάλυση (Factor analysis) έχει σαν στόχο να αναπαραστήσει ένα σύνολο μεταβλητών με τη βοήθεια ενός μικρότερου αριθμού υποθετικών μεταβλητών, οι οποίες δημιουργούνται από το αρχικό σύνολο (Sharma, 1996). Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το SPSS v.13.0

Το αποτελέσματα του ελέγχου Kaiser-Meyer-Olkin, για το αρχικό σύνολο μεταβλητών που παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα, έδωσε την τιμή 0.605, η οποία καθιστά αποδεκτή την παραγοντική ανάλυση. Δημιουργούνται 3 νέες μεταβλητές από το αρχικό σύνολο των 9 μεταβλητών, ερμηνεύουν περισσότερο από το 55% των παραγόντων που οδηγούν τις επιχειρήσεις του δείγματος στη ζήτηση νέων ειδικοτήτων.

Ως αρχικές μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν αυτές που παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

A/α	Μεταβλητή
1	ΤΥΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
2	ΝΟΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
3	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΓΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
4	ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
5	ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
6	ΚΑΛΥΨΗ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ
7	ΚΑΛΥΨΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ
8	ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ
9	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Με την εφαρμογή της μεθόδου στατιστικής ανάλυσης Principal Component Analysis, οι αρχικές μεταβλητές ομαδοποιούνται σε 3 νέες τεχνητές μεταβλητές όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

Ερμηνεία Συνολικής Διακύμανσης - Total Variance Explained

Componen t (A/α)	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,112	23,465	23,465	2,112	23,465	23,465
2	1,716	19,066	42,531	1,716	19,066	42,531
3	1,138	12,647	55,178	1,138	12,647	55,178
4	,961	10,673	65,851			
5	,876	9,729	75,580			
6	,771	8,571	84,151			
7	,546	6,062	90,213			
8	,506	5,624	95,837			
9	,375	4,163	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Πίνακας Παραγόντων - Component Matrix(a)

	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ		
	FACTO R1	FACTO R2	FACTO R3
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	,774	,080	,068
ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	,774	-,069	,114
ΤΥΠΟΣ	,661	,016	,453
ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ	,466	-,215	-,231
ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ	,386	-,221	-,338
ΚΑΛΥΨΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	,081	,853	,036
ΚΑΛΥΨΗ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	-,048	,832	,182
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΓΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	,065	,171	-,694
ΝΟΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	-,313	-,399	,482

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a 3 components extracted.

Ο πρώτος παράγοντας (FACTOR1) ο οποίος ερμηνεύει περίπου το 25% της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων που αναζητούν νέες ειδικότητες συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία: **την επέκταση σε αγορές του εξωτερικού, τον υψηλό αριθμό απασχολούμενων αλλά και τις νέες προσλήψεις, την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών** στην επιχείρηση και ταυτόχρονα αγνοεί την έδρα εγκατάστασης της επιχείρησης.

Επίσης σημαντικός ενισχυτικός παράγοντας (FACTOR2), είναι εκείνος που περιλαμβάνει: τη συμμετοχή σε έργα έρευνας και καινοτομίας, τον προβληματισμό για την κάλυψη τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών αναγκών από τα υφιστάμενα στελέχη. Ο παράγοντας αυτός επίσης αγνοεί την έδρα εγκατάστασης της επιχείρησης αλλά και το αν έγιναν ή όχι νέες προσλήψεις στην επιχείρηση.

Οι νέοι παράγοντες δημιουργούν δύο βασικές συστάδες επιχειρήσεων, ως προς την πολιτική των προσλήψεων εξειδικευμένου προσωπικού. Η συστάδα I, αποτελείται από 5 επιχειρήσεις, οι οποίες είναι Α.Ε. εγκατεστημένες οι 4 στην Ανατολική Θεσσαλία και η μία στη Δυτική (Τρίκαλα). Όλες ανήκουν στον τύπο των εξωστρεφών επιχειρήσεων και στις επιχειρήσεις τύπου III και IV, όσον αφορά στην προοπτική ανάπτυξης, επέκτασης και τεχνολογίας. Οι επιχειρήσεις ανήκουν είτε στον κλάδο των τροφίμων (ΣΤΑΚΟΔ 15) ή στο μέταλλο (ΣΤΑΚΟΔ 27-28). Τα βασικά χαρακτηριστικά των δύο συστάδων παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί.

	Συστάδα I	Συστάδα II
Αριθμός επιχειρήσεων	5	178
Εργαζόμενοι στο σύνολο	1651 35%	3056 65%
Εργαζόμενοι ανά επιχείρηση κατά μέσο όρο	330	17
Εξειδικευμένοι στο σύνολο	1015 41%	1457 59%
Εξειδικευμένοι ανά επιχείρηση κατά μέσο όρο	203	8
Πτυχιούχοι στο σύνολο	347 40%	512 60%
Πτυχιούχοι ανά επιχείρηση κατά μέσο όρο	69	2,8
Νέες προσλήψεις στο σύνολο	71 27%	194 73%
Νέες προσλήψεις ανά επιχείρηση κατά μέσο όρο	14,2	1,08
% εξειδίκευσης στη συστάδα	61,4%	38,6%
% πτυχιούχοι στο εργατικό δυναμικό στη συστάδα	21%	16,7%

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η ζήτηση υψηλού επιπέδου εξειδίκευσης ή νέων ειδικοτήτων από τα στελέχη επηρεάζεται αρνητικά από το γεγονός ότι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (σε επίπεδο συνολικής απασχόλησης, απασχόλησης πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και νέων προσλήψεων) είναι ήδη ικανοποιημένες από τα στελέχη τους και θεωρούν ότι στο άμεσο μέλλον τα ίδια στελέχη θα είναι επαρκή για την πορεία της επιχείρησης καθώς δεν προσδοκούν σε ιδιαίτερες τεχνολογικές αλλαγές.

4.9. Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα της ανάλυσης των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα τα οποία αναλύθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια μπορούν να συνοψισθούν όπως παρακάτω:

- Η ανταπόκριση των επιχειρήσεων στην έρευνα δεν ήταν η αναμενόμενη. Η συμμετοχή με βάση τον αρχικό στόχο ανέρχεται σε 60,4% ενώ υπήρχε ιδιαίτερα χαμηλή συμμετοχή στο νομό Τρικάλων.
- Τα υψηλότερα ποσοστά των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στους τομείς των:
 1. **λιανικό εμπόριο** (ΣΤΑΚΟΔ52) 15,8% στο σύνολο,
 2. **τροφίμων** (ΣΤΑΚΟΔ 15) 14,8 % του συνόλου του δείγματος, και
 3. **χονδρικό εμπόριο** (ΣΤΑΚΟΔ 51) 12,6% του συνόλου του δείγματος.
- Η μελέτη έδειξε ότι η συμμετοχή των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας και καινοτομίας είναι σχετικά φτωγή, γεγονός που επιβεβαιώνεται με την μικρή ανάγκη που διατυπώνουν για νέες εξειδικεύσεις.
- Αρχικά καταδεικνύεται ότι στις επιχειρήσεις του δείγματος η απασχόληση πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης (Πανεπιστημίων/ΤΕΙ αποτελεί μικρό ποσοστό της συνολικής απασχόλησης. Οι επιχειρήσεις που απασχολούν πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης είναι κυρίως οι εξωστρεφείς.

- Μόνο το 38% των επιχειρήσεων του δείγματος εκτιμούν ότι σπανίζουν ή λείπουν ειδικότητες. Οι κλάδοι αυτοί είναι κατά σειρά προτεραιότητας, Μηχανικοί, Διοίκηση Επιχειρήσεων και Τεχνολόγοι τροφίμων και καλύπτουν σχεδόν το 70% των απαιτήσεων των επιχειρήσεων. Αντίστοιχα στα ειδικότητες με επαγγελματική εκπαίδευση το 50% των απαιτήσεων της αγοράς είναι σε: ειδικοί τεχνίτες, οι βιομηχανικές ειδικότητες (π.χ. ηλεκτροσυγκολλητές) και οι πωλητές.
- Το 62% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι δεν θα υπάρξει ανάγκη συνεργατών σε νέες ειδικότητες. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως έλλειψη ανάγκης εκ μέρους των επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας ή για την επέκτασή τους σε νέους τομείς. Οι ειδικότητες που ζητούνται είναι της Διοίκησης Επιχειρήσεων, της Πληροφορικής και των Μηχανολόγων Μηχανικών. Συνολικά οι 3 αυτές ειδικότητες καλύπτουν περίπου το 50% των αναγκών σε νέες ειδικότητες από τις επιχειρήσεις. Τα ίδια συμπεράσματα εξάγονται και για τις ειδικότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης, αν και το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερο (κατά 13%)
- Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι το 49% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι δεν θα υπάρξει ανάγκη συνεργατών σε νέες ειδικότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης. Παρατηρούμε ότι σε σχέση με τις ειδικότητες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό μειώνεται σημαντικά (κατά 13%), γεγονός που δείχνει την αναγκαιότητα των επιχειρήσεων σε ειδικότητες πιο τεχνικές, εξυπηρετώντας πιο άμεσα την παραγωγική διαδικασία. Οι πωλητές, τα τεχνικά επαγγέλματα καθώς επίσης και οι τεχνίτες διαφόρων ειδικοτήτων καλύπτουν το 52% των αναγκών σε άτομα με επαγγελματική εκπαίδευση.
- Το 73% των επιχειρήσεων του δείγματος δεν αξιοποιούν στελέχη Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που να προέρχονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιοχής της Θεσσαλίας. Το ίδιο ισχύει και στον τομέα της αξιοποίησης στελεχών από εκπαιδευτικά ιδρύματα της Θεσσαλίας, με Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Οι προσλήψεις το τελευταίο δωδεκάμηνο αφορούν κυρίως: 1) εργατικό δυναμικό (41%) και 2) επιστημονικό (30%)

Η μελέτη αυτή κατέγραψε στοιχεία τα οποία είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα και τα οποία θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη, τόσο από τους φορείς που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με την στήριξη της επιχειρηματικότητας στη Θεσσαλία, όσο και από τους φορείς που σχεδιάζουν την ανάπτυξη της περιφέρειας, τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και στην αύξηση της απασχόλησης.

Η εξαιρετικά χαμηλή συμμετοχή των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, καινοτομίας και εισαγωγής νέων τεχνολογιών, καθώς επίσης και η μη διάγνωση ανάγκης για απασχόληση υψηλότερα εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού, διαμορφώνει συνθήκες οι οποίες εν δυνάμει απομακρύνουν τις επιχειρήσεις από το νέο καθεστώς ανταγωνισμού που κυριαρχεί τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο, όσο και στον νέο ευρωπαϊκό χώρο μετά τη διεύρυνση.

Συνολικά η κατάσταση δείχνει μια στασιμότητα, αν όχι υποχώρηση, της τάσης των επιχειρήσεων να προχωρήσουν σε επέκταση των δραστηριοτήτων τους είτε μέσα από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών ή από την επέκταση σε άλλες αγορές. Η κατάσταση αυτή είναι σαφώς αρνητική όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων καθώς επίσης και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας και την επιβαρημένη κατάσταση της Θεσσαλίας όσον αφορά την ανεργία, τότε διαφαίνεται ότι η συνδρομή του δευτερογενούς τομέα είναι ελάχιστα σημαντική στην προσπάθεια ενίσχυσης της απασχόλησης και μείωσης της ανεργίας.

Ακόμα και οι λεγόμενες εξωστρεφείς επιχειρήσεις δεν φαίνεται, στην πλειοψηφία τους, να επιζητούν καλύτερη προοπτική στην ευρωπαϊκή αγορά. Δυστυχώς η τάση αυτή αντανακλάται και στη ζήτηση σε συντριπτικό ποσοστό, τεχνικών ειδικοτήτων χαμηλής εξειδίκευσης (π.χ. πωλητές, ανειδίκευτοι εργάτες, τεχνίτες, κ.α.), καθώς επίσης και στην απογοήτευση επιχειρήσεων που αν και είχαν ιστορικό ανάπτυξης δεν φαίνεται να επιθυμούν την συνέχιση αυτής της πορείας στο άμεσο μέλλον. Η περίπτωση επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας καλό θα είναι να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας με στόχο τη διερεύνηση των παραγόντων που δημιουργούν αυτή την αναστροφή της πορείας των επιχειρήσεων.

Τέλος αξίζει να σημειώσουμε ότι μικρό ποσοστό των θεσσαλικών επιχειρήσεων αναζητούν στελέχη τόσο από τα Τριτοβάθμια Ιδρύματα της Θεσσαλίας όσο από τα Τεχνικές Σχολές, γεγονός που καταδεικνύει την ανυπαρξία σύνδεσης της Εκπαίδευσης με την τοπική παραγωγή και τη διάχυση της τεχνογνωσίας που αποκτάται (αν και όταν αποκτάται) στις τοπικές παραγωγικές δυνάμεις.

5. ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Την τελευταία δεκαετία παρουσιάστηκε στις διάφορες χώρες-μέλη έντονο ενδιαφέρον για το ρόλο των τοπικών πρωτοβουλιών στην αναδιάρθρωση των οικονομιών και στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας.

Παραδοσιακός στόχος της περιφερειακής πολιτικής ήταν η άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου αυτού θεωρείτο η αύξηση του εθνικού προϊόντος, η οποία αποτελεί και προϋπόθεση για τη μεταφορά πόρων προς τις περιοχές χαμηλότερου επιπέδου ανάπτυξης. Στα πλαίσια της συγκυρίας του τέλους της δεκαετίας του 1970, δηλαδή κάτω από συνθήκες δημοσιονομικών ελλειμμάτων, στασιμοληθωρισμού και υψηλότερων ρυθμών ανεργίας, η αντιμετώπιση των περιφερειακών προβλημάτων δεν ήταν πια εύκολο να επιτευχθεί μέσω της παραδοσιακής αναδιανεμητικής πολιτικής.

Έτσι, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, παρατηρείται μια στροφή πολιτικής και επιχειρείται η μέγιστη δυνατή συνεισφορά των περιφερειών στην ανάπτυξη και αναδιάρθρωση της εθνικής οικονομίας, μέσω κυρίως της ανάπτυξης του ενδογενούς δυναμικού των καθυστερημένων περιοχών και της διάδοσης των τεχνολογικών καινοτομιών.

Η πολιτική προώθησης της τοπικής ανάπτυξης αναφέρεται κυρίως στην ενίσχυση και δημιουργία Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και άλλων δραστηριοτήτων μικρής κλίμακας τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο λεγόμενο «κοινωνικό τομέα». Η πολιτική αυτή ήταν αποτέλεσμα συγκεκριμένων αναγκών όπως:

- της ανάγκης ενθάρρυνσης των επενδύσεων σε συνδυασμό με το γεγονός πως οι μικρές σχετικά μονάδες παρουσίαζαν πλεονεκτήματα ως προς τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας,
- της ανάγκης αύξησης και αναδιάρθρωσης της παραγωγής και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας
- της ανάγκης προώθησης μιας πολιτικής απασχόλησης που θα εναρμονίζεται με τις τοπικές δυνατότητες και θα συμβάλλει στη διεύρυνσή τους.

Παράλληλα με την στροφή της πολιτικής, κάτω από συνθήκες αδυναμίας προσέλκυσης επενδύσεων και σχετικής αποτυχίας των εθνικών προγραμμάτων

αντιμετώπισης της ανεργίας, άτομα, ομάδες και οργανισμοί τοπικής ανάπτυξης, άρχισαν να δίνουν συνειδητά μεγαλύτερη έμφαση στην αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της περιοχής τους. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στην εμφάνιση πολλών πρωτοβουλιών (ιδιαίτερα στην Αγγλία και Γερμανία) που σκόπευαν στην επιχειρηματική δράση σε αντιστοιχία με τις τοπικές ανάγκες και τους τοπικούς πόρους.

Η ανάγκη επανεξέτασης της παραδοσιακής πολιτικής ενασχόλησης τονίστηκε ιδιαίτερα από τον Birch (1981) στην εργασία που εξέδωσε με τίτλο: «Ποιος δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας;». Το ερώτημα αυτό άρχισε να απασχολεί την Ευρωπαϊκή κοινότητα και τον Ιούλιο του 1982, το Συμβούλιο της ΕΟΚ, στην απόφασή του με θέμα «Κοινοτική πολιτική για την αντιμετώπιση της ανεργίας», αναγνώρισε την ανάγκη νέων δράσεων πέρα από την μακρο-οικονομική πολιτική τονίζοντας το ενδιαφέρον του για την εξέταση της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και των τοπικών πρωτοβουλιών (ΤΠ) στη δημιουργία απασχόλησης.

Ενώ όμως στον τομέα των ΜΜΕ υπήρχε δρομολογημένη πολιτική, ο τομέας των τοπικών πρωτοβουλιών (ΤΠ) ήταν σχετικά ανεξερεύνητος. Μετά την εισαγωγή του όρου, « τρίτος ή κοινωνικός τομέας » από τους Delors και Gaudin (1978), η διαφορά των τοπικών πρωτοβουλιών από τις ΜΜΕ έγινε περισσότερο ευδιάκριτη. Σύμφωνα με τον Archibugi (1978) ο κοινωνικός τομέας διακρίνεται από δύο χαρακτηριστικά:

- Α) βασικό κίνητρο για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η απασχόληση και όχι το κέρδος
- Β) οι επιχειρηματίες στον τομέα αυτό δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε άλλους στόχους (σε σύγκριση με το κέρδος) κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δράσης στην αγορά όπως π.χ. συλλογικότητα, συμμετοχή στις αποφάσεις κ.λ.π.

Η έννοια της τοπικής ανάπτυξης άρχισε έτσι να επεκτείνεται και να περιλαμβάνει όλες τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας μιας περιοχής τόσο μέσω των δημόσιων οργανισμών όσο και μέσω των επιχειρήσεων του ιδιωτικού ή του κοινωνικού τομέα.

Οι διασυνδέσεις και συνεργασίες στο τοπικό επίπεδο που άρχισαν να σφυρηλατούνται μετά το 1978 οδήγησαν σε μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών παραγόντων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι στρατηγικές που διαμορφώθηκαν σκόπευαν:

- στην ενθάρρυνση του επιχειρηματικού πνεύματος, των γνώσεων, των ικανοτήτων διαχείρισης και του «πολιτιστικό υπόβαθρου» των τοπικών παραγόντων,
- στον εντοπισμό και την εμπορική εκμετάλλευση των τοπικών πόρων για τη δημιουργία απασχόλησης,
- στην προώθηση της δημιουργίας και ανάπτυξης επιχειρήσεων,
- στη δημιουργία δικτύων και συνεργασιών μεταξύ ατόμων και φορέων για το συνδυασμό της δράσης και τον συντονισμό των ενεργειών τους.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα παρακολούθησε τις εξελίξεις αυτές και διαμόρφωσε μια πολιτική στήριξης της τοπικής ανάπτυξης που εκφράσθηκε ιδιαίτερα με δύο άξονες: τον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τον τομέα των τοπικών πρωτοβουλιών για την στήριξη της απασχόλησης.

5.1 Η Κοινοτική πολιτική για την τοπική ανάπτυξη

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)

Το ενδιαφέρον της Κοινότητας για τις ΜΜΕ ξεκινά από το 1971, με μια μελέτη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ECOSOC) για τον ρόλο των ΜΜΕ στην ΕΟΚ. Το 1977 δημοσιεύθηκε η γνωμοδότηση των ECOSOC για τις ΜΜΕ που αποτέλεσε τη βάση για τη χορήγηση δανείων με ευνοϊκούς όρους στις ΜΜΕ εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, παράλληλα με βοήθεια στους τομείς του marketing και της έρευνας αγοράς.

Το Φεβρουάριο του 1978, η Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συνέταξε την έκθεση Notenboom που τόνιζε την σημασία των ΜΜΕ για την σύγχρονη οικονομία. Οι ΜΜΕ θεωρήθηκαν φορείς καινοτομίας, πιο ευέλικτες και καλύτερα εξοπλισμένες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιούργησε η αναδιάρθρωση των ευρωπαϊκών οικονομιών. Εκτιμήθηκε επίσης ότι η συμβολή τους στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ήταν πολύ μεγαλύτερη από αυτή των μεγάλων επιχειρήσεων.

Το 1981, η Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή, σε νέα έκθεσή της (έκθεση Deleau) θεωρούσε τη χρηματοδότηση της καινοτομίας θέμα-κλειδί και συνιστούσε τη δημιουργία χρηματοδοτικών οργανισμών για την παροχή πόρων συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο ΜΜΕ. Στις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής στον τομέα της Περιφερειακής Πολιτικής (1981), υιοθετήθηκε η θέση ότι οι λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες, δεν θα μπορούσαν πλέον να βασίζονται αποκλειστικά στις διαδικασίες εξωγενούς ανάπτυξης και ότι η αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού, όφειλε να προωθηθεί με κάθε μέσο. Ήδη το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) είχε πραγματοποιήσει μια στροφή από τη χρηματοδότηση υποδομών, στη στήριξη των επιχειρήσεων μέσω του εκτός ποσόστωσης τμήματος του (αναθεώρηση κανονισμού ΕΤΠΑ 1979).

Είχαν επίσης διατεθεί δανειακές διευκολύνσεις στις ΜΜΕ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και την Ευρωπαϊκή Ένωση Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

Το 1983 υιοθετήθηκε ένα πρόγραμμα δράσης που περιλάμβανε σαφείς συστάσεις για τον τομέα της χρηματοδότησης. Συνιστούσε επέκταση και απλοποίηση της λειτουργίας των χρηματοδοτικών μέσων για την παροχή κεφαλαίων υψηλού κινδύνου στις ΜΜΕ, αύξηση των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (ΕΚΤ) και βελτιώσεις του νομικού πλαισίου των ΜΜΕ.

Η συζήτηση που ακολούθησε γύρω από τη δημιουργία ενός Κέντρου για τις ΜΜΕ, κατέληξε στην αναβάθμιση της ειδικής ομάδας (Task force) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε Γενική Διεύθυνση με εντονότερη δραστηριότητα στον τομέα και ανάπτυξη ενός ειδικού προγράμματος.

Κύριος άξονας της Κοινοτικής Πολιτικής υπέρ των ΜΜΕ είναι η βελτίωση του περιβάλλοντος μέσα στον οποίο δρουν οι επιχειρήσεις. Προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεί πάγια πολιτική ο περιορισμός των διοικητικών διατυπώσεων και η απλούστευση της νομοθεσίας που αφορά στις ΜΜΕ. Η Επιτροπή συγκεντρώνει βραχυπρόθεσμα τις προσπάθειές της στο θέμα της εναρμόνισης των διατάξεων της έμμεσης φορολογίας και στην κατάργηση των στεγανών στο χώρο των δημόσιων προμηθειών και των συμβάσεων δημοσίων έργων.

Για τη διεύρυνση της πληροφόρησης , η Κοινότητα προώθησε την ίδρυση του δικτύου Euro-info-centres που παρέχουν πληροφόρηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες στις ΜΜε σε τοπικό επίπεδο.

Ένας τομέας της κοινοτικής πολιτικής με οφέλη για την τοπική ανάπτυξη είναι και η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων (Europarteneriat) που θα επιτρέψει στις ΜΜΕ να αντλήσουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη από την κοινοτική διάσταση προωθώντας την τοπική ανάπτυξη.

Η Κοινοτική πολιτική για την επίτευξη του στόχου αυτού διαμορφώνεται στους τομείς:

- της έρευνας με τα προγράμματα ESPRIT ΚΑΙ BRITC στα θέματα βιομηχανικής συνεργασίας και του EURECA στον τομέα της τεχνολογικής συνεργασίας,
- του ανταγωνισμού με παρεκκλίσεις υπέρ των ΜΜΕ, σε θέματα υπεργολαβιών, μεταφοράς τεχνολογίας και R&D,
- της καινοτομίας , με το πρόγραμμα SPRINT, για την συνεργασία των φορέων που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες στις ΜΜΕ,
- της κατάρτισης με το πρόγραμμα COMMET που προωθεί την ανάπτυξη διαπεριφερειακής και διακρατικής εκπαίδευσης .

Τέλος , το Γραφείο προσέγγισης επιχειρήσεων προσπαθεί να προσδώσει ευρωπαϊκές διαστάσεις στο θέμα της αναζήτησης συνεταιίρων μεταξύ των ΜΜΕ για την προώθηση συνεργασιών σε τεχνικά, εμπορικά και οικονομικά ζητήματα. Στα πλαίσια αυτά προωθήθηκε το Δίκτυο Συνεργασίας Επιχειρήσεων (BC-NET) βασισμένο στη χρήση (H/Y) ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Όσον αφορά στον χρηματοδοτικό τομέα , δίνεται προτεραιότητα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στις ΜΜΕ με τα «σφαιρικά δάνεια» , ακθώς επίσης από το νέο Κοινοτικό Μέσο (NIC) και τα ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα (ΜΟΠ).

Εξάλλου για την πρόσβαση στην κεφαλαιαγορά , εγκαινιάστηκε πρότυπο πρόγραμμα με την ίδρυση «Κοινοπραξίας Κεφαλαίου Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου» με στόχο τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ που στρέφονται προς τις νέες τεχνολογίες, στη φάση σύστασης του εταιρικού τους κεφαλαίου.

Υπό διαμόρφωση τέλος βρίσκονται προγράμματα για το ξεπέρασμα των προβλημάτων των ΜΜΕ που συνδέονται με το κεφάλαιο εκκίνησης (seed capital), ενώ το ΕΤΠΑ προβλέπει ολοένα και εντονότερο προσανατολισμό του Ταμείου προς την κατεύθυνση της αξιοποίησης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού που αποτελούν οι ΜΜΕ των διάφορων περιφερειών (κυρίως με την ενίσχυση υπηρεσιών υποστήριξης και πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης, άρθρο 1, Κανον. 4254/88).

5.2 Τοπική ανάπτυξη και αναπτυξιακή στρατηγική.

Έτσι, σε πρακτικό επίπεδο, η εφαρμογή του προτύπου της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης και τα σημαντικά θετικά αποτελέσματά του οδήγησαν στην καθιέρωση του και στην εφαρμογή του παράλληλα με το πολιτικό πρότυπο (Παπαδασκαλόπουλος,1995). Το νέο αυτό πρότυπο οδήγησε σημαντικές προσαρμογές και παραλλαγές. Οι προσαρμογές αφορούσαν την οργάνωση της παραγωγής, τη διασύνδεσή της με την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, τη διανομή, τις διαδικασίες κατάρτισης, την ανάπτυξη νέων σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και τοπικών φορέων και τελικά τη δικτύωση σε όλους τους παραπάνω τομείς. Η πυκνότητα των δικτύων αυτών προσδιόριζε τις νέες εξωτερικές οικονομίες σε μικροπεριφέρειες που δε διέθεταν μεγάλα αστικά κέντρα (Ακαδημία Αθηνών,2003). Άρα τα δυναμικά τοπικά κέντρα ανάπτυξης αποτελούν τους βασικούς αποδέκτες των νέων εξωτερικών οικονομιών και πολύπλευρων σχέσεων μεταξύ των διάφορων οικονομικών μονάδων.

Οι κύριες πρόσφατες διαδοχικές προσεγγίσεις του προτύπου της τοπικής ανάπτυξης ξεκινούν από τους Βιομηχανικούς τόπους και καταλήγουν στην πιο προηγμένη εκδοχή του προτύπου, που αναφέρεται στο δημιουργικό περιβάλλον.

Ειδικότερα, η κύρια προσαρμογή του προτύπου της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης αναφέρεται στους βιομηχανικούς τόπους (Ιταλική Σχολή). Η διαμόρφωση του προτύπου βασίστηκε στη Μαρσαλλιανή άποψη (1950) ότι οι οικονομίες κλίμακας δεν αποτελούν προνόμιο της μεγάλης επιχείρησης, αλλά μπορούν να προέλθουν και από την συγκέντρωση σε ένα τόπο πολλών ΜικροΜεσαίων επιχειρήσεων, διότι η συγκέντρωση διευρύνει την αγορά εργασίας, μειώνει το χρόνο και το κόστος προμήθειας εξειδικευμένων εισροών και αυξάνει τη διάχυση πληροφορίας και τεχνολογίας. Σύμφωνα με το πρότυπο

αυτό, ο Βιομηχανικός Τόπος (ΒΤ) ορίζεται ως η χωρική συγκέντρωση ΜΜΕ, που επικεντρώνουν τη δραστηριότητά τους σε ένα κλάδο και εξειδικεύονται σε διαφορετικές φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας. Οι επιχειρήσεις αυτές διαμορφώνουν μια ενιαία ομάδα, με κοινή αντίληψη στην οργάνωση της παραγωγής και κοινές αξίες, κυρίως οικονομικές (Paniccia, 2002).

Το πρότυπο αυτό έχει τοπική διάσταση και ενδογενή χαρακτήρα. Ασκεί σημαντικές επιδράσεις στην αύξηση της παραγωγικότητας, στην ενίσχυση της καινοτομίας, στην ενσωμάτωση προσαρμοσμένης τεχνολογίας και στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ΒΤ είναι τα εξής: (Beccatini, 1990, Brusco 1990):

- Η ύπαρξη μιας Προωθητικής Παραγωγικής Μονάδας, που μπορεί ν' ανήκει στο δευτερογενή ή στον τριτογενή τομέα της οικονομίας.
- Η ύπαρξη πολλών ΜΜΕ, που συνεργάζονται με την Προωθητική Παραγωγική Μονάδα στις διαφορετικές φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας (με βασικά στοιχεία την ευέλικτη εξειδίκευση και τις υπεργολαβίες).
- Η βιομηχανική οργάνωση, που στηρίζεται στο μίγμα ανταγωνισμός-συνεργασία.
- Η ανάπτυξη «επιχειρηματικού κλίματος», που ενισχύεται από την κατάρτιση και την συσσώρευση ικανοτήτων.
- Η δημιουργία τοπικής συναίνεσης και η ενίσχυση της συνέργειας επιχειρήσεων και τοπικής κοινωνίας.

Η προσέγγιση των Βιομηχανικών τόπων ενσωματώθηκε στην αντίληψη που αναπτύχθηκε πρωταρχικά από τη Γαλλική και Αμερικάνικη Σχολή για τα Τοπικά Παραγωγικά Συστήματα (ΤΠΣ), που αφορούν συγκέντρωση εξειδικευμένων επιχειρήσεων, η χωρική οργάνωση των οποίων εξαρτάται όχι από το παραγόμενο προϊόν, αλλά από το σύστημα παραγωγής (Scott and Storper 1989, Harrison and Storper 1991, Benko, Dunford and Heurley 1997). Τα βασικά χαρακτηριστικά των ΤΠΣ είναι η ευελιξία και οι οικονομίες συγκέντρωσης. Η ευελιξία στηρίζεται αλλά και αξιοποιεί το μικρό μέγεθος των τοπικών επιχειρήσεων και αφορά τη γρήγορη προσαρμογή των επιχειρήσεων αυτών στις συνεχείς μεταβολές της ζήτησης και της τεχνολογίας. Οι οικονομίες συγκέντρωσης προκαλούνται από τη χωρική γειτνίαση των επιχειρήσεων, ως

αποτέλεσμα των διαδικασιών χωρικής κατάτμησης και επανασυγκέντρωσης της παραγωγής με τη μορφή clusters επιχειρήσεων (Κουρλιούρος, 2001) και ενισχύονται στα ΤΠΣ από την παραγωγική εξειδίκευσή τους. Τόσο η προσαρμογή των επιχειρήσεων στις μεταβολές της ζήτησης και της τεχνολογίας, όσο και η παραγωγική εξειδίκευση τους υποστηρίζονται από τα νέα Συστήματα Εφαρμογών της Πληροφορικής και παγιώνονται μέσω μιας διπλής δικτύωσης: των επιχειρήσεων μεταξύ τους και των επιχειρήσεων με τοπικούς αναπτυξιακούς και κοινωνικούς φορείς ή οργανισμούς (Markusen, 1996).

Στη διεθνή πρακτική οι περιοχές εφαρμογής των ΤΠΣ δεν είναι μόνο αστικές περιοχές, όπου η έμφαση για την ανάπτυξη των ΤΠΣ δίνεται κυρίως στη νέα τεχνολογία. Τοπικά Παραγωγικά Συστήματα αναπτύσσονται επίσης και σε αγροτικές περιοχές με επάρκεια σε νέο ανθρώπινο δυναμικό και τοπική επιχειρηματικότητα, όπου η έμφαση δίνεται στη δικτύωση και στην ανάπτυξη μεταξύ των επιχειρήσεων και τοπικής οικονομίας και κοινωνίας. Βέβαια πρέπει να τονισθεί ότι τα τελευταία χρόνια οι συνθήκες ανάπτυξης και η συνεπαγόμενη ανάγκη να θεωρηθούν οι αγροτικές περιοχές ως πολυλειτουργικές (αντί να ταυτίζονται αποκλειστικά με τη γεωργική δραστηριότητα), διαμόρφωσαν τις προϋποθέσεις για αντικατάσταση της έννοιας των αγροτικών περιοχών με αυτή της υπαίθρου. Κάτω από τις νέες συνθήκες, η υπαίθρος δε θεωρείται μόνο χώρος άσκησης αγροτικών δραστηριοτήτων, αλλά επιπλέον χώρος άσκησης πολλαπλών δραστηριοτήτων και των λοιπών τομέων παραγωγής (τουρισμός, πολιτισμός, αναψυχή, βιομηχανία, βιοτεχνία κ.α.) (Λαμπριανίδης, 2001).

Η Τρίτη προσαρμογή του προτύπου της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης αφορά τα Συστήματα Καινοτομικού Περιβάλλοντος (Milieu Innovateur) (ΣΚΠ). Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση του προτύπου, η τοπική ανάπτυξη προκύπτει ως αποτέλεσμα καινοτόμων δράσεων και συνέργιας. Η διαμόρφωση αυτής της πολιτικής στηρίχθηκε σε δύο απόψεις (Gouttebel, 2001). Η πρώτη αφορά τη Γεωγραφία της Καινοτομίας και είναι μια περισσότερη εμπειρική προσέγγιση. Ο αριθμός και η αναπτυξιακή σημασία των καινοτόμων δράσεων εξαρτάται από τη γεωγραφική συγκέντρωση και κυρίως από την συγκέντρωση «προωθητικών» επιχειρήσεων, όπως αυτές προσδιορίζονται στους «Βιομηχανικούς Τόπους». Η γειννίαση και η συγκέντρωση επιχειρήσεων δημιουργεί επιχειρηματικό-

βιομηχανικό περιβάλλον , που με τη σειρά του ευνοεί και προκαλεί τη διάχυση και αποδοχή της καινοτομίας, καθώς και τη δημιουργία καινοτόμου επιχειρηματικής αντίληψης. Η δεύτερη προσέγγιση αφορά ακριβώς το Σύστημα Καινοτομικού Περιβάλλοντος (Aydalot,1986), σύμφωνα με την οποία δεν καινοτομεί η επιχείρηση αλλά το «περιβάλλον» , που ορίζεται ως ένα χωρικό υποσύνολο, σαφώς οριοθετημένο, ανοικτό στο εξωτερικό αναπτυξιακό περιβάλλον, το οποίο ενσωματώνει τεχνογνωσία, κανόνες λειτουργίας και σύστημα σχέσεων. Στον ορισμό αυτό η τεχνογνωσία αφορά την οργάνωση της επιχείρησης, την παραγωγή και τη διανομή. Οι κανόνες λειτουργίας αφορούν την συνεργασία των επιχειρήσεων , τον ανταγωνισμό , την αλληλεγγύη, την εμπιστοσύνη και την αμοιβαιότητα. Το σύστημα σχέσεων αφορά τόσο την ενεργοποίηση των επιχειρήσεων και τον αναπτυξιακό και κοινωνικών φορέων , όσο και την ανάπτυξη των σχέσεων , που αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία των δικτύσεων.

Στην περίπτωση του ΣΚΠ (όπως άλλωστε και στις περιπτώσεις των ΒΤ και των ΤΠΣ, τις οποίες η προσέγγιση των ΣΚΠ προσπαθεί να συμπληρώσει) η τοπική ανάπτυξη δεν ενισχύεται από την μεμονωμένη δράση επιχειρήσεων, αλλά από την συντονισμένη δράση των τοπικών αναπτυξιακών και κοινωνικών εταίρων (επιχειρήσεων, αναπτυξιακών φορέων, κοινωνικών εταίρων), όπου η καινοτομία έχει βασικό ρόλο. Αυτή η συντονισμένη δράση περιλαμβάνει: τοπική επιχειρηματική δραστηριότητα, ενεργοποίηση τοπικών εταίρων (πέραν των επιχειρήσεων), ανάπτυξη τοπικού άυλου κεφαλαίου (τεχνογνωσία, καινοτομία, εμπιστοσύνη), ενθάρρυνση συνεργασίας και διασφάλιση μιας μόνιμης σχέσης καινοτομίας και αγοράς.

Εξέλιξη της ιδέας του καινοτομικού Περιβάλλοντος είναι το Δημιουργικό Περιβάλλον (Creative Milieu) (ΔΠ). Σύμφωνα με την αντίληψη του ΔΠ η περιφέρεια-αναπτυξιακό περιβάλλον δεν αρκεί να ενσωματώνει καινοτόμες δράσεις και προσαρμοσμένη τεχνολογία, αλλά να βοηθά τις τοπικές επιχειρήσεις και τους τοπικούς φορείς να παράγουν καινοτόμες ιδέες. Στο ΔΠ η καινοτομία διαμορφώνεται και ενδογενώς. Η προώθηση του ΔΠ απαιτεί τη διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής και κατάλληλα προσαρμοσμένης πολιτικής, που συνδυάζει τα παραδοσιακά μέσα της περιφερειακής πολιτικής (υποδομές, κίνητρα, θεσμικές ρυθμίσεις, κατάρτιση κλπ), με δράσεις προώθησης των δικτύσεων, της

μεταφοράς τεχνογνωσίας και της δημιουργίας Συστημάτων Καινοτομικού Περιβάλλοντος, παράλληλα με μία ειδική πολιτική κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της μικροπεριφέρειας (στήριξη πολιτιστικών φορέων, ενδυνάμωση περιφερειακής ταυτότητας, αξιοποίηση τοπικών ηγετικών προσωπικοτήτων, βελτίωση ποιότητας ζωής, ενίσχυση υπηρεσιών αναψυχής κ.λ.π.) (Maier and Obermaier, 2001). Γίνεται σαφές ότι η αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής αυτής απαιτεί την ενεργοποίηση του επιχειρηματικού κόσμου, των φορέων της αυτοδιοίκησης και των αναπτυξιακών και κοινωνικών φορέων της περιοχής, καθώς και την στενή συνεργασία όλων των φορέων μεταξύ τους.

Ο κοινός τόπος των παραπάνω προσαρμογών του προτύπου της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης είναι ότι η ανάπτυξη παράγεται κατά ένα μεγάλο μέρος ενδογενώς. Η λειτουργία του Τοπικού Παραγωγικού Συστήματος χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό αυτονομίας. Η αυτονομία αυτή αναφέρεται σε τρεις διαστάσεις: στη βιομηχανική διάσταση, στη χωρική διάσταση και στη θεσμική διάσταση. Η βιομηχανική διάσταση κλαδική εξειδίκευση, στην ανάπτυξη υπεργολαβικών σχέσεων και καινοτόμων δράσεων μέσα στο ΤΠΣ. Οι οικονομίες συγκέντρωσης, η τοπική επιχειρηματικότητα και η συνέργια μεταξύ των οικονομικών μονάδων προσδιορίζουν τη χωρική διάσταση του ΤΠΣ. Η θεσμική διάσταση αναφέρεται στους τοπικούς θεσμούς και την τοπική δημόσια δράση που υποστηρίζουν τη λειτουργία του ΤΠΣ. Η αυτονομία του ΤΠΣ διακατέχει ταυτόχρονα και τις τρεις διαστάσεις. Ειδικότερα, οι βασικές προϋποθέσεις αυτονομίας του ΤΠΣ είναι (Grosjean and Crevoisier, 2003):

Βιομηχανική διάσταση: Έλεγχος της παραγωγικής διαδικασίας σε τοπικό επίπεδο.

Χωρική διάσταση: Ανταλλαγές πληροφορίας μεταξύ των επιχειρήσεων και κοινή επιχειρηματική.

Θεσμική διάσταση: Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν στη συνολική αναπτυξιακή προσπάθεια και οι τοπικοί φορείς στην ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικής δράσης.

Σε επίπεδο χωρικής έκφρασης, το πρότυπο της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης αναφέρεται σε κλίμακα χώρου χαμηλότερη από την κρατική και συνήθως χαμηλότερη και από την περιφερειακή. Με λίγα λόγια, το χωρικό πεδίο εστίασης του προτύπου είναι το μικροπεριφερειακό.

Η διαδικασία αυτή της τοπικής- ενδογενούς ανάπτυξης πραγματοποιείται εντός του πλαισίου μιας τοπικής αγοράς εργασίας και συχνά καλύπτει μια επιφάνεια μεγαλύτερη ή ίση από μια περιοχή τοπικής εξουσίας (κυβέρνησης- αυτοδιοίκησης), αλλά με δραστηριότητα εστιασμένη σε ειδικές θέσεις, τομείς ή κοινωνικές ομάδες. Το στοιχείο δηλαδή το οποίο πάντοτε υπεισέρχεται στο θέμα είναι η τοπική εξουσία-διοίκηση και οι τοπικοί οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς-εταίροι (Bennet-Krebs,1991).

Κάτω από τέτοιες συνθήκες , γίνεται αντιληπτό ότι η ανάπτυξη δεν είναι αρκετό να προγραμματίζεται αποκλειστικά από τους κεντρικούς φορείς. Για το λόγο είναι επιβεβλημένη η λειτουργική σύνδεση της διαδικασίας της τοπικής ανάπτυξης με μια στρατηγική που στηρίζεται στην «εκ των κάτω» προσέγγιση της ανάπτυξης (from below development par la base) (Παπαδασκαλόπουλος, 1995). Η θεσμική αποκέντρωση , η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων στην ενεργοποίηση της διαδικασίας τοπικής ανάπτυξης κρίνεται κεφαλαιώδους σημασίας (Αθανασόπουλος, 1996).

5.3 Η οριοθέτηση μικροπεριφερειών προγραμματισμού ως προϋπόθεση της στρατηγικής ανάπτυξης.

Προκειμένου να εφαρμοσθεί « η από τα κάτω» στρατηγική απαιτούνται βασικές διαρθρωτικές μεταβολές, οι οποίες στοχεύουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων, που θα ακυρώσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των υποβαθμισμένων περιοχών και θα δρομολογήσουν τις διαδικασίες της τοπικής- ενδογενούς ανάπτυξης. Προς την κατεύθυνση αυτή , κρίνεται απαραίτητη η οριοθέτηση «μικροπεριφερειών προγραμματισμού» (micro-regions), οι οποίες θα δρομολογήσουν την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής , μέσω του ορθολογικού προγραμματισμού σε τοπικό επίπεδο.

Όπως στις περιφέρειες , έτσι και στις μικροπεριφέρειες προγραμματισμού, για να εξυπηρετείται ο αναπτυξιακός προγραμματισμός, κρίνεται σκόπιμη η ταύτιση των ορίων των περιφερειών αυτών με τα διοικητικά όρια, έτσι ώστε τα τελευταία να ανταποκρίνονται στα πραγματικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά των χωρικών μονάδων.

Βέβαια, το αξίωμα ότι οι αναπτυξιακές περιφέρειες και συνεπώς οι περιφέρειες προγραμματισμού , δεν έχουν σταθερά όρια ισχύει και εδώ και ακόμη

περισσότερο στην περίπτωση διοικητικών μονάδων με πολλούς και διάσπαρτους οικισμούς. Αυτό αιτιολογείται με δύο λόγους. Αφενός εξαιτίας της ιεραρχικής λειτουργίας της οικονομίας, μέσα από πολύπλοκες ροές και αλληλεξαρτήσεις, οι οποίες όταν μεταβάλλονται, μεταβάλλουν τις υπάρχουσες σχέσεις μεταξύ των οικισμών και αφετέρου εξαιτίας των δυναμικών κοινών χαρακτηριστικών των οικισμών και των αναπτυξιακών συνθηκών, που όταν μεταβληθούν καθιστούν αναγκαία την αλλαγή των ορίων των περιφερειών. Συνεπώς οι αλλαγές στις αναπτυξιακές συνθήκες και στις αλληλεξαρτήσεις των οικισμών μπορεί να προσδέσουν οικισμούς μιας διοικητικής μονάδας στην οικονομία μιας άλλης γειτονικής. Παρά το γεγονός όμως ότι οι αναπτυξιακές περιφέρειες δεν έχουν σταθερά όρια, για τον προσδιορισμό και ιδίως για τη λειτουργία των περιφερειών προγραμματισμού απαιτείται η ακριβής χάραξη των ορίων τους.

Πρέπει να τονισθεί βέβαια, ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι περιφέρειες προγραμματισμού μπορεί να μην αποτελούν διοικητική οντότητα, αλλά μόνο προγραμματική, με την έννοια ότι αν και δεν τις χαρακτηρίζει ενότητα διοικητικής δικαιοδοσίας, υπόκεινται σε μια ενιαία προγραμματική αρχή, η οποία εξασφαλίζει την ενότητα προγραμματικής δικαιοδοσίας που απαιτείται για τη λειτουργία τους.

Οι περιφέρειες προγραμματισμού μπορεί να είναι είτε πολικές είτε ομοιογενείς περιφέρειες. Όταν η παρέμβαση γίνεται σε μακροεπίπεδο, η οριοθέτηση γίνεται με κριτήρια πόλωσης, δηλαδή με την αξιοποίηση δεδομένων που αφορούν τις σχέσεις, τις ροές και τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των χωρικών μονάδων. Και αυτό γίνεται γιατί μέσα από το πλέγμα των ροών σχεδιάζεται και ελέγχεται η διάχυση της επίδρασης μιας επένδυσης ή ενός προγράμματος.

Όταν όμως θέλουμε να παρέμβουμε σε μικροεπίπεδο, το κριτήριο οριοθέτησης των μικροπεριφερειών δεν είναι δυνατόν να ταυτίζεται με τη χωρική ιεράρχηση, που στηρίζεται σε δεδομένο πλέγμα ροών και εξαρτήσεων με έναν κυρίαρχο πόλο. Το βασικό κριτήριο οριοθέτησης θα πρέπει να στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ομοιογένεια των χωρικών μονάδων. Με την υιοθέτηση του κριτηρίου αυτού κάθε μικροπεριφέρεια παρουσιάζει ομοιογενή χαρακτηριστικά και συναφή προβλήματα, τα οποία μπορούν να αντιμετωπισθούν με ενιαία μέτρα πολιτικής, γεγονός που διευκολύνει την αρμονικότερη συνεργασία των τοπικών φορέων στην κατάρτιση και εφαρμογή των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων και

την αποτελεσματική άσκηση των πολιτικών σε τοπικό επίπεδο (Παπαδασκαλόπουλος 1995, Κόνσολας 1997).

Οι μικροπεριφέρειες προγραμματισμού, λοιπόν, είναι τοπικές ομοιογενείς ζώνες μικρής γεωγραφικής κλίμακας, με ενότητα δικαιοδοσίας στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και στην άσκηση του προγραμματισμού σε τοπικό επίπεδο, για τη διαμόρφωση και εφαρμογή ενιαίων προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένες και συνεκτικές δράσεις (Χριστοφάκης, 2001). Ενδεικτικά, οι τοπικές ομοιογενείς ζώνες μικρής γεωγραφικής κλίμακας, μπορεί να αναφέρονται σε μια περιαστική ή μια ενδοαστική ζώνη ενός μεγάλου αστικού κέντρου, σε μια ορεινή ή μια παράκτια περιοχή ενός Νομού, μιας Επαρχίας, μιας ομάδας Δήμων ή ενός Δήμου κλπ.

Επίσης, για να λειτουργήσει σωστά μια μικροπεριφέρεια προγραμματισμού θα πρέπει και εδώ, τα αναπτυξιακά της όρια να ταυτίζονται με τα διοικητικά ή εναλλακτικά, και στην περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό (π.χ. λόγω μεγέθους της γεωγραφικής ενότητας), η αναπτυξιακή μικροπεριφέρεια θα πρέπει να υπόκειται σε μια ενιαία προγραμματική αρχή. Έτσι, θα υπάρχει ενότητα (προγραμματικής ή και διοικητικής δικαιοδοσίας) στο σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τελικά την υλοποίηση ολοκληρωμένων τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

5.3 Οι κατευθύνσεις της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και ο ρόλος των τοπικών κέντρων ανάπτυξης.

Οι μικροπεριφέρειες προγραμματισμού θα αποτελέσουν τη βάση για τη διαμόρφωση και υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο, προσαρμοσμένης κατά περίπτωση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μικροπεριφερειών προγραμματισμού. Μια ολοκληρωμένη, συνεκτική και αποτελεσματική στρατηγική τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να ακολουθεί κάποιες βασικές κατευθύνσεις, οι οποίες μπορούν να ιεραρχηθούν συνοπτικά ως εξής (Παπαδασκαλόπουλος 1989,1995):

- Πολυπυρηνική διάρθρωση και διασπορά του δικτύου υπηρεσιών και των υποστηρικτικών υποδομών. Μέσα στα όρια κάθε διοικητικής μονάδας-

μικροπεριφέρειας, προσδιορίζονται οι πυρήνες-αποδέκτες των υπηρεσιών, οι οποίοι αναφέρονται στους δυναμικότερους οικισμούς της Μικροπεριφέρειας (Τοπικά Κέντρα Ανάπτυξης). Έτσι προωθείται η λειτουργική και όχι η ιεραρχική αλληλεξάρτηση, με την εγκατάσταση στις χωρικές αυτές μονάδες μιας ή περισσότερων υπηρεσιών. Αυτό συντελεί μεταξύ άλλων στην συγκράτηση – απασχόληση ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού με θετικές επιπτώσεις στη δημιουργία αναπτυξιακού κλίματος σε τοπικό επίπεδο.

- Βελτίωση του συστήματος μεταφορών, με στόχο την εξάλειψη της γεωγραφικής, οικονομικής και κοινωνικής απομόνωσης. Με τη βελτίωση των μεταφορών διευκολύνεται η πρόσβαση των προϊόντων της τοπικής παραγωγής στις μεγάλες αγορές των αστικών κέντρων και των κατοίκων στους χώρους της δουλειάς τους και στις υπηρεσίες. Επίσης, η ενίσχυση του ενδο-μικροπεριφερειακού δικτύου μεταφορών αυξάνει τη λειτουργική συνεκτικότητα και χωρική αλληλεξάρτηση και διευκολύνει την ισόρροπη ανάπτυξη των χωρικών μονάδων της μικροπεριφέρειας. Προς αυτή την κατεύθυνση, τα δίκτυα μεταφορών οργανώνονται με τρόπο που να εξασφαλίζουν οριζόντιες συνδέσεις μεταξύ των οικισμών της μικροπεριφέρειας.
- Πληροφόρηση, ενημέρωση και κατάρτιση στελεχών. Στα σημερινά δεδομένα η γνώση και η πληροφόρηση είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες στην αναπτυξιακή διαδικασία. Η ανάπτυξη σε τοπική κλίμακα δεν μπορεί παρά να περάσει μέσα από διαδικασίες αναβάθμισης των γνώσεων, της ποιότητας και κατά συνέπεια των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Η κατάρτιση των υφισταμένων και εν δυνάμει επιχειρηματιών, υπαλλήλων και εργαζομένων στις τεχνολογίες αιχμής για την παραγωγή και τις επιστημονικές μεθόδους διαχείρισης, θα επιτρέψει όχι μόνο την καλύτερη αξιοποίηση στοιχείων και πληροφοριών του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων, αλλά και την πιο αποτελεσματική χρήση του αναγκαίου τεχνολογικά σύγχρονου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Στην περίπτωση αυτή, τα δίκτυα καινοτομίας σε τοπικό επίπεδο, η ανάπτυξη και η σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή έχουν μεγάλη σημασία (Karlsson 1997, Fischer 2000). Η

έλλειψη πληροφόρησης επίσης για το περιεχόμενο και τις δυνατότητες της υιοθέτησης της «από τη βάση» στρατηγικής αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα της συμμετοχής και της συνεργασίας, με πρόσχημα τη διαφύλαξη μιας ανεπαρκούς για την ενδογενή ανάπτυξη αυτοδυναμίας των κοινοτήτων. Τέλος, η πληροφόρηση και κατάρτιση των τοπικών στελεχών είναι βασικός παράγοντας για τον ορθολογικό μικροπεριφερειακό προγραμματισμό.

- Εφαρμογή δράσεων και καθιέρωση ειδικών κινήτρων για την προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης και την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας σε δραστηριότητες μικρού μεγέθους, καθώς και την ενθάρρυνση της ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών εκ μέρους των νέων στις υποβαθμισμένες περιφέρειες (Gatel-Passaris, 1986). Επίσης προωθείται η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και μηχανισμών συντονισμού, που υποστηρίζουν και ρυθμίζουν τις μορφές, τους όρους και το βαθμό αυτής της συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται σκόπιμη η δρομολόγηση μίας ειδικά προσαρμοσμένης πολιτικής για την ενίσχυση των τοπικών παραγωγικών Συστημάτων και τη διαμόρφωση των προϋποθέσεων λειτουργίας Δημιουργικού περιβάλλοντος. Το βασικό πλαίσιο της πολιτικής αυτής, ασύμφωνα με την σχετική ανάλυση που έχει προηγηθεί σκιαγραφείται ως εξής:
- Όπως γίνεται αντιληπτό από την προηγηθείσα ανάπτυξη, βασικό ρόλο στην εκκίνηση της διαδικασίας της ενδογενούς ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο αποτελεί ο προσδιορισμός και η ενίσχυση του ρόλου των τοπικών κέντρων ανάπτυξης. Ιδιαίτερα οι λιγότερο αναπτυγμένες παραμεθόριες ηπειρωτικές ή νησιωτικές περιοχές έχουν ανάγκη από την ανάπτυξη τέτοιων κέντρων, που λειτουργούν ως τόποι συγκέντρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων και ως τόποι παροχής υπηρεσιών. Η λειτουργία τους με εξειδικευμένο αναπτυξιακό ρόλο έχει τεράστια σημασία για την συγκράτηση του πληθυσμού, την ισόρροπη ανάπτυξη και τη συνοχή τόσο των περιοχών αυτών, όσο και του ελληνικού χώρου στο σύνολο του. Τα κέντρα αυτά δεν μπορεί να είναι μόνο αστικά κέντρα, αφού τέτοια είναι δύσκολο να βρεθούν στις περισσότερες περιπτώσεις των οικισμών της

Ελλάδας, ή και ευρύτερων χωρικών ενοτήτων, ιδιαίτερα στις αναφερόμενες περιοχές . Μπορεί επίσης να είναι ημιαστικά ή και δυναμικά αγροτικά κέντρα με σημαντικά τοπικά πλεονεκτήματα, με επαρκές πληθυσμιακό μέγεθος (π.χ. άνω των 1.500-2.000 κατοίκων), καθώς και υπηρεσίες που εξυπηρετούν την ευρύτερη περιοχή της μικροπεριφέρειας και που μπορούν να λειτουργήσουν ως τόποι συγκέντρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων και παροχής υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτό , για την αξιοποίηση των τοπικών έργων στην αναπτυξιακή διαδικασία, απαιτείται:

Πίνακας 5.1

Πολιτική για τη διαμόρφωση Δημιουργικού Περιβάλλοντος

Παραδοσιακή Πολιτική - Κλασσικά Μέσα Περιφερειακής Πολιτικής	Πολιτική Δημιουργίας ΣΚΠ-Δικτυώσεις	Πολιτική Κοινωνικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης
<ul style="list-style-type: none"> ■ Υποδομές Μεταφορών ■ Υποδομές Τηλεπικοινωνιών ■ Υποδομές Ενέργειας ■ Πολιτική Περιβάλλοντος ■ Επιχειρηματικές Υποδομές ■ Κίνητρα και Επενδύσεις ■ Θεσμικές ρυθμίσεις ■ Κατάρτιση 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Μεταφορά τεχνογνωσίας ■ Δίκτυα συνεργασιών ■ Στήριξη-Δημιουργία Εταιριών Συμβούλων ■ Υποστήριξη νέων Επιχειρήσεων ■ Δημιουργία Κεφαλαίων Υψηλού Επιχειρηματικού κινδύνου ■ Διαμόρφωση Βιομηχανικών τόπων-Συστημάτων Καινοτομικού Περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ενδυνάμωση της Ταυτότητας της Μικροπεριφέρειας ■ Στήριξη Πολιτιστικών φορέων ■ Ενίσχυση Υπηρεσιών Αναψυχής ■ Αξιοποίηση τοπικών Ηγετικών Προσωπικοτήτων ■ Ανάπτυξη της κουλτούρας του ΔΠ στην τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

- Η εξειδίκευση του αναπτυξιακού τους ρόλου σε επίπεδο μικροπεριφέρειας και σε ευρύτερο επίπεδο.
- Η βελτίωση και ενίσχυση των υποδομών τους (τεχνικών, κοινωνικών και αναπτυξιακών) και η αξιοποίηση των πιθανών υπάρχουσών υποδομών της ευρύτερης περιοχής (π.χ. συνδέσεις με γειτονικά αστικά κέντρα , ΒΕΠΕ,

Λιμάνια, Οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, Αναπτυξιακούς Άξονες κλπ), που επηρεάζουν άμεσα την αναπτυξιακή εξέλιξη της μικροπεριφέρειας.

- Η στήριξη και ανάπτυξη των «Προωθητικών Δραστηριοτήτων» τους μέσα από την αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων των περιοχών, οι οποίες θα αποτελέσουν την «ατμομηχανή» της ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, θα συμπαρασύρουν και άλλες δραστηριότητες στην αναπτυξιακή διαδικασία και θα προσελκύσουν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον, οι προωθητικές αυτές δραστηριότητες θα αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη των Τοπικών Παραγωγικών Συστημάτων και των Συστημάτων Δημιουργικού Περιβάλλοντος.

Σε γενικές γραμμές, μια σκιαγράφιση της στρατηγικής για τα τοπικά κέντρα ανάπτυξης (ανάλογα με το μέγεθος και το ρόλο των κέντρων ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο) δίνεται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5.2).

Στη διαδικασία του τοπικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να ενισχυθούν κατά περίπτωση, ανάλογα με το μέγεθος του τοπικού οικιστικού κέντρου και την ακτινοβολία του (δηλαδή τη ζώνη επιρροής του), τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και το δυνητικό αναπτυξιακό του ρόλο, τη θέση του σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή και τα μεγάλα έργα υποδομών.κ.τ.λ.

Πίνακας 5.2

Το βασικό πλαίσιο της Αναπτυξιακής Στρατηγικής
για τα Κέντρα Ανάπτυξης σε Τοπικό επίπεδο

Αναπτυξιακός (ενδεικτικά)	Ρόλος	Επιχειρηματικές και Αναπτυξιακές Υποδομές προς ενίσχυση-αξιοποίηση κατά περίπτωση	Προωθητικές Δραστηριότητες προς ενίσχυση-αξιοποίηση κατά περίπτωση
<ul style="list-style-type: none"> • Νομαρχιακά Κέντρα Ανάπτυξης (Τοπικά κέντρα ανάπτυξης, με εμβέλεια σε επίπεδο Νομού) • Τοπικά Κέντρα Ανάπτυξης (Κέντρα Ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο) • Τοπικά Κέντρα Ανάπτυξης με ειδικό 		<ul style="list-style-type: none"> • Συνδέσεις με γειτονικά κέντρα ανάπτυξης • Οδικοί και Σιδηροδρομικοί άξονες –Συνδέσεις • Αναπτυξιακοί άξονες-Συνδέσεις • Λιμάνια-Μαρίνες • Αεροδρόμια- 	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαίδευση και προσαρμοσμένη Έρευνα και Ανάπτυξη τοπικών ιδρυμάτων • Βιομηχανική και Βιοτεχνική Δραστηριότητα προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά των τοπικών Παραγωγικών

<p>ρόλο (πχ. Κέντρα αγροτικής ανάπτυξης, τουριστικά κέντρα παραθεριστικής κατοικίας, παραδοσιακά κέντρα με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική και πολιτιστικά αξία κ.λ.π.)</p>	<p>Ελικοδρόμια</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές (ΒΕΠΕ) • Τεχνικές υποδομές • Κοινωνικές Υποδομές (Κέντρα Υγείας, Σχολεία, Γηροκομεία κλπ) • Πολιτιστικές Υποδομές (Μουσεία, Βιβλιοθήκες, πολιτιστικές διαδρομές, αρχαιολογικοί χώροι κλπ) 	<p>Συστημάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπηρεσίες προς τις αγροτικές δραστηριότητες • Τοπικές ΜΜΕ και υπηρεσίες προς αυτές • Τοπικά παραδοσιακά προϊόντα • Ειδικές μορφές Τουρισμού • Τοπική παράδοση και πολιτισμός • Αλιεία – ιχθυοκαλλιέργειες • Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική, ηλιακή, γεωθερμία) • Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους • Αρχαιολογικοί χώροι, θρησκευτικά μνημεία κ.α. • Παραθεριστική κατοικία
---	---	--

Η μικροπεριφέρεια θα πρέπει να αποτελεί ένα ενιαίο χωροταξικό και κοινωνικοοικονομικό σύνολο με λειτουργική συνεκτικότητα, αλληλεξάρτηση και συμπληρωματικότητα μεταξύ των χωρικών μονάδων που την απαρτίζουν .

Η πολιτική ενίσχυσης των κέντρων ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, θα ευνοήσει τη δημιουργία οικονομιών συγκέντρωσης, την ανάπτυξη προωθητικών δραστηριοτήτων , την υποβοήθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας και την ενεργοποίηση των τοπικών φορέων τη δημιουργία τοπικών αγορών, την προσέλκυση επενδύσεων και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών για όλους τους κατοίκους της μικροπεριφέρειας. Παράλληλα, θα πρέπει να ενισχυθούν οι ροές και οι σχέσεις μεταξύ των οικισμών της κάθε μικροπεριφέρειας , έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένας ζωντανός οργανισμός, που τα μέλη του, μέσα από την ενεργοποίηση των ενδογενών του δυνάμεων, αναλαμβάνουν δυναμικούς και συμπληρωματικούς ρόλους που οδηγούν στην ολοκλήρωση του τοπικού παραγωγικού κυκλώματος.

5.5 Συμπέρασμα

Η παραπάνω ανάλυση κατέδειξε την αναγκαιότητα οριοθέτησης μικροπεριφερειών προγραμματισμού ως βασική προϋπόθεση της δρομολόγησης μιας αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο. Οι μικροπεριφέρειες αυτές θα βοηθήσουν ουσιαστικά στον ορθολογικό αναπτυξιακό σχεδιασμό, ο οποίος θα στηρίζεται στην αναπτυξιακή φυσιογνωμία των χωρικών μονάδων που τις απαρτίζουν και στη θεώρησή τους ως ένα ενιαίο συνεκτικό και ολοκληρωμένο χωροταξικό και αναπτυξιακό σύνολο.

Ωστόσο, τα σύνολα αυτά για να λειτουργήσουν έτσι και για να μπορέσει πρωταρχικά να εκκινήσει η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης, τα οποία μπορούν να λειτουργήσουν ως τόποι συγκέντρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων και παροχής υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο. Η στρατηγική αυτή στηρίζεται στην εξειδίκευση του αναπτυξιακού ρόλου και του χαρακτήρα των κέντρων αυτών σε τοπικό επίπεδο, στη βελτίωση και ενίσχυση των υποδομών τους, καθώς και στην αξιοποίηση των πιθανών υπάρχουσών υποδομών της ευρύτερης περιοχής της μικροπεριφέρειας. Επίσης, η στήριξη της ανάπτυξης των προωθητικών δραστηριοτήτων του κάθε κέντρου, οι οποίες θα στηρίζονται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της μικροπεριφέρειας, αποτελεί συστατικό στοιχείο της διαμόρφωσης και υλοποίησης μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο και επιπλέον, βοηθάει στη λειτουργία Τοπικών Παραγωγικών Συστημάτων και Συστημάτων Δημιουργικού Περιβάλλοντος σε κάθε μικροπεριφέρεια. Η δημιουργία Δημιουργικού Περιβάλλοντος απαιτεί επίσης τη διαμόρφωση και υλοποίηση ειδικής για το στόχο αυτό πολιτικής, που θα συνδυάζει τα παραδοσιακά μέσα της περιφερειακής πολιτικής (υποδομές, κίνητρα κλπ), με ενέργειες προώθησης των δικτύωσης μεταξύ των οικονομικών μονάδων και φορέων, μεταφοράς τεχνογνωσίας και δημιουργία Συστημάτων Καινοτομικού Περιβάλλοντος. Συμπληρωματικά μ' αυτά, μία ολοκληρωμένη πολιτική κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της μικροπεριφέρειας και η δημιουργία των προϋποθέσεων για ανάληψη Τοπικής Δημόσιας Δράσης κρίνεται απαραίτητη. Γίνεται σαφές ότι η αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής αυτής, απαιτεί την ενεργοποίηση του ιδιωτικού τομέα, της αυτοδιοίκησης και των αναπτυξιακών και κοινωνικών φορέων της περιοχής, καθώς και τη στενή συνεργασία όλων των φορέων μεταξύ τους.

6. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

6.1. Γενικά

Η απουσία διασταυρωμένων και επικαιροποιημένων στοιχείων σχετικά με τη δομή και την ένταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Θεσσαλία δυσχεραίνει τόσο την προσπάθεια τη πολιτείας να υποστηρίξει την επιχειρηματική δραστηριότητα κατάλληλα, όσο και τις επιχειρήσεις να σχεδιάσουν ασφαλείς στρατηγικές.

Στόχος της παρούσης έρευνας είναι η διασταύρωση και λειτουργικά παράθεση και διάχυση των στοιχείων για την επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Όπως είναι γνωστό, η τακτική και αποτελεσματική παρακολούθηση των στατιστικών μεγεθών που αφορούν την δημογραφική εξέλιξη των επιχειρήσεων (ιδρύσεις, πτωχεύσεις, μεταβολές, τομεακή κατανομή, απασχόληση κ.λ.π) παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες.

Οι δυσκολίες αυτές συνοψίζονται:

- στο γεγονός ότι οι φορείς που θεσμικά διαθέτουν τις πληροφορίες αυτές (Επιμελητήρια, ΔΟΥ, Πρωτοδικεία, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί, Νομαρχίες κ.λ.π) δεν τηρούν ενιαία κωδικοποίηση – άρα τα στοιχεία δεν είναι εύκολα επεξεργάσιμα- και
- στο ότι ο κάθε ένας από τους παραπάνω φορείς συγκεντρώνει τα απαραίτητα για την εξυπηρέτηση του έργου του στοιχεία- με αποτέλεσμα ακόμη και αν αυτά αναζητηθούν και εξευρεθούν ενδεχομένως να μην εξυπηρετούν πλήρως τις ανάγκες μας

Η επιλογή των πηγών άντλησης των στοιχείων έγινε στην βάση της παραδοχής

- ότι οι φορείς που τα τηρούν αποτελούν σημείο όπου οι επιχειρηματίες ή οι

επιχειρήσεις απευθύνονται υποχρεωτικά για την περαίωση των υποθέσεων που

αφορούν τις επιχειρηματικές τους μεταβολές (ενάρξεις, διακοπές)

- ότι τα στοιχεία των μεταβολών που τηρούν οι φορείς αυτοί στα μητρώα τους εξυπηρετούν το ελάχιστο των απαιτήσεών μας και ότι αυτά είναι απολήψιμα και επεξεργάσιμα εύκολα και σε τακτική βάση και
- ότι τα στοιχεία αυτά θα καλύπτουν στον μέγιστο βαθμό το εύρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Θεσσαλία

Ύστερα από εκτεταμένη έρευνα στους φορείς οι οποίοι **σε περιφερειακό ή Νομαρχιακό επίπεδο** θα μπορούσαν να μας παράσχουν τέτοιες πληροφορίες καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα πρέπει να προέρχονται τελικά από τις εξής πηγές

- τα μητρώα των επιμελητηρίων της Θεσσαλίας.
- τα μητρώα Ανωνύμων Εταιρειών των Διευθύνσεων Εμπορίου των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Θεσσαλίας
- τα μητρώα της Διεύθυνσης Τουρισμού Θεσσαλίας (για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της Θεσσαλίας).

Όπως προαναφέρθηκε, δεδομένων των δυσκολιών που ανακύπτουν από την διαφορετική κωδικοποίηση των μητρώων των φορέων, είναι ιδιαίτερα κρίσιμο η στατιστική επεξεργασία των στοιχείων να γίνεται στην βάση όσον το δυνατόν λιγότερων φορέων και εάν είναι επίσης δυνατόν όλα τα στοιχεία να ενσωματωθούν στην λογική διαχείρισης των στοιχείων ενός φορέα ως βασικού.

Στην περίπτωση μας ο φορέας που επιλέχθηκε είναι τα μητρώα των επιμελητηρίων τα οποία παρά την διαφορετική τους κωδικοποίηση παρουσιάζουν το πλεονέκτημα ότι είναι μηχανογραφημένα και διαθέτουν πληροφορίες για το σύνολο σχεδόν της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην περιοχή τους. Τα στοιχεία των υπόλοιπων φορέων που συμμετέχουν στις επεξεργασίες δεν ήταν επίσης απολήψιμα με ενιαία κωδικοποίηση και σε μηχανογραφική μορφή, ό όγκος

τους όμως δεν ήταν υπερβολικά μεγάλος και η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν στην απόληψή τους και όχι στην επεξεργασία τους.

Δεδομένων επίσης των δυσκολιών για την εξεύρεση στοιχείων με πλήθος επιπρόσθετων πληροφοριών απαραίτητων για την έρευνά μας (π.χ μεταβολές στην απασχόληση, την νομική μορφή υφιστάμενων επιχειρήσεων, τους τζίρους κ.λ.π) η έρευνά μας περιορίστηκε στην αποτύπωση των στοιχείων που αναφέρονται στις ενάρξεις και διακοπές των επιχειρήσεων για το έτος 2006 ανά περιοχή, νομό, περιφέρεια, δραστηριότητα και κλάδο.

Παρόλα αυτά τα στοιχεία είναι ιδιαίτερος αποκαλυπτικά για την εξέλιξη της επιχειρηματικότητας στην Θεσσαλία για το έτος 2006 και έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον στην σύγκρισή τους με στοιχεία του 2003,2004 & 2005.

6.2.Μεθοδολογία συλλογής επεξεργασίας και αποτύπωσης των στοιχείων

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την υλοποίηση της δράσης «Αποτύπωση δημογραφικών στοιχείων επιχειρηματικότητας της περιφέρειας Θεσσαλίας για το έτος 2006» περιελάμβανε τις παρακάτω φάσεις:

- **ΦΑΣΗ Α** : ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
- **ΦΑΣΗ Β** : ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΑΣΗΣ- ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΕ Η/Υ
- **ΦΑΣΗ Γ** :ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ –ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΦΑΣΗ Α : ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στα πλαίσια της διαδικασίας συλλογής στοιχείων για τις ανάγκες της έρευνας πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω ενέργειες:

1 Αρχικά τέθηκαν οι στόχοι της έρευνας και προσδιορίστηκαν τα στοιχεία τα οποία απαιτούνται να συγκεντρωθούν

2. Κατόπιν διεξήχθη προκαταρκτική έρευνα στα πλαίσια της οποίας εντοπίστηκαν οι πιθανές πηγές(Φορείς) άντλησης των πληροφοριών προκειμένου να αξιολογηθούν και να επιλεγούν οι πλέον αξιόπιστες . Κατά την διάρκεια της προκαταρκτικής έρευνας για τον προσδιορισμό των φορέων που θα αποτελούσαν τους παροχείς υλικού καταλήξαμε στην απόφαση η έρευνα να

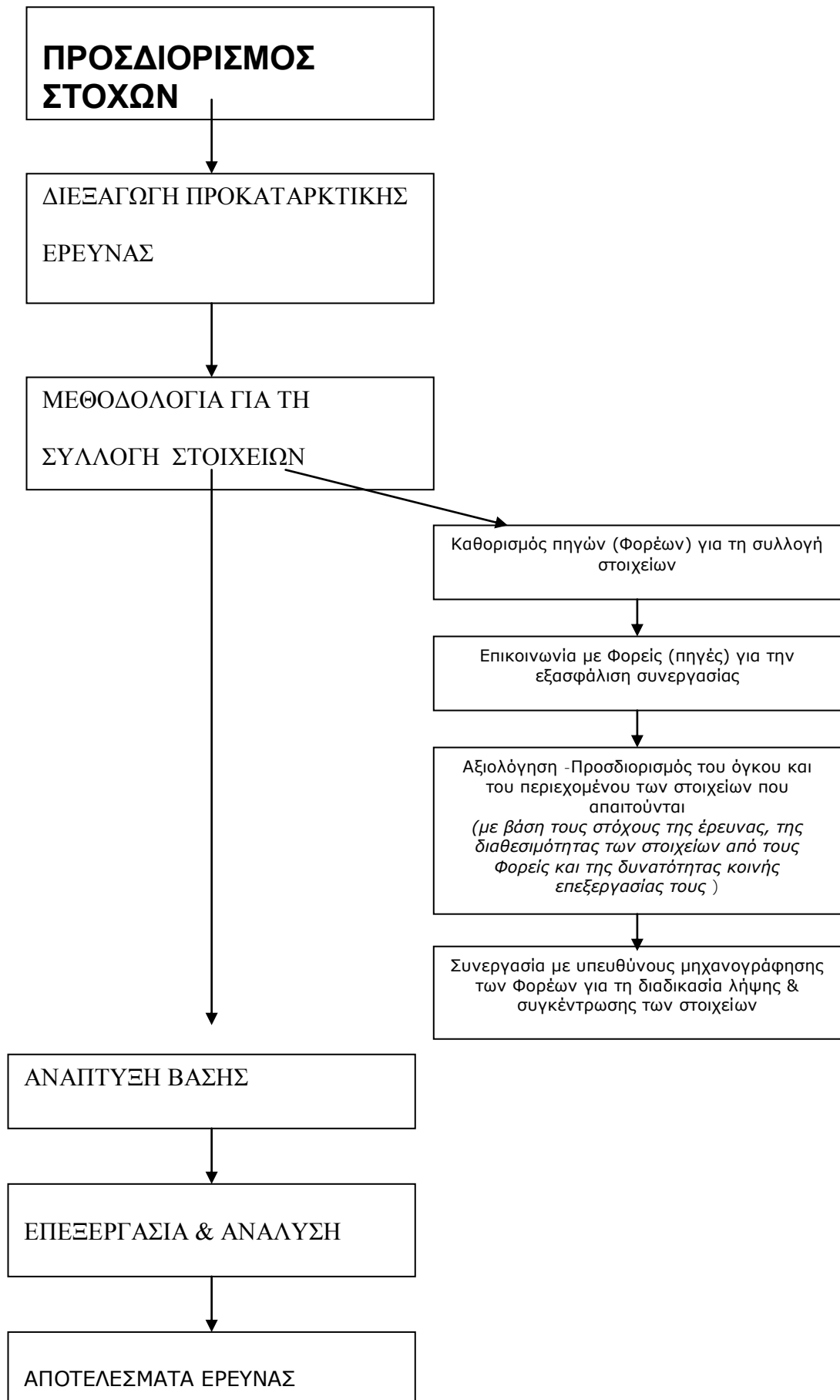
επικεντρωθεί στα στοιχεία των μητρώων των Επιμελητηρίων, των διευθύνσεων Εμπορίου των Νομαρχιών και της διεύθυνσης Τουρισμού Θεσσαλίας.

3.. Κατόπιν προέβην στην αξιολόγηση για το περιεχόμενο και τον όγκο των διαθέσιμων στοιχείων των φορέων προκειμένου να καταστεί λειτουργική η επεξεργασία τους

Σημειώνουμε ότι τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν δεν εμπεριέχουν επιχειρήσεις –επαγγέλματα τα οποία βάση του νόμου απαλλάσσονται από τη διαδικασία εγγραφής στα τέσσερα Θεσσαλικά Επιμελητήρια, πλην των ξενοδοχείων για τα οποία χρησιμοποιήθηκε το μητρώο της Διεύθυνσης Τουρισμού Θεσσαλίας. Τέτοιες επιχειρήσεις-επαγγέλματα τα οποία δεν έχουν συμπεριληφθεί στην έρευνα είναι τα ακόλουθα:

- οικονομολόγοι-φοροτεχνικοί
- μηχανολόγοι-μηχανικοί –αρχιτέκτονες
- δικηγόροι –συμβολαιογράφοι
- ιατροί-οδοντίατροι
- φαρμακεία

ΣΤΑΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΦΑΣΗ Β : ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΑΣΗΣ- ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΕ Η/Υ

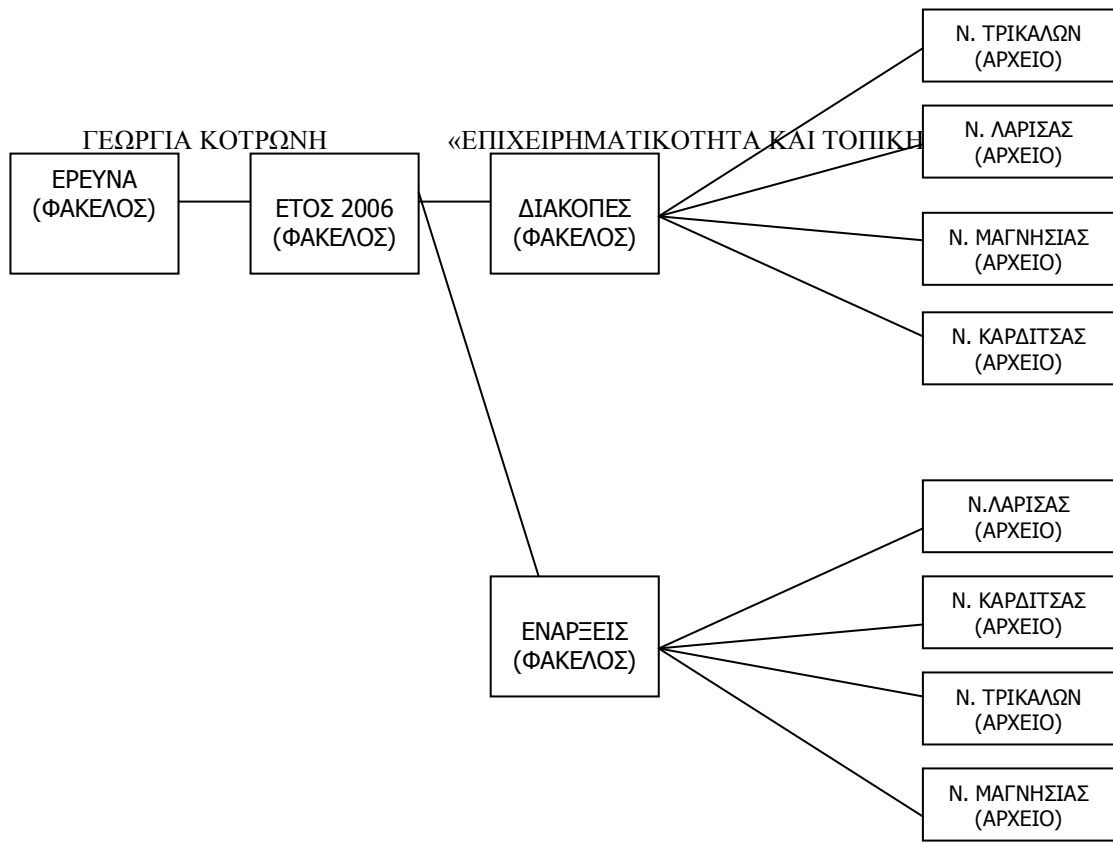
Αφού αναζητήθηκαν από τις παραπάνω πηγές τα στοιχεία αναφορικά με τις ενάρξεις επιχειρηματικής δραστηριότητας και τις διακοπές λειτουργίας των επιχειρήσεων στους τέσσερις (4) νομούς της Θεσσαλίας (Ν. Μαγνησίας ,Ν Λάρισας Ν. Τρικάλων, Ν Καρδίτσας) αναπτύχθηκε ειδική βάση σε ηλεκτρονική μορφή στο excel (για την εισαγωγή των εγγραφών σε επίπεδο ενάρξεων επιχειρηματικής δραστηριότητας και διακοπών λειτουργίας για το έτος 2006) η οποία αποτελείται από τα ακόλουθα πεδία:

- Α/Α επιχείρησης
- Επωνυμία επιχείρησης
- Τομέας Δραστηριότητας (βιομηχανικός ,βιοτεχνικός ,επαγγελματικός ,εμπορικός, ξενοδοχειακός)
- Νομική μορφή
- Αντικείμενο δραστηριότητας (κατηγοριοποίηση κατά ΣΤΑΚΟΔ)
- Διεύθυνση
- Ταχυδρομικός κώδικας

Η παραπάνω ταξινόμηση των δεδομένων και η κατάταξη των εγγραφών σε κατηγορίες έγινε προκειμένου να καταστεί εύχρηστη η καταχώρηση των στοιχείων και εύκολη η διαδικασία εξαγωγής των συμπερασμάτων .Στόχος ήταν να γίνει η μετατροπή των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από τους Φορείς σε αριθμούς ώστε να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητοι υπολογισμοί

Κατόπιν για να καταστεί λειτουργική η βάση δημιουργήθηκαν οχτώ (8) αρχεία στο Excel (δύο για κάθε νομό με τις ενάρξεις και τις διακοπές σε ξεχωριστά αρχεία και φακέλους)

Παρακάτω αποτυπώνεται σε δενδρική μορφή η ηλεκτρονική βάση :

ΦΑΣΗ Γ :ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ –ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η επεξεργασία και η αποτύπωση των στοιχείων για τις ενάρξεις και τις διακοπές λειτουργίας των επιχειρήσεων έτους 2006 πραγματοποιήθηκε τόσο για τους τόσο 4 νομούς ξεχωριστά όσο και για το σύνολο της περιφέρειας Θεσσαλίας συγκεντρωτικά.

Ειδικότερα τα στοιχεία τα οποία αναλύθηκαν και αποτυπώνονται σε αντίστοιχους πίνακες και διαγράμματα είναι τα ακόλουθα :

A) Σε επίπεδο Νομών

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά δραστηριότητα (Εμπορική, Επαγγελματική, Βιοτεχνική , Βιομηχανική, Ξενοδοχειακή)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά πόλη –γεωγραφική περιοχή (επιλέχθηκαν πόλεις –γεωγραφικές περιοχές που παρουσιάζουν πληθυσμιακό ενδιαφέρον και για τους τέσσερις νομούς ενώ για τους Νομούς Λάρισας και Μαγνησίας γίνεται αριθμητική αναφορά στις αντίστοιχες ΒΠΠΕ)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά νομική μορφή

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά νομική μορφή και δραστηριότητα

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά κλάδο δραστηριότητας (σύμφωνα με τη διψήφια κωδικοποίηση του ΣΤΑΚΟΔ)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών των σημαντικότερων κλάδων (δηλώνων οχτώ πρώτων κλάδων ανά νομό που εμφανίζουν τις περισσότερες ενάρξεις και διακοπές για το έτος 2006)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά τομέα παραγωγής (πρωτογενής δευτερογενής, τριτογενής)

B) Σε επίπεδο Περιφέρειας

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά νομό

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά δραστηριότητα και νομό

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά νομό και νομική μορφή

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά νομό και κλάδο (σύμφωνα με τη διψήφια κωδικοποίηση του ΣΤΑΚΟΔ)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών των σημαντικότερων κλάδων (δηλώνων δέκα πρώτων κλάδων που εμφανίζουν τις περισσότερες ενάρξεις και διακοπές στη Θεσσαλία για το έτος 2006)

-Συνολικός αριθμός ενάρξεων και διακοπών ανά τομέα παραγωγής (πρωτογενής δευτερογενής, τριτογενής)

6.3 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

6.3.1. Γενικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας περιλαμβάνει τους νομούς **Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας** και **Τρικάλων**.

Με έδρα τη Λάρισα, η Περιφέρεια της Θεσσαλίας συγκεντρώνει ποσοστό 6,7% του πληθυσμού και παράγει 5,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας (*4η μεγαλύτερη συμμετοχή μετά την Αττική, την Κεντρική Μακεδονία και τη Στερεά Ελλάδα*).

Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός της Θεσσαλίας αυξήθηκε κατά 2,6%, (*αύξηση χαμηλότερη από του συνόλου της χώρας 6,9%*).

Στην Περιφέρεια παράγεται το 13% της αγροτικής παραγωγής της χώρας (*η 2η μεγαλύτερη συμμετοχή μετά την Κεντρική Μακεδονία*), το 5% της **μεταποιητικής** παραγωγής (*αναλογία μειούμενη*) και το 5% των υπηρεσιών.

Η θέση της Θεσσαλίας στον ελληνικό χώρο

Η Θεσσαλία βρίσκεται σε κεντρική-ανατολική θέση του ηπειρωτικού κορμού της Ελλάδας, με έκταση ίση με 10,6% της συνολικής επικράτειας. *Διέρχεται από αυτήν ο βασικός αναπτυξιακός και μεταφορικός άξονας της χώρας ΠΑΘΕ (N-B) και σε σχετικά μικρή απόσταση από το βόρειο όριό της διέρχεται η Εγνατία οδός, που μεσοπρόθεσμα αναμένεται ότι θα εξελιχθεί σε μείζονα άξονα ανάπτυξης Α-Δ.*

Κατά συνέπεια η Θεσσαλία βρίσκεται σε *στρατηγική και εύκολα προσπελάσιμη γεωγραφική θέση*. Η γεωγραφία της, με εκτεταμένο πεδινό τμήμα που περιβάλλεται από ορεινούς όγκους και, προς τα Ανατολικά, η επαφή με το Αιγαίο Πέλαγος, διευκολύνει την εσωτερική συνοχή και χωροταξική ολοκλήρωση της περιφέρειας. Το οικιστικό της δίκτυο είναι, εξάλλου, συνεκτικό και με ισχυρές μεσαίες προς μεγάλες πόλεις. Η Θεσσαλία διαθέτει περί τα 20 περίπου αστικά και τουριστικά οικιστικά κέντρα.

Η θέση της Θεσσαλίας στον Ευρωπαϊκό χώρο

Η Θεσσαλία, μια μικρή, για τα μέσα ευρωπαϊκά δεδομένα, περιφέρεια, εξακολουθεί να παρουσιάζει *σημαντική αναπτυξιακή υστέρηση*. Με επίπεδο

αναφοράς το ΑΕΠ της σημερινής ΕΕ25, σήμερα το ΑΕΠ της Θεσσαλίας κινείται ελαφρά άνω του 70%. Με βάση τα στοιχεία αυτά η Θεσσαλία για την προγραμματική περίοδο 2007/13 παραμένει επιλέξιμη περιφέρεια του στόχου 1.

Με βάση τα παραπάνω η θέση της Θεσσαλίας στον ευρωπαϊκό (με την έννοια της ΕΕ) χώρο παραμένει αδύναμη. Ως εκ τούτου πρώτη προτεραιότητα και για την επόμενη προγραμματική περίοδο πρέπει να παραμείνει η σημαντική επιτάχυνση της αναπτυξιακής πορείας (παράλληλα με τη βελτίωση των ποιοτικών παραμέτρων, που αναλύονται σε επόμενα σημεία).

Αντίστοιχα μη αναλογική σε σχέση με τους μ.ο. της ΕΕ είναι η εικόνα όσον αφορά την Τομεακή Διάρθρωση της Απασχόλησης –και εν μέρει αυτή η εικόνα ερμηνεύει την προαναφερθείσα αναπτυξιακή αδυναμία.

6.3.2. Η παραγωγική διάρθρωση στην Θεσσαλία

Το Περιφερειακό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Θεσσαλία παράγεται κατά 30% περίπου από τον πρωτογενή τομέα, 20% από τον δευτερογενή ενώ το υπόλοιπο 50% από τον τριτογενή τομέα. Αντίστοιχη περίπου είναι και η κατανομή της απασχόλησης του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας.

Τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα είναι 15% για τον πρωτογενή τομέα, 25% για τον δευτερογενή και 60% για τον τριτογενή.

Στην Θεσσαλία τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στροφή της οικονομικής δραστηριότητας προς τον τριτογενή τομέα. Στοιχεία για την επιχειρηματική δημογραφία παρουσιάζουν σημαντική συμμετοχή του τομέα αυτού τόσο στον αριθμό των ενάρξεων των επιχειρήσεων όσο στο συνολικό περιφερειακό ΑΕΠ.

Αντίθετα παρατηρείται κάμψη του πρωτογενή και στασιμότητα στον δευτερογενή τομέα.

Σε σχέση με την παραγωγικότητα, η Θεσσαλία βρίσκεται σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο. Σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση η παραγωγικότητα της Περιφέρειας βρίσκεται οριακά κάτω από το 70%.

Η συγκέντρωση σημαντικού μέρους του ενεργού εργατικού δυναμικού στον πρωτογενή τομέα, παρότι δικαιολογείται από την γεωμορφολογία της περιοχής και τα πλεονεκτήματα που αυτή αναδεικνύει, παρουσιάζει εικόνα που υποδηλώνει διαρθρωτική υστέρηση.

Στο βαθμό λοιπόν που η ήδη συντελούμενη βίαια αναδιάρθρωση της γεωργίας συνδυαστεί και με έξοδο του εργατικού δυναμικού (γεγονός αναπόφευκτο υπό τις παρούσες συνθήκες), τίθεται άμεσα ένα σημαντικό πρόβλημα σχεδιασμού διαρθρωτικών πολιτικών.

Η στασιμότητα στην επιχειρηματική εξέλιξη στον δευτερογενή τομέα (μεταποίηση) δημιουργεί ήδη μεγάλες πιέσεις στην λειτουργία ολόκληρου του συστήματος υποστήριξης του δευτερογενούς τομέα.

Δεδομένου μάλιστα του γεγονότος ότι ο δευτερογενής τομέας στην Θεσσαλία στηρίζεται σε παραδοσιακούς για την οικονομία κλάδους, οι οποίοι εξακολουθούν να παρουσιάζουν διαρθρωτικές αδυναμίες και να δέχονται μεγάλο ανταγωνισμό και στο διεθνές επίπεδο, η ανάγκη σχεδιασμού διαρθρωτικών πολιτικών είναι εμφανής κι στον τομέα αυτό.

Ως ιδιαίτερο επίσης πρόβλημα στον δευτερογενή τομέα αναγνωρίζεται και αυτό της συνεχιζόμενης μείωσης της βιομηχανικής απασχόλησης στον άξονα Βόλου - Λάρισας. Η μείωση αυτή της απασχόλησης, αν και σε κάποιο βαθμό αντισταθμίζεται από την αύξηση των δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα, δημιουργεί επίσης προβλήματα επαναπροσδιορισμού του εργατικού δυναμικού.

Ο τριτογενής τομέας είναι σχετικά ανεπτυγμένος στην Θεσσαλία και αποτελεί πλέον την δημοφιλή επιλογή των νεοεισερχομένων στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Παρουσιάζει όμως και αυτός σοβαρές αδυναμίες, ιδιαίτερα στον χώρο του εμπορίου, όπου οι νέες εξελίξεις κυρίως στον χώρο της συγκέντρωσης των δικτύων πώλησης αλλά και της διανομής πιέζουν δραματικά τις πολύ μικρές ανεξάρτητες επιχειρήσεις του κλάδου.

Η Θεσσαλία διαθέτει έναν εξαιρετικά δραστήριο τουριστικό κλάδο ο οποίος αναπτύσσεται με διαφορετικά χαρακτηριστικά στον ηπειρωτικό της χώρο από ότι στον ανατολικό παράκτιο και νησιωτικό χώρο.

Σημαντική ανάπτυξη παρουσιάζει επίσης ο τομέας των κατασκευών καθώς και των συμπληρωματικών προς αυτόν κλάδων δραστηριοποίησης (δομικών υλικών κ.λ.π).

Ο κλάδος αυτός αναπτύχθηκε με επίκεντρο την οικονομική ανάπτυξη των τελευταίων 15 χρόνων αλλά και των ευκαιριών που έδωσαν η υλοποίηση των ΚΠΣ και οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Δεδομένης όμως της μεγάλης συγκέντρωσης επιχειρήσεων στον κλάδο, του μονομερούς σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων επιχειρηματικού τους προσανατολισμού (δημόσια έργα) αλλά και της εμφανούς κάμψης της κατασκευαστικής δραστηριότητας (πλην της οικοδομικής) και στον κλάδο αυτό παρατηρείται στασιμότητα και διαρθρωτική αδυναμία.

6.3.3. Οι τομείς παραγωγής

◆ Πρωτογενής τομέας

Ο Πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να είναι σημαντικός για τις οικονομικές εξελίξεις στην Περιφέρεια, τόσο από άποψη συμμετοχής στο ΑΕΠ και την απασχόληση, όσο και επειδή παρέχει πρώτες ύλες σε σημαντικό μέρος της μεταποίησης.

Οι εξελίξεις όπως αυτές διαμορφώνονται από την νέα ΚΑΠ η οποία από το 2006 έχει τεθεί σε ισχύ, διαμορφώνουν ένα νέο περιβάλλον για την γεωργία στην Θεσσαλία και θέτουν σε αμφισβήτηση την βιωσιμότητα βασικών έως σήμερα επιλογών σε γεωργικές δραστηριότητες (π,χ βαμβάκι, καπνός, τεύτλα).

Οι εξελίξεις αυτές τα αμέσως επόμενα χρόνια αναμένεται να συμπίεσουν σημαντικά το αγροτικό εισόδημα, πίεση η οποία θα μεταφερθεί και στους τομείς της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών ιδιαίτερα στους κλάδους που σχετίζονται με την υποστήριξη της παραγωγής των προϊόντων αυτών.

Παρά την διαφανόμενη κρίση ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να είναι δημοφιλής στις επιχειρηματικές επιλογές και φαίνεται να έχει σημαντικές δυνατότητες αυτοδύναμης ανάπτυξης σε σειρά από νέες δραστηριότητες και προϊόντα που θα σχετίζονται άμεσα με την διατροφή και το περιβάλλον.

Η επικείμενη αναπόφευκτη και βίαια αναδιάρθρωση του τομέα αναμένεται να αναδείξει επίσης νέες ευκαιρίες για δραστηριοποίηση και στους άλλους παραγωγικούς τομείς (δευτερογενή, τριτογενή).

Λόγω της σημαντικότητας του πρωτογενούς τομέα (συμμετέχει με πάνω από το 40% στο περιφερειακό εισόδημα) είναι απαραίτητη και κρίσιμη η υποστήριξη ολόκληρου του παραγωγικού του συστήματος.

Η κτηνοτροφία σε αντίθεση με την γεωργική παραγωγή, παρουσιάζει σταθερά αναπτυξιακή πορεία, και έχει μεγάλα περιθώρια βελτίωσης, σε όλους τους τομείς και κυρίως στον τομέα της αιγοπροβατοτροφίας.

Η κτηνοτροφία υποστηρίζει σημαντικό αριθμό μονάδων στην μεταποίηση (κυρίως στην μεταποίηση του γάλακτος).

Ενδιαφέρον επίσης και σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζει ο τομέας της παραγωγής κρέατος προσαρμοσμένος όμως στην βάση των νέων καταναλωτικών προτύπων.

Η υποστήριξη και ανάπτυξη του κτηνοτροφικού τομέα γενικότερα φαντάζει ίσως σαν την πιο αξιόπιστη πρόταση διαφοροποίησης του τομέα της γεωργικής παραγωγής.

Οι ιχθυοκαλλιέργειες δεν έχουν ιδιαίτερη ανάπτυξη παρότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα.

◆ Δευτερογενής τομέας

Η μεταποιητική δραστηριότητα στην Θεσσαλία (ιδιαίτερα τις μεγάλες μονάδες) αναπτύσσεται παραδοσιακά και κατά κύριο λόγο στις περιοχές της Μαγνησίας και της Λάρισας. Οι μικρές παραγωγικές μονάδες όμως και κυρίως οι οικογενειακές που λειτουργούν σε παραδοσιακούς κλάδους είναι διάσπαρτες σε όλη τη Θεσσαλία και κυρίως στις μεγάλες αστικές συγκεντρώσεις και στους οδικούς άξονες.

Η γενικότερη αποβιομηχάνιση που κατά την τελευταία 15ετία έπληξε ολόκληρη την χώρα έχει γίνει ιδιαίτερα αισθητή και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας ιδιαίτερα δε στους δυο πιο ανεπτυγμένους Νομούς της. Σε αυτή την περίοδο εκτιμάται ότι έχουν χαθεί στη Μαγνησία και την Λάρισα πάνω από 20.000 θέσεις εργασίας έκλεισαν μεγάλες επιχειρήσεις και συρρικνώθηκαν σημαντικά άλλες.

Η βιομηχανική βάση της Περιφέρειας περιλαμβάνει επιχειρήσεις που αφορούν σε μονάδες που είτε είναι εγκατεστημένες στην Περιφέρεια λόγω γειτνίασης με τις πρώτες ύλες, είτε εγκαταστάθηκαν στην Περιφέρεια λόγω γεωγραφικών ή άλλων πλεονεκτημάτων (λιμάνι Βόλου, εργατικό δυναμικό, κεντροβαρής θέση της περιφέρειας), αλλά δεν έχουν σχέση με τις τοπικές αγορές πρώτων υλών ή τελικών προϊόντων.

Σε κάθε περίπτωση οι προοπτικές των μονάδων αυτών θα εξαρτηθούν από τη γενικότερη πορεία του κλάδου στον οποίο ανήκουν και γενικότερα, από τις συνολικές βιομηχανικές εξελίξεις και τα ιδιαίτερα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που αυτές θα αναπτύξουν. Ευκαιρίες αναμένεται να προκύψουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ή πρόκειται δραστηριοποιηθούν στον αγροδιατροφικό τομέα για τους λόγους που παραπάνω έχουν αναφερθεί.

◆ *Τριτογενής τομέας*

Η Περιφέρεια της Θεσσαλίας διαθέτει σημαντικούς τουριστικούς πόρους (φυσικό περιβάλλον, παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους) που συγκεντρώνονται κυρίως στην ανατολική παραλιακή ζώνη, τα νησιά και τις ορεινές ζώνες. Η μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη παρατηρείται στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου, το νησιώτικο τμήμα των Σποράδων, την περιοχή των Τεμπών και στην παράκτια ζώνη του Ν. Λάρισας, την περιοχή της Καλαμπάκας – Μετεώρων, τον ορεινό όγκο της Νότιας Πίνδου και τη Λίμνη Πλαστήρα.

Το Τουριστικό προϊόν στην Θεσσαλία παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανάλογα με την περιοχή όπου αυτό προσφέρεται.

Οι περιοχές της Μαγνησίας και της Καλαμπάκας χαρακτηρίζονται ως ώριμες τουριστικά περιοχές με χαρακτηριστικά αντίστοιχα των άλλων ανεπτυγμένων περιοχών της χώρας, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιοχές οι οποίες σημειώνουν σημαντική τουριστική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια κυρίως στο «εναλλακτικό» αποκαλούμενο Τουρισμό.

Οι ευκαιρίες στον τομέα αυτό είναι σημαντικές αλλά και οι ελλείψεις σε υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό αντίστοιχα.

Ο τομέας των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις δεν είναι ανεπτυγμένος σε σημαντικό βαθμό, παρά τη συνολική αυξητική τάση του τριτογενούς τομέα.

Σημαντικές είναι επίσης οι ελλείψεις στον τομέα των συμβούλων τεχνολογίας.

Δεδομένου του στρατηγικού ρόλου αυτών των υπηρεσιών, θα πρέπει να επιδιωχθεί η προσέλκυση και στήριξη τέτοιων δραστηριοτήτων ενώ καθοριστική πρέπει να είναι και η συμβολή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και κυρίως του τεχνολογικού κύκλου του. Αυτή τη στιγμή το Πανεπιστήμιο διαθέτει περισσότερα

από 100 εργαστήρια εκ των οποίων τα 70 περίπου ήδη δραστηριοποιούνται προς τον ιδιωτικό τομέα.

Αντίστοιχη πρέπει να είναι και η συμβολή του ΤΕΙ Λάρισας.

Επίσης, σημαντικός είναι και ο αριθμός των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων που δραστηριοποιούνται στην Θεσσαλία.

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας λειτουργούν τρεις οργανωμένες Βιομηχανικές Περιοχές στο Βόλο, στη Λάρισα και στην Καρδίτσα.

Ο τομέας του Εμπορίου εξακολουθεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής παρότι οι μικρές κυρίως μονάδες στον χώρο αντιμετωπίζουν τεράστια διαρθρωτικά προβλήματα.

Οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και οι εφαρμογές τους στα συστήματα διανομής σε συνδυασμό με το άνοιγμα των αγορών στις χώρες χαμηλού κόστους, δημιούργησαν εκρηκτικά προβλήματα στις μικρές επιχειρήσεις του λιανεμπορίου.

Η γεωγραφική θέση της Θεσσαλίας σε συνδυασμό με την γειτνίαση των αστικών της κέντρων επέτρεψε στα μεγάλα διεθνή δίκτυα την εγκατάστασή τους και επέφερε σαρωτικές αλλαγές στον κλάδο με πρώτα θύματα τις μικρές τοπικές επιχειρήσεις.

6.3.4. Ενδοπεριφερειακά χαρακτηριστικά: διαχρονική εξέλιξη, εκτίμηση τάσεων

Ενδοπεριφερειακές ανισότητες

Η Θεσσαλία όπως και οι υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας διακρίνεται από διαφορές στους δείκτες ευημερίας, παραγωγικής διάρθρωσης και ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών τους. Χαρακτηριστική είναι η σύγκριση μεταξύ ανατολικού της τμήματος που περιλαμβάνει τους Νομούς Λαρίσης και Μαγνησίας και του δυτικού της τμήματος που περιλαμβάνει τους νομούς Καρδίτσας και Τρικάλων η οποία ενίοτε λαμβάνει και χαρακτηριστικά σύγκρουσης στο επίπεδο των διάφορων διεκδικήσεων. Οι διαφορές αυτές είναι υπαρκτές και εμφανείς τόσο στους δημογραφικούς δείκτες, όπου ο ρυθμός αύξησης του ανατολικού τμήματος είναι υπερδιπλάσιος του δυτικού, όσο και από τους διαρθρωτικούς δείκτες.

Ο πιο ανεπτυγμένος νομός είναι η Μαγνησία. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Ν. Μαγνησίας υπερβαίνει το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας, παρά τη μείωση που παρουσίασε τα τελευταία χρόνια. Μείωση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχουν παρουσιάσει και οι υπόλοιποι νομοί, πλην του νομού Καρδίτσας που διατηρεί μια σχετική σταθερότητα.

Οι περιοχές της Καρδίτσας και των Τρικάλων παρουσιάζουν από τα χαμηλότερα κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

Εξαιτίας των αλλαγών στην αγροτική πολιτική και της αναμενόμενης μείωσης του αγροτικού εισοδήματος το οποίο επηρεάζει καθοριστικά την ευημερία αναμένεται περαιτέρω επιδείνωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά κύριο λόγο στους νομούς της Λάρισας και της Καρδίτσας.

Πέρα από τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες υφίστανται και έντονες ενδονομαρχιακές ανισότητες, κυρίως λόγω της ύπαρξης σημαντικού ποσοστού ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Οι ορεινές εκτάσεις καλύπτουν το 45,6% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

Μετά από πολύχρονη εγκατάλειψη των ορεινών όγκων της Θεσσαλίας σημαντική διέξοδο βρίσκουν πλέον οι εναλλακτικές δραστηριότητες στον τουρισμό καθώς και σημαντικός αριθμός συναφών οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.

Ο ορεινός όγκος εξακολουθεί να υποστηρίζει τις δραστηριότητες στην κτηνοτροφία αν και στις περισσότερες περιπτώσεις το σύστημα της οργάνωσης των δραστηριοτήτων αυτών είναι απηρχαιωμένο και ασκείται από μεγάλους στην ηλικία ανθρώπους.

Στην Περιφέρεια ανήκει το νησιωτικό σύμπλεγμα των Βόρειων Σποράδων με κυρίαρχα τα νησιά Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος καθώς και άλλα μικρότερα. Το βασικό χαρακτηριστικό των νησιών αυτών είναι η έντονη τουριστική ανάπτυξη.

Οι αλλαγές που συντελούνται σε διεθνές επίπεδο στο σύστημα της διανομής του τουριστικού προϊόντος όπου κυριαρχούν οι tour operators, και η μεγάλη προσφορά διεθνώς νέων τουριστικών προορισμών, δημιουργούν ήδη συνθήκες κρίσης και στις Σποράδες παρά τεράστια πλεονεκτήματα που διαθέτουν.

6.3.5. Βασικά Χαρακτηριστικά των κλάδων εξειδίκευσης (Βιομηχανία – Μεταποίηση, Τουρισμό, Παροχή Υπηρεσιών)

Η χωρική διάρθρωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους παραπάνω τομείς έχει ως εξής:

Ο Νομός Λάρισας παρουσιάζει τον ισχυρότερο προσανατολισμό του στην Βιομηχανία – Μεταποίηση (45-50 % του συνόλου της Περιφέρειας).

Ο Νομός Μαγνησίας παρουσιάζει μια ισόρροπη σχέση μεταξύ Βιομηχανίας και Τουρισμού ενώ συγκεντρώνει το συντριπτικό ποσοστό της δραστηριότητας στον Τουρισμό σε επίπεδο Θεσσαλίας.

Στους Νομούς Καρδίτσας και Τρικάλων η Μεταποίηση – Βιομηχανία υπερέχει αισθητά των άλλων τομέων δραστηριότητας.

Στο σύνολο των κλάδων της Βιομηχανίας οι πέντε βασικοί κλάδοι όπου αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα σε επίπεδο Θεσσαλίας με σειρά σπουδαιότητας είναι:

Οι Αγροτικές Βιομηχανίες, οι Βιομηχανίες Ειδών Διατροφής η Κλωστοϋφαντουργία τα Μη Μεταλλικά Ορυκτά και τα Μεταλλικά Προϊόντα.

Ο Τουριστικός τομέας συγκεντρώνεται κατά βάση στον Νομό Μαγνησίας ενώ παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και σε άλλες περιοχές της Περιφέρειας κυρίως με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του ορεινού όγκου της Πίνδου, των Μετεώρων του Κισάβου και του Ολύμπου.

Ο Τομέας Παροχής Υπηρεσιών ακολουθεί την χωρική κατανομή της διάρθρωσης της Βιομηχανίας (Λάρισα – Βόλος) και συνδέεται κύρια με την οικοδομική δραστηριότητα και την κατασκευή τεχνικών έργων.

6.3.6. Οι υποδομές στην Θεσσαλία

Οδικό δίκτυο

Η σημαντικότερη οδική αρτηρία της Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι η εθνική οδός που συνδέει τους νομούς Λάρισας και Μαγνησίας με την ΠΑΘΕ που ανήκει στο Εθνικό Οδικό δίκτυο της Ελλάδας αλλά και στο Δευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο.

Το οδικό Δίκτυο της Θεσσαλίας συμπληρώνεται με το επαρχιακό δίκτυο, το οποίο εξελίσσεται και εκσυγχρονίζεται την τελευταία δεκαετία.

Το **οδικό δίκτυο** της περιφέρειας κατηγοριοποιείται σε δύο επίπεδα: υπερτοπικό και τοπικό. Σε υπερτοπικό επίπεδο τα κύρια οδικά έργα για την περιφέρεια είναι δύο:

- Ο αυτοκινητόδρομος Β/Ν (ΠΑΘΕ)
- Ο προγραμματισμένος αυτοκινητόδρομος (Ε65). Το έργο είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της περιφέρειας (αναβάθμιση του ρόλου της σε εθνικό επίπεδο) ενώ παράλληλα θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του Δυτικού τμήματος και την άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων ενώ θα συνδέσει την ΠΑΘΕ με την ΕΓΝΑΝΤΙΑ οδό η οποία όπως προαναφέραμε μεσοπρόθεσμα αναμένεται να εξελιχθεί σε σημαντικό άξονα Α/Δ .

Ο οδικός άξονας Ε65 αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Σε τοπικό επίπεδο παρατηρείται επιτάχυνση στην ολοκλήρωση των διανομαρχιακών συνδέσεων με σύγχρονους αυτοκινητοδρόμους γεγονός που αναμένεται να ενισχύσει την εσωτερική συνοχή της περιφέρειας και να διευκολύνει την κινητικότητα στην επιχειρηματική δράση αλλά και στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού.

Σημαντική αναγκαιότητα αλλά και προοπτική για την περαιτέρω Τουριστική ανάπτυξη των ανατολικών παραλίων της Θεσσαλίας αναμένεται να δώσει και η διαφαινόμενη πρόθεση ολοκλήρωσης του παραλιακού διανομαρχιακού οδικού άξονα Τεμπών – Πηλίου.

Οι παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο της ΠΙΝΔΟΥ μέσω του ειδικού διαπεριφερειακού προγράμματος (του οποίου οι πιστώσεις για το μέλλον είναι σε μεγάλο βαθμό εξασφαλισμένες) για την περιοχή αναμένεται επίσης να συμβάλουν θετικά στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής.

Σημαντική επιβράδυνση παρατηρείται στην ολοκλήρωση των οδικών έργων για την αποτελεσματική διασύνδεση της Δυτικής Θεσσαλίας με τον άξονα της ΙΟΝΙΑΣ ΟΔΟΥ καθώς και της εξόδου προς την Δυτική Μακεδονία μέσω της Ελασσόνας.

Γενικότερα στον τομέα που αφορά στις υποδομές στα οδικά δίκτυα, η Θεσσαλία μεσοπρόθεσμα αναμένεται να αντιμετωπίσει οριστικά την όποια υστέρηση και να ενισχύσει αποτελεσματικά το σχετικό ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα.

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Την Θεσσαλία διέρχεται το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο με δύο δευτερεύουσες ενδοπεριφερειακές τερματικές απολήξεις (Τρίκαλα – Βόλος). Η σιδηροδρομική υποδομή στην Θεσσαλία είναι προσαρμοσμένη να υπηρετεί το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο με τις επακόλουθες λογικές του και δευτερευόντως τις ενδοπεριφερειακές ανάγκες. Ξεχωριστή ίσως περίπτωση αποτελεί η γραμμή Βόλου – Λάρισας η οποία εμφανίζει κάποια χαρακτηριστικά προαστιακού σιδηροδρόμου.

Παρότι το τελευταίο διάστημα υπάρχουν κάποιες ενδείξεις περί του αντιθέτου, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του σιδηροδρόμου ως ενός καθοριστικού μέσου στην ανάπτυξη και την επικοινωνία εξακολουθεί να απουσιάζει τόσο από την προγραμματική όσο και από την διεκδικητική ατζέντα των τοπικών αρχών και φορέων.

Η Θεσσαλία τόσο λόγω της γεωγραφικής της μορφολογίας όσο και του μεγέθους της αποτελεί ίσως την μοναδική περιφέρεια στην Ελλάδα όπου ο σιδηρόδρομος θα μπορούσε να επιβεβαιώσει τον πραγματικά αναπτυξιακό και επικοινωνιακό του ρόλο.

Υπό την λογική αυτή η ανάπτυξη ενός ανεξάρτητου ενδοπεριφερειακού σιδηροδρομικού δικτύου ίσως στο μέλλον να αποτελέσει το σημαντικότερο αναπτυξιακό project στην Θεσσαλία.

Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται βραχυπρόθεσμα την σταδιακή ανάπτυξη προαστιακού χαρακτήρα δρομολογίων διασύνδεσης Λάρισας-Βόλου με σύγχρονου όμως τύπου οχήματα και πιο πυκνά δρομολόγια και ανάλογη αντιμετώπιση για το τμήμα της γραμμής Παλαιοφάρσαλου-Καλαμπάκας.

Αεροδρόμια

Στον τομέα των αερομεταφορών, η Θεσσαλία εξυπηρετεί κυρίως την τουριστική και λιγότερο την επιβατική κίνηση με το αεροδρόμιο της Σκιάθου και το αεροδρόμιο της Νέας Αγχιάλου.

Διεθνές αεροδρόμιο στην Θεσσαλία δεν υπάρχει και το αεροδρόμιο της Σκιάθου εξυπηρετεί την τουριστική κίνηση της περιοχής με απευθείας συνδέσεις με το εξωτερικό (πτήσεις charters)

Όσον αφορά την **αεροπορική σύνδεση** των περιοχών της Θεσσαλίας με το εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας, υπάρχουν τέσσερα αεροδρόμια, εκ των οποίων όμως τα τρία είναι στρατιωτικά.

Η αεροπορική κίνηση είναι κύρια εποχική και εξυπηρετείται σχετικά ικανοποιητικά από τις υπάρχουσες υποδομές, οι οποίες όμως δεν έχουν διεθνές εύρος που θα μπορούσε να εξυπηρετήσει μεγάλη τουριστική κίνηση. Ο μεγάλος όγκος της κυκλοφορίας των τουριστών γίνεται κύρια μέσω των αεροδρομίων Ελευθέριος Βενιζέλος και Μακεδονία.

Ειδικότερα:

Αεροδρόμιο Σκιάθου: είναι πολιτικό αεροδρόμιο που εξυπηρετεί τακτικά δρομολόγια εσωτερικού και πολυάριθμες διεθνείς πτήσεις (charter) κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Έχει έντονα εποχικό χαρακτήρα όσον αφορά τις διεθνείς πτήσεις. Δεν χαρακτηρίζεται ως διεθνές αεροδρόμιο αλλά ως σημείο «εισόδου-εξόδου».

Αεροδρόμιο Νέας Αγχιάλου: αποτελεί κυρίως στρατιωτικό αεροδρόμιο μέσα στις εγκαταστάσεις του οποίου έχει παραχωρηθεί χώρος από το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας για την εξυπηρέτηση πολιτικών πτήσεων. Γίνεται συντονισμένη προσπάθεια να αναδειχθεί ο ρόλος του πολιτικού αεροδρομίου της Νέας Αγχιάλου το οποίο σήμερα εξυπηρετεί μόνο μη τακτικές διεθνείς πτήσεις (charter). Το αεροδρόμιο έχει έντονα εποχικό χαρακτήρα, εξυπηρετώντας κυρίως ανάγκες τουριστικών ροών προς το Πήλιο. Παρουσιάζει μεγάλη δραστηριότητα από τον Μάιο ως τον Οκτώβριο ενώ τους υπόλοιπους μήνες εξυπηρετεί πτήσεις ιδιωτών και νοσοκομειακές.

Αεροδρόμιο Λάρισας: στρατιωτικό αεροδρόμιο που παλιότερα εξυπηρετούσε πτήσεις της πολιτικής αεροπορίας. Η ΥΠΑ το θεωρεί ως υπάρχον πολιτικό του οποίου έχει ανασταλεί η λειτουργία λόγω περιορισμένης ζήτησης.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται συντονισμένες προσπάθειες το Αεροδρόμιο της Λάρισας να αξιοποιηθεί για μεταφορά εμπορευμάτων και για την εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης.

Αεροδρόμιο Στεφανοβικείου: πρόκειται για αεροδρόμιο της αεροπορίας στρατού

Σε κάθε περίπτωση, με την σημερινή τους μορφή, τα αεροδρόμια της Θεσσαλίας αδυνατούν να υποστηρίξουν τις αναπτυξιακές της προοπτικές και υπονομεύεται καθοριστικά τόσο η επιχειρηματική όσο κυρίως η Τουριστική ανάπτυξη στην Θεσσαλική ενδοχώρα.

Λιμάνια

Το κυριότερο λιμάνι της Περιφέρειας Θεσσαλίας και ένα από τα κυριότερα της χώρας, είναι ο Βόλος. Αποτελεί μία από τις κυριότερες πύλες εισόδου τουριστών για όλη την περιφέρεια Θεσσαλίας και ιδίως την ενδοχώρα. Ξεκινώντας από την κεντρική προβλήτα, το λιμάνι καταλαμβάνει σήμερα ένα μέτωπο στη θάλασσα συνολικού μήκους 6 χιλιομέτρων. Το κυρίως εμπορικό τμήμα του, που αναπτύσσεται στις παρυφές της πόλης, εξυπηρετεί την εμπορευματική κίνηση και τη διαμετακόμιση των φορτηγών, των σιδηροδρομικών βαγονιών και των containers.

Το άλλο τμήμα του βρίσκεται μέσα στην πόλη και εξυπηρετεί τα επιβατικά σκάφη, τα οχηματαγωγά και υδροπτέρυγα, που συνδέουν κυρίως το Βόλο με τις Βόρειες Σποράδες.

Λόγω του όγκου της κίνησης αλλά και της σπουδαιότητάς του το λιμάνι του Βόλου αναπτύσσεται διαρκώς προσφέροντας σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης και μοναδικό σημείο θαλάσσιας εξόδου σε ολόκληρη την Θεσσαλική ενδοχώρα.

Το λιμάνι του Βόλου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την υποστήριξη της αναπτυξιακής προσπάθειας στην Θεσσαλία και ως τέτοιο αναγνωρίζεται.

Η πίεση που δέχεται η λειτουργία του λιμανιού από την μεγάλη ανάπτυξη του πολεοδομικού συγκροτήματος του Βόλου, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την λειτουργία του και οι αυξημένες ανάγκες για ελεύθερους χώρους γύρω από την παραλιακή ζώνη δημιουργούν προβλήματα στην περαιτέρω ανάπτυξή του τα οποία θα πρέπει σταδιακά να αξιολογηθούν στο πλαίσιο μιας συνολικής λύσης.

Το λιμάνι της Σκιάθου είναι το σπουδαιότερο λιμάνι στο νησιωτικό τμήμα της Περιφέρειας και συνδέεται καθημερινά με την πόλη του Βόλου. Το λιμάνι συνδέεται επίσης με το λιμάνι της Θεσσαλονίκης καθώς και τον Άγιο Κωνσταντίνο ενώ τα δρομολόγια παρουσιάζουν σημαντική αύξηση το καλοκαίρι.

6.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (SWOT ANALYSIS)

Στόχος της παρούσας αναφοράς είναι η διαμόρφωση ολοκληρωμένης εικόνας για το παραγωγικό δυναμικό της Περιφέρειας της Θεσσαλίας και τις προοπτικές του.

Η προσέγγιση που υιοθετείται βασίζεται στην παραδοχή ότι η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Περιφέρειας εδραιώνεται στους παρακάτω παράγοντες:

- στις ικανότητες των επιχειρήσεων και των συνεργατών τους,
- στις υποδομές της Περιφέρειας και ιδιαίτερα σε αυτές που αναπτύσσουν δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογίας (E&T) καθώς και αυτές που στηρίζουν την εισαγωγή της καινοτομίας στις επιχειρήσεις
- στην ένταση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των παραγόντων χάραξης και εφαρμογής πολιτικής.
- στην τοποθέτηση της κοινωνίας και των δομών της απέναντι στην επιχειρηματική δράση

Ο παραγωγικός ιστός της Περιφέρειας της Θεσσαλίας βασίζεται σε παραδοσιακούς κλάδους της Ελληνικής οικονομίας και φαινομενικά ώριμους τεχνολογικά μεταποιητικούς κλάδους.

Ο πρωτογενής τομέας (παρά τις συνθήκες έντονης απορρύθμισης του γεωργικού τομέα) εξακολουθεί και σήμερα να παράγει σημαντικό μέρος του Περιφερειακού Ακαθάριστου Προϊόντος.

Στη μεταποίηση σημαντικότεροι κλάδοι είναι αυτοί των τροφίμων και ποτών, του ξύλου επίπλου, της μεταλλουργίας και μεταλλικών προϊόντων, της κλωστοϋφαντουργίας – ένδυσης και των κατασκευών . Πολύ σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος των τριτογενών δραστηριοτήτων και κυρίως του εμπορίου και του τουρισμού.

Η Θεσσαλία διαθέτει λόγω και της γεωγραφικής της θέσης σημαντικές βασικές υποδομές (λιμάνι, οδικό & σιδηροδρομικό δίκτυο) όσο και αξιόλογες υποδομές στην εκπαίδευση, την έρευνα και τεχνολογία, την επιχειρηματική υποστήριξη,

υποδομές οι οποίες παράγουν σημαντικό αριθμό στελεχιακού ανθρώπινου δυναμικού και γνώσης.

Όμως το δυναμικό αυτό παραμένει σε σημαντικό βαθμό ανεκμετάλλευτο.

Ερωτηματικό αποτελεί τόσο η αποτελεσματικότητα (με βάση τις πραγματικές ανάγκες της περιοχής) του συστήματος παραγωγής στελεχών αλλά και γνώσεων όσο και η δυνατότητα του επιχειρηματικού ιστού να το αξιοποιήσει.

Στην Θεσσαλία την τρέχουσα περίοδο με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Θεσσαλίας και εν όψει της κατάρτισης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της νέας προγραμματικής περιόδου (Δ ΚΠΣ), αναπτύσσεται έντονος προβληματισμός και αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τον προσδιορισμό του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της Περιφέρειας και τον σχεδιασμό πολιτικών υποστήριξης του για το μέλλον.

Μέσα από την διαδικασία αυτή και τις απόψεις των φορέων προκύπτουν συγκεκριμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά για το Περιφερειακό Παραγωγικό Σύστημα, ορισμένα από τα οποία αποτελούν πλεονεκτήματα, άλλα όμως αδυναμίες.

Στις επόμενες παραγράφους συνοψίζονται τα χαρακτηριστικά αυτά, κωδικοποιούνται οι κίνδυνοι για τον παραγωγικό ιστό καθώς και οι όροι που διαμορφώνουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης για τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

6.4.1 Πλεονεκτήματα και ισχυρά σημεία του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος της Θεσσαλίας

6.4.1.1. Ευνοϊκές συνθήκες ζήτησης

Είτε λόγω της φύσης των προϊόντων και υπηρεσιών (γεωργία, τρόφιμα-ποτά, τουρισμός – κυρίως εναλλακτικός-) είτε λόγω του θετικού περιβάλλοντος σε ορισμένες αγορές (ξύλο-έπιπλο, μεταλλουργία, κατασκευές) η ζήτηση στους κλάδους αυτούς αναμένεται να είναι θετική και στα επόμενα χρόνια.

Η αξιοποίηση της ευκαιρίας αυτής συναρτάται κυρίως με τη δυνατότητα ανταπόκρισης του τοπικού παραγωγικού συστήματος στη ζήτηση και τις απαιτήσεις του ανταγωνισμού. Τα σημαντικότερα στοιχεία που θα συνθέσουν το νέο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αφορούν:

- στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που θα σχετίζονται με τις νέες αξίες της κοινωνίας (σχέδιο, διατροφική αξία, υγεία, περιβαλλοντικές επιπτώσεις κλπ) και
- στην εντεινόμενη έμφαση στην ποιότητα και τη διαπίστευση σύμφωνα με σήματα και πρότυπα.

6.4.1.2. Δυναμικοί κλάδοι

Αρκετές επιχειρήσεις στους κλάδους που αναφέρθηκαν παραπάνω όσο και στον τριτογενή τομέα (π.χ. τουρισμός) επιδεικνύουν ιδιαίτερο δυναμισμό. Με ελάχιστες εξαιρέσεις (ξύλο-έπιπλο) οι επιχειρήσεις αυτές αναπτύσσουν και αξιόλογες εξαγωγικές δραστηριότητες. Στον δευτερογενή τομέα, μετά την ύφεση και την κρίση της τελευταίας δεκαετίας φαίνεται ότι αναζωπυρώνεται το επιχειρηματικό ενδιαφέρον και υλοποιούνται επενδύσεις. Σημαντική αναμένεται να είναι η συμβολή του νέου αναπτυξιακού νόμου η ορθολογική σχεδίαση του οποίου εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει ακόμη περισσότερο στον επενδυτικό χάρτη.

Κρίσιμης σημασίας (αν και περιορισμένη) θεωρείται η στροφή των επενδύσεων σε δραστηριότητες και πρακτικές στην κατεύθυνση της υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών. Αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση του κλάδου του μετάλλου, όπου οι τεχνολογικές δραστηριότητες έχουν συμβάλει στην ουσιαστική ανασυγκρότησή του.

Σημαντική επίσης κρίνεται και η αφύπνιση των επιχειρήσεων όσον αφορά την υιοθέτηση επιλογών για την διαμόρφωση νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων (διαφοροποίηση, ευελιξία, ποιότητα, περιβάλλον, τεχνολογία, καινοτομία) . Ο αριθμός των επιχειρήσεων που αναζητούν διεξόδους σε αυτές τις κατευθύνσεις και πραγματοποιούν ή διερευνούν αντίστοιχες επενδύσεις φαίνεται να αυξάνεται.

6.4.1.3. Συμπληρωματικοί κλάδοι

Σημαντικό στοιχείο της παραγωγικής δομής στην Θεσσαλία είναι η έντονη συμπληρωματικότητα μεταξύ συγκεκριμένων αλλά βασικών για την τοπική οικονομία κλάδων, ιδιαίτερα μεταξύ του πρωτογενούς τομέα και ορισμένων μεταποιητικών κλάδων (Γεωργοκτηνοτροφικός τομέας, τρόφιμα - ποτά, ξύλο-έπιπλο). Η συμπληρωματικότητα αυτή αποτελεί ήδη βασική συνιστώσα της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων των κλάδων αυτών ενώ εξακολουθεί να

υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα διεύρυνσης των συνεργιών που προκύπτουν από την σχέση αυτή.

6.4.1.4. Κατανόηση και ανταπόκριση σε μέτρα σύγχρονης οργανωτικής και παραγωγικής αλλαγής και εκμετάλλευση των κινήτρων από επενδυτικά προγράμματα

Από πρόσφατες έρευνες, διαπιστώθηκε ότι σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων αντιλαμβάνεται τη σημασία της ανάγκης αναδιοργάνωσης και της ενίσχυσης των επιδόσεων τους και εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες που παρέχουν τα κίνητρα των διαφόρων προγραμμάτων (Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) αλλά και του νέου επενδυτικού νόμου.

Ιδιαίτερα στην περίπτωση της ποιότητας, η κινητοποίηση των επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε σημαντικό βαθμό ως ανταπόκριση στις μεταβολές στην πλευρά της ζήτησης (όπως π.χ. στον κλάδο των τροφίμων). Οι μεταβολές αυτές οφείλονται είτε στις αλλαγές στην ζήτηση και στα πρότυπα κατανάλωσης είτε στους κανονισμούς και τα πρότυπα που θεσπίζει η πολιτεία και η Ε. Ένωση.

6.4.1.5. Ύπαρξη E&T υποδομών και υπηρεσιών

Η αξιοποίηση των προγραμμάτων στην E&T, έχει συμβάλλει στην ανάπτυξη σημαντικού αριθμού δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που είτε αναπτύσσουν δραστηριότητες E&A είτε προσφέρουν υπηρεσίες τις οποίες ολοένα και εμπλουτίζουν.

Επίσης δεν θα πρέπει να υποβαθμισθεί η δραστηριοποίηση στα θέματα ανθρώπινου δυναμικού: η Περιφέρεια της Θεσσαλίας κατέχει από τις πρώτες θέσεις σε υλοποίηση δράσεων κατάρτισης αλλά και πρωτοβουλιών (EQUAL, ΤΠΑ κλπ) από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

6.4.2. Αδυναμίες και προβλήματα του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος

Η αναπτυξιακή προσπάθεια στο σύνολό της, και ιδιαίτερα η στρατηγική για μια δυναμική καινοτομική περιφέρεια εξακολουθεί σε σημαντικό βαθμό να υπονομεύεται από τις ελλείψεις στον τομέα των δικτυακών υποδομών, της εκπαίδευσης, και της διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Σημαντικές είναι και οι επιπτώσεις στην επιχειρηματική ανάπτυξη που σχετίζονται με την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού για την εγκατάσταση των παραγωγικών μονάδων.

Οι παράγοντες αυτοί συνδέονται άμεσα τόσο με τις συνθήκες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα, την εφαρμογή πολιτικών για την αξιοποίηση σύγχρονων υποδομών όσο και την προσέλκυση αξιολογού ανθρώπινου δυναμικού, στοιχεία κρίσιμα για την ανταγωνιστική επίδοση των επιχειρήσεων.

Η σοβαρή και μακροχρόνια επίσης κρίση σε βασικούς παραγωγικούς και επιχειρηματικούς τομείς – σαν αποτέλεσμα των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης – δημιουργεί συνθήκες απορύθμισης του παραγωγικού συστήματος και αρνητική ψυχολογία στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης.

Οι συνθήκες αλλά και οι απαιτήσεις του νέου επιχειρηματικού περιβάλλοντος εξακολουθούν να μην γίνονται κατανοητές από μεγάλο μέρος του επιχειρηματικού κόσμου και οι λογικές τις οποίες το μέρος αυτό αναπτύσσει σαν αντίδραση και διέξοδο επιτείνουν την σύγχυση για ένα νέο αναπτυξιακό όραμα.

6.4.2.1. Χρηματοοικονομικές συνθήκες

Το χρηματοοικονομικό περιβάλλον παρά την σημαντική μείωση των επιτοκίων των εμπορικών τραπεζών εξακολουθεί να επηρεάζει αρνητικά την επιχειρηματική ανάπτυξη. Το τελικό κόστος του χρήματος εξακολουθεί να είναι συγκριτικά υψηλό (συγκρινόμενο και με την νοοτροπία και τις υπηρεσίες του τραπεζικού τομέα) για τις μικρές επιχειρήσεις ενώ επηρεάζονται άμεσα και από διαρθρωτικές συνιστώσες του χρηματοπιστωτικού συστήματος οι οποίες εξακολουθούν να είναι:

- Η περιορισμένη ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης, ιδίως σε ότι αφορούν παραγωγικές επενδύσεις
- Οι αδυναμίες σχεδιασμού και αξιολόγησης επενδύσεων.
- Η δυσκολία εξεύρεσης πόρων για δραστηριότητες υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου.
- Η δυστοκία στην κινητοποίηση ανενεργών κεφαλαίων σε παραγωγικές επενδύσεις.

6.4.2.2 Δυσκολία στην συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων

Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες και την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας δεν φαίνεται να επιθυμούν να συνεργάζονται μεταξύ τους. Τουλάχιστον όχι επίσημα. Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων δεν αποτελεί μειονέκτημα ή ένδειξη αδυναμίας. Η εμπειρία πολλών περιφερειών της Ε.Ε. έχει δείξει ότι οι ΜΜΕ μπορούν να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης, με την κατάλληλη υποστήριξη και την ανάπτυξη των αντίστοιχων θεσμών.

Με την εξαίρεση του πρωτογενούς τομέα και περιπτώσεων του επαγγελματικού χώρου, δεν έχουν αναπτυχθεί συνεταιριστικές δομές ή κοινές επενδύσεις. Η έλλειψη αυτή είναι πιο εμφανής στις δραστηριότητες προβολής και διανομής καθώς και σε στρατηγικές υποδομές ορισμένων κλάδων (σχέδιο στο ένδυμα, την κλωστοϋφαντουργία και το έπιπλο, ειδικές παραγωγικές υπηρεσίες στο έπιπλο και τις μεταλλικές κατασκευές).

Οι δυνατότητες που δίνει η συμπληρωματικότητα κάποιων σημαντικών κλάδων του παραγωγικού μας συστήματος και οι οποίοι αναφέρθηκαν παραπάνω δημιουργεί ευκαιρίες για κάθετη συνεργασία μεταξύ παραγωγών και χρηστών (με στόχο την ανάπτυξη νέων προϊόντων, την βελτίωση πρώτων υλών, την ανάπτυξη προδιαγραφών και προτύπων κοκ.), που όμως εξακολουθούν να μην αξιοποιούνται.

6.4.2.3 Πληροφόρηση και αξιοποίηση της υποδομής E&T

Η ανεπαρκής ανάπτυξη κουλτούρας οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας αντικατοπτρίζεται και στην πολύ περιορισμένη αξιοποίηση της Περιφερειακής υποδομής σε E&T.

Η Περιφέρεια διαθέτει αξιόλογους οργανισμούς εκπαίδευσης, έρευνας και τεχνολογικών υπηρεσιών, όπου αναπτύσσεται και συσσωρεύετε τεχνογνωσία κοντά στην αιχμή της διεθνούς εξέλιξης για την πλειοψηφία των κλάδων. Η περιορισμένη εκμετάλλευση της τεχνολογίας δεν είναι πρόβλημα που μπορεί να αποδοθεί μονοσήμαντα στις ελλείψεις στην πλευρά της προσφοράς.

Οι αιτίες του φαινομένου πρέπει να αναζητηθούν και στις δύο πλευρές:

Η λανθασμένη στρατηγική των ΜΜΕ, η προσήλωση στη μείωση του κόστους (σε αντιπαράθεση με την ανάπτυξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων τους), η

απουσία συνεργατικής κουλτούρας και συλλογικής συνείδησης και οι περιορισμένες τεχνολογικές ικανότητες αποτελούν σημαντικούς φραγμούς στην προσέγγιση και την αξιοποίηση της E&T υποδομής.

Οι οργανισμοί E&T, από την πλευρά τους, χαρακτηρίζονται από έντονο ακαδημαϊσμό (ακόμη και εκείνοι που δεν έχουν ως πρώτη αποστολή την έρευνα), δυσκαμψία, έλλειψη μηχανισμών προβολής και εργαλείων συνεργασίας με τον παραγωγικό τομέα, και ατομία και έλλειψη εμπειρίας, φαντασίας και κινήτρων για να προσεγγίσουν τις επιχειρήσεις.

Συνέπεια της κατάστασης αυτής είναι και η περιορισμένη ικανότητα των επιχειρήσεων να παρακολουθήσουν και να ενσωματώσουν την τεχνολογική εξέλιξη συνολικά (εκτός από την αγορά εξοπλισμού) και να συμμετάσχουν σε χρηματοδοτούμενα έργα E&A.

Για τους κλάδους κλωστοϋφαντουργίας – ένδυσης και ξύλου επίπλου, η κατάσταση επιδεινώνεται από το γεγονός ότι οι εξειδικευμένες υποδομές είναι ανύπαρκτες σε τοπικό επίπεδο, ενώ ουσιαστικά δεν παρέχονται υπηρεσίες και για τις επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων.

6.4.2.4 Περιορισμένη αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και καινοτομίας

Παρόλο το δυναμισμό των κλάδων των τροφίμων-ποτών και της μεταλλουργίας-μεταλλικών προϊόντων, η χρήση νέων τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις δεν είναι διαδεδομένη σε μεγάλη κλίμακα. Το πρόβλημα οξύνεται από το γεγονός ότι οι τεχνολογίες αυτές είτε μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τις λειτουργικές επιδόσεις της επιχείρησης (πληροφορική, αυτοματισμοί, CAD-CAM), είτε προσφέρουν νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη και καινοτομία (τηλεπληροφορική, INTERNET, νέα υλικά), είτε συντελούν στην υπέρβαση φραγμών προς τις αγορές (τεχνικές διασφάλισης ποιότητας, πιστοποίηση κατά ISO 9000, HACCP, CE).

Αντίστοιχη είναι και η εικόνα της καινοτομικής επίδοσης των επιχειρήσεων.

Η διαφοροποίηση ή ανανέωση των προϊόντων είναι περιορισμένη και οι αλλαγές στην παραγωγή στηρίζονται κατά το μάλλον σε αγορά εξοπλισμού.

Η δυστοκία των επιχειρήσεων να εκμεταλλευθούν την τεχνολογική εξέλιξη θα πρέπει να αποδοθεί – πέρα από την οικονομική διάσταση - σε τέσσερις

παράγοντες, κανείς από τους οποίους δεν μπορεί να ανατρέψει από μόνος του την κατάσταση:

- Στην δυσκολία των στελεχών να κατανοήσουν τη σημασία των νέων τεχνολογιών, να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν κατάλληλες επιχειρηματικές δομές και στρατηγικές και να αξιοποιήσουν νέες τεχνικές διοίκησης και οργάνωσης
- Στο έλλειμμα επιχειρήσεων που να μπορούν να αναπτύξουν και να προσαρμόσουν τις τεχνολογίες στις ανάγκες των χρηστών αναπτύσσοντας εξειδικευμένες τεχνολογικές λύσεις.
- Στην περιορισμένη πρόσβαση και αξιοποίηση της υποδομής E&T και την αδυναμία παρακολούθησης και μάθησης από τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο.
- Στην απουσία συνεργασίας και αμφίδρομης μάθησης μεταξύ των επιχειρήσεων.

6.4.2.5 Τεχνολογική εξάρτηση - Έλλειψη εξειδικευμένων προμηθευτών εξοπλισμού και τεχνολογικών υπηρεσιών

Η διεθνής εμπειρία έχει αναδείξει ότι η εγγύτητα σε εξειδικευμένους προμηθευτές τεχνολογικών λύσεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιτυχίας. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι συνήθως μικρομεσαίες. Ο ρόλος τους είναι σημαντικός στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, όπου οι ΜΜΕ στους παραδοσιακούς κλάδους δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν μεμονωμένα στις απαιτήσεις της νέας τεχνολογίας. Οι επιχειρήσεις στους νέους κλάδους μαθαίνουν πιο γρήγορα αξιοποιώντας την εξειδίκευσή τους και την εμπειρία τους με μεγάλο αριθμό χρηστών. Η ανάπτυξη και η ικανότητα των εξειδικευμένων προμηθευτών τεχνολογικών λύσεων εξαρτάται επίσης από τις απαιτήσεις και την τόλμη των χρηστών των υπηρεσιών και των προϊόντων τους

6.4.2.6 Επιχειρηματικές ικανότητες και στελεχικό δυναμικό

Ο ρόλος των επιχειρηματικών στελεχών στην αξιοποίηση της τεχνολογικής εξέλιξης υπερβαίνει αυτόν του απλού διαχειριστή που διαθέτει καλή γνώση μεθοδολογικών εργαλείων. Απαιτείται οραματισμός, εφευρετικότητα και καινοτομία στην οργάνωση και τη διοίκηση της επιχειρησιακής λειτουργίας. Οι περιορισμένοι πόροι των περισσότερων ΜΜΕ και ο πατερναλιστικός συγκεντρωτικός χαρακτήρας διοίκησης σε συνδυασμό με την περιορισμένη επαφή

με τις εξελίξεις στο διεθνή ορίζοντα στερούν από τα στελέχη τους πόρους και το χρόνο για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους.

Οι συνέπειες είναι οδυνηρές σε ότι αφορά την καινοτομία, ιδιαίτερα όταν αντιμέτωπα με την πιθανότητα απώλειας του πλήρους ελέγχου τα στελέχη αναδιπλώνονται σε συντηρητικές στρατηγικές, οι οποίες μακροπρόθεσμα υπονομεύουν τις επιχειρήσεις.

Οι παρατηρήσεις στις επιχειρήσεις της περιφέρειας δείχνουν ότι ενώ υφίσταται βούληση για ανάπτυξη νέων διοικητικών πρακτικών υφίσταται έλλειμμα τεχνικών γνώσεων και πληροφόρησης για τη διεθνή πρακτική.

6.5. Κίνδυνοι για το Περιφερειακό Παραγωγικό Σύστημα

Η αποτυχία στην στρατηγική ανάπτυξης της περιφέρειας θα έχει συντριπτικές συνέπειες για την απασχόληση και την ποιότητα ζωής, ιδιαίτερα λόγω της ευαισθησίας των βασικών κλάδων. Οι κίνδυνοι πηγάζουν κύρια από τις ανταγωνιστικές πιέσεις και από την τυχόν αδυναμία αξιοποίησης της τεχνολογικής εξέλιξης.

Αντίθετα με την κοινή αίσθηση, οι ανταγωνιστικές πιέσεις δεν προέρχονται μόνο από χώρες με χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Όλοι οι κλάδοι της περιφερειακής οικονομίας υφίστανται σημαντικές απώλειες από ανταγωνιστές που (προερχόμενοι κύρια από την Ε.Ε.) προσφέρουν ανώτερα ποιοτικά (και σε χαρακτηριστικά) προϊόντα ή αναπτύσσουν και επενδύουν στην προώθηση και τη διανομή.

Η Περιφέρεια και οι παραγωγικοί της κλάδοι πρέπει να κάνουν την επιλογή τους. Τόσο τα πρότυπα κατανάλωσης όσο και οι κύριοι εξαγωγικοί προορισμοί οδηγούν κύρια στη δεύτερη κατηγορία προϊόντων. Η εκτεταμένη επιλογή της αμυντικής στρατηγικής, της προσήλωσης στο χαμηλό κόστος έχουν ήδη καταστροφικές συνέπειες για την απασχόληση, την ποιότητα ζωής και μακροπρόθεσμα για την οικονομία.

Άλλωστε, η στρατηγική αυτή, της έμφασης στην ποιότητα και τις αξίες της αιφόρου ανάπτυξης, είναι συμβατή και ενισχύει την αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας για αύξηση της προστιθέμενης αξίας, ενίσχυση και αναδιάρθρωση της απασχόλησης και προστασία του περιβάλλοντος. Αποτελεί επίσης μία επιθετική και μακρόπνοη επιλογή.

6.5.1 Αδυναμία αξιοποίησης της τεχνολογικής εξέλιξης

Οι συνέπειες τυχόν αδυναμίας να αξιοποιηθεί η τεχνολογική εξέλιξη μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

Βραχυπρόθεσμα, στην αδυναμία αναδιάρθρωσης της απασχόλησης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας για τεχνικούς και επιστήμονες και της προσέλκυσης αξιόλογου στελεχικού δυναμικού. Παράταση της τεχνολογικής εξάρτησης και στασιμότητα της προστιθέμενης αξίας.

Μακροπρόθεσμα στην υπονόμευση της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων επιχειρήσεων και τον περιορισμό τους στα χαμηλότερα τμήματα της εγχώριας και της διεθνούς αγοράς. Συνέπεια θα είναι η οικονομική συρρίκνωση και η όξυνση οικονομικών, κοινωνικών και οικολογικών προβλημάτων.

6.6. Ευκαιρίες για ανάπτυξη του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος

Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται για τον παραγωγικό τομέα της Περιφέρειας πηγάζουν από εξελίξεις, οι οποίες μπορούν να αναλυθούν σε δύο διαστάσεις. Πρώτα, ανάλογα με τον εξωγενή ή ενδογενή χαρακτήρα τους. Δεύτερον, ανάλογα με την χωροθέτησή τους στην πλευρά της ζήτησης ή της προσφοράς.

Η συγκυρία των εξελίξεων αυτών ανοίγει συγκεκριμένα παράθυρα ευκαιρίας για τις επιχειρήσεις. Η εκμετάλλευση των εξελίξεων αυτών θα προκύψει κυρίως από την ανάπτυξη της ικανότητάς τους να αξιοποιούν τους πόρους και τα κενά στην αγορά, να θεραπεύσουν τις αδυναμίες τους – ατομικές και συλλογικές – και να διαμορφώσουν μηχανισμούς συνεχούς μάθησης και εξέλιξης.

6.6.1 Η διαμόρφωση νέων προτύπων κατανάλωσης και ζήτησης προϊόντων με νέα χαρακτηριστικά

Το σύνολο των κλάδων που ηγεμονεύουν στον παραγωγικό ιστό της Περιφέρειας επηρεάζονται από σημαντικές μεταβολές στα πρότυπα κατανάλωσης ή τις νέες ανάγκες και απαιτήσεις που εμφανίζονται στις αγορές τους. Με κοινό χαρακτηριστικό τις αυξημένες απαιτήσεις για ποιότητα και προστασία του περιβάλλοντος, οι τάσεις αυτές εξειδικεύονται ανά κλάδο:

- Υγιεινή, διατροφική αξία και ασφάλεια στα τρόφιμα, τα ποτά και τα πρωτογενή προϊόντα.

- Σχέδιο, λειτουργικότητα και μόδα στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, το ένδυμα και το έπιπλο.
- Υψηλής τεχνολογίας και εξειδικευμένα προϊόντα στην μεταλλουργία, τα μεταλλικά προϊόντα και τον εξοπλισμό.

Κοινό στοιχείο των εξελίξεων αυτών, που αφορούν όλο και μεγαλύτερο μέρος της αγοράς, αποτελεί η απαίτηση για περισσότερη προστιθέμενη αξία που θα προσφέρουν οι επιχειρήσεις. Η εξέλιξη αυτή είναι ίσως σημαντικότερη από τις προοπτικές μεγέθυνσης των αγορών, καθώς ορίζουν τους όρους ανταγωνισμού.

Οι προοπτικές ανάπτυξης είναι σημαντικές για τις επιχειρήσεις που διαθέτουν ή επενδύουν σε τεχνογνωσία, ώστε να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις παραμένοντας ταυτόχρονα ανταγωνιστικές. Ταυτόχρονα αποτελούν μοναδική διέξοδο από την παγίδευση σε στρατηγικές χαμηλού κόστους και ποιότητας.

6.6.2 Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών

Οι νέες τάσεις στη ζήτηση αποτελούν σε μεγάλο βαθμό απόρροια των εξελίξεων στις νέες τεχνολογίες και τεχνολογικές εφαρμογές. Ταυτόχρονα, η ίδια τεχνολογική εξέλιξη προσφέρει ευκαιρίες ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της αγοράς. Σε μεγάλο βαθμό οι τεχνολογικές τάσεις είναι κοινές στους παραγωγικούς κλάδους:

- Αυτοματοποίηση των λειτουργιών σε όλο το εύρος της επιχείρησης και των ανταλλαγών των επιχειρήσεων και ανάπτυξη αυτοματισμών.
- Τεχνολογίες ελέγχου, διασφάλισης και διαπίστευσης ποιότητας
- Τεχνολογίες αντιρρύπανσης και εξοικονόμησης και διαχείρισης ενέργειας
- Τεχνολογίες στην προώθηση των προϊόντων και την διανομή
- Δυνατότητες ανάπτυξης απομακρυσμένων παραγωγικών διαδικασιών

Στους παραδοσιακούς κλάδους, όπως αυτοί που ηγεμονεύουν στην οικονομία της Θεσσαλίας, προσφέρονται ευκαιρίες εξοικονόμησης πόρων, εξορθολογισμού των διαδικασιών, επιτάχυνσης, αύξησης της ευελιξίας και αναβάθμισης και διαφοροποίησης του προϊόντος. Η επιτυχία της εφαρμογής των τεχνολογιών αυτών εξαρτάται από τις ικανότητες και τις γνώσεις των στελεχών και του

προσωπικού, την παράλληλη ανάπτυξη κατάλληλων οργανωτικών δομών, την εγγύτητα σε πηγές τεχνογνωσίας και προμηθευτές εξειδικευμένων τεχνολογικών υπηρεσιών, και το δυναμισμό του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη νέων κλάδων συναφών με τις νέες τεχνολογίες αποτελεί ταυτόχρονα επιχειρηματική και αναπτυξιακή ευκαιρία και προϋπόθεση για την ανάπτυξη της περιφέρειας συνολικά. Στόχος η ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών για την διεθνή αγορά.

6.6.3 Ανάπτυξη και αξιοποίηση των υποδομών

Η πανσπερμία Ινστιτούτων, Εργαστηρίων και συναφών οργανισμών Ε&Τ δεν εγγυάται την τεχνολογική ανάπτυξη της οικονομίας αλλά ούτε και την αποδοτική αξιοποίηση των περιορισμένων πόρων της οικονομίας.

Η Περιφέρεια της Θεσσαλίας διαθέτει οργανισμούς, η ταυτότητα των οποίων εν γένει συνάδει με τα δομικά χαρακτηριστικά της παραγωγής. Όμως η αξιοποίηση της υποδομής αυτής είναι ελάχιστη.

Κατά συνέπεια η ωφέλεια από την αξιοποίηση της υποδομής δεν έγκειται τόσο στην επέκτασή της όσο στην καλύτερη αξιοποίησή τους. Οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας έχουν να ωφεληθούν σε σημαντικό βαθμό από την ανάπτυξη μηχανισμών και υπηρεσιών που θα ανταποκρίνονται ακριβώς στις ανάγκες τους και θα εξυπηρετούν στην καλύτερη παρακολούθηση της τεχνολογικής εξέλιξης. Οι υπηρεσίες των φορέων Ε&Τ θα έχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα όταν υπάρξει προβολή, τόσο των υπηρεσιών όσο και των επιτευγμάτων.

Σημαντικά οφέλη τόσο για τον παραγωγικό ιστό όσο και για την κοινωνία της Περιφέρειας συνολικά θα έχει και η περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών που σχετίζονται με την «κοινωνία της πληροφορίας». Τα οφέλη αυτά δεν σχετίζονται μόνο με τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και τη δικτύωση των επιχειρήσεων, αλλά και με τις ευκαιρίες για ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

6.6.4 Προοπτικές για συνεργασίες

Η επισήμανση σχετικά με τις κοινές υποδομές αναδεικνύει τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από οριζόντιες συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων. Το μικρό μέγεθος των μονάδων προσφέρει περιορισμένη ευελιξία, όμως με υψηλό κόστος. Από την άλλη πλευρά η προώθηση μόνο μεγάλων μονάδων εντείνει την ευαισθησία της οικονομίας σε δομικές κρίσεις. Η οριζόντια συνεργασία προσφέρει ευκαιρίες για οικονομίες κλίμακας, ανάπτυξη συμπληρωματικότητας και ενίσχυση της βαρύτητας των ΜΜΕ.

Η συμπληρωματικότητα μεταξύ των κλάδων, από την άλλη πλευρά, αναδεικνύει νέες ευκαιρίες για εκμετάλλευση τεχνολογικών και παραγωγικών συνεργιών μέσα από κάθετες συνεργασίες μεταξύ προμηθευτών και χρηστών. Οι συνεργασίες αυτές μπορούν να αφορούν είτε την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή υπηρεσιών είτε τεχνολογική αρωγή από τις μεγαλύτερες προς τις μικρότερες επιχειρήσεις, είτε τη συνεργασία για τη μείωση της αβεβαιότητας και του κόστους των τελικών αγαθών.

Η εντατικοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και με τους φορείς Ε&Τ και η ανάπτυξη μηχανισμών χρηματοδότησης (οι οποίοι είναι δυνατό να προκύψουν από αυτές τις συνεργασίες, όπως στην περίπτωση ολοκληρωμένων συμφωνιών προμήθειας προϊόντων) έχει δύο σημαντικές συνέπειες:

- θα συμβάλει στην ανάπτυξη τη συνοχής του Περιφερειακού Παραγωγικού Συστήματος και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη και την επένδυση στις ικανότητες της Περιφέρειας, αυξάνοντας και την προστιθέμενη αξία στο προϊόν της.

6.6.5 Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, διάχυση καινοτόμων πρακτικών διοίκησης και κατάρτιση στελεχών και επιχειρηματιών

Η εκμετάλλευση των ευκαιριών που προσφέρει τόσο η τεχνολογία όσο και η αγορά εξαρτάται τελικά από την ικανότητα και την διορατικότητα των επιχειρήσεων. Οι ίδιες οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν τις σημαντικές ελλείψεις σε διοικητική τεχνογνωσία και τεχνολογία. Η κατάρτιση στελεχών και η διάχυση νέων τεχνικών θα είναι αποφασιστικής σημασίας για τη βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων.

Αντίστοιχης σημασίας είναι και η ανάπτυξη ικανοτήτων προσαρμογής της στρατηγικής και των οργανωτικών και διοικητικών πρακτικών στις απαιτήσεις

της νέας τεχνολογίας και τα νέα δεδομένα της αγοράς. Η ταχύτητα αλλαγών - και στις δύο πλευρές - μαζί με τους κινδύνους παράγει και παράθυρα ευκαιρίας, για την αξιοποίηση των οποίων το κλειδί έγκειται στο ανθρώπινο δυναμικό. Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας προσφέρει τις δυνατότητες για αξιοποίηση των παραθύρων ευκαιρίας.

6.6.6 Οι πόροι και οι προτεραιότητες του 4^{ου} ΚΠΣ

Σημαντικός παράγοντας στην παρούσα συγκυρία είναι και η διαμόρφωση του σχεδίου της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Στο 4^ο Κ.Π.Σ. η Ε.Σ.Π.Α η διάσταση της καινοτομίας αποκτά ακόμη εντονότερο χαρακτήρα και θα πρέπει να εστιάζει όλο και περισσότερο στις ανάγκες των ΜΜΕ, τη διάχυση της τεχνογνωσίας και την αειφόρο ανάπτυξη.

Η ευκαιρία είναι μοναδική και μάλλον σε μέγεθος η τελευταία σε ότι αφορά τα Κ.Π.Σ.:

Η ανάλυση που προηγήθηκε δείχνει τις ιδιαιτερότητες της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Μπροστά σε έναν κόσμο που τα δεδομένα αλλάζουν διαρκώς, εκείνο που κάνει έντονη την εμφάνισή του είναι η έννοια της πληροφόρησης, της ανάπτυξης των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και της ενίσχυσης της συνεργασίας ώστε να καταστεί δυνατή η «επιχειρηματική ευφυΐα» που δεν είναι τίποτε άλλο από τη διαχείριση εκείνης της σημαντικής πληροφορίας, η οποία βοηθά τις επιχειρήσεις στην ανάπτυξη στρατηγικών και τη λήψη αποφάσεων.

**6.7 Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε & ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (ΝΟΜΟΣ 3299/04,
ΠΕΠ, ΕΠ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ») Περίοδος έως 31/12/06**

**Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ (Ν 3299/04) έως 31
/12/2006**

**6.7.1. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ ΣΤΗΝ Διεύθυνση
Σχεδιασμού & Ανάπτυξης της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

1. ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	77	3	74
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	111	6	105
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	33	1	32
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	109	2	107
ΣΥΝΟΛΟ	330	12	318

2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Α' ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙ Σ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	2	4	700.000,00	245.000,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0	0	0,00	0,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1	0	600.000,00	240.000,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4	2	2.825.000,00	1.271.250,00
ΣΥΝΟΛΟ	7	6	4.125.000,00	1.756.250,00

3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Β' ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	64	232	55.029.600,00	19.615.318,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	49	184	36.638.561,00	13.371.648,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	26	87	21.229.000,00	9.813.550,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	86	198	60.664,175,00	28.506.452,00
ΣΥΝΟΛΟ	225	701	173.561.336,00	71.306.968,00

4. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	2	4	1.800.000,00	670.000,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	56	146	41.334.000,00	16.333.450,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	5	15	4.540.000,00	2.182.000,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	17	64	18.278.950,00	7.984.950,00
ΣΥΝΟΛΟ	80	229	65.952.950,00	27.170.400,00

5. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	6	102	10.750.000,00	4.200.000,00

ΜΑΓΝΗΣΙΑ Σ	0	0	0,00	0,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0	0	0,00	0,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0	0	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	6,00	102	10.750.000,00	4.200.000,00

6. ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Ν3299/04 – Α΄, Β΄, Γ΄, ΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΙΣ

ΝΟΜΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΛΑΡΙΣΑΣ	77	342	68.279.600,00	24.730.381,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑ Σ	111	330	77.972.561,00	29.705.098,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	33	102	26.369.000,00	12.235.000,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	109	264	81.768.125,00	37.762.652,00
ΣΥΝΟΛΟ	330	1038	254.389.286,00	104.433.131,00

6.7.2. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΙΟ

ΝΟΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ. ΣΧΕΔΙΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ €	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ. ΣΧΕΔΙΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ €	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	0	0	0	0	0	0

	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	3,00	15.295.000,00	7.922.200,00	3	11.245.182	5.477.091
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2,00	17.504.709,00	7.877.119,00	2	12.630.000	5.683.500
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	3,00	6.885.789,01	3.741.934,40	3	5.285.000	2.685.000
	ΣΥΝΟΛΟ	8,00	39.685.498,01	19.541.253,4	8	29.160.182	13.845.591
ΛΑΡΙΣΗΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	0	0	0	0	0	0
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	7,00	4.548.711,31	2.048.670,00	4	2.557.300	1.150.785
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2,00	8.338.395,20	3.364.027,84	1,00	3.677.800,00	1.287.230,0 0
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	11,00	70.293.015,00	28.207.207,0	9	56.593.437	19.247.262
	ΣΥΝΟΛΟ	20,00	83.180.121,51	33.619.904,8	14	62.828.537	21.685.277
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	0	0	0	0	0	0
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	9,00	46.175.597,41	17.083.211,6 5	9	39.099.117	14.189.941
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	10,00	50.037.707,00	19.566.206,0 0	10	44.060.825	16.829.515
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	10,00	23.666.160,63	10.281.962,2 5	4	6.499.453	2.696.384
	ΣΥΝΟΛΟ	29,00	119.879.465,0 4	46.931.379,9 0	23	89.659.395	33.715.840
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	0	0	0	0	0	0
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	8,00	19.551.715,00	10.027.158,0 0	4	9.835.000	4.940.750
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1,00	3.988.816,20	1.794.967,29	1	3.846.000	1.730.700
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4,00	3.763.650,10	1.951.166,28	3	2.094.995	1.092.864
	ΣΥΝΟΛΟ	13,00	27.304.181,30	13.773.291,5 7	8	15.775.995	7.764.314
ΙΦΕ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	0	0	0	0	0	0

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	27,00	85.571.023,72	37.081.239,6 5	20,00	62.736.599,00	25.758.567, 00
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	15,00	79.869.627,40	32.602.320,1 3	14,00	64.214.625,00	25.530.945, 00
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	28,00	104.608.614,7 4	44.182.269,9 3	19,00	70.472.885,00	25.721.510, 00
ΣΥΝΟΛΟ	70,00	270.049.265,86	113.865.829,71	53,00	197.424.109,00	77.011.022,00

6.7.3 Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΠΕΠ , Μ 1.4 ,1.5 , 1.6) Στην Θεσσαλία

(Στοιχεία της Διεύθυνσης Σχεδιασμού & Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας)

1^{ος} Κύκλος

Μ. 1.4 Μεταποίηση Νέων Επιχειρήσεων

Αριθμός Επιχειρήσεων: 15

Προϋπολογισμός: 1.798.258,99

Δημόσια Δαπάνη: 726.326,10

Μ.1.4 Μεταποίηση Υφιστάμενων Επιχειρήσεων

Αριθμός Επιχειρήσεων: 94

Προϋπολογισμός: 16.230.893,53

Δημόσια Δαπάνη: 6.506.580,99

Μ 1.5 Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός Τουριστικών Καταλυμάτων

Αριθμός Επιχειρήσεων: 25

Προϋπολογισμός: 2.930.835,41

Δημόσια Δαπάνη: 1.245.760,81

M. 1.6 Ενίσχυση Υφιστάμενων ΜΜΕ στον Τουρισμό

Αριθμός Επιχειρήσεων: 2

Προϋπολογισμός: 86.376

Δημόσια Δαπάνη: 34.550,4

2^{ος} Κύκλος**M.1.4 Μεταποίηση Νέων Επιχειρήσεων**

Αριθμός Επιχειρήσεων: 24

Προϋπολογισμός: 3.734.639,95

Δημόσια Δαπάνη: 1.504.955,13

M.1.4 Μεταποίηση Υφιστάμενων Επιχειρήσεων

Αριθμός Επιχειρήσεων: 74

Προϋπολογισμός: 13.740.176,35

Δημόσια Δαπάνη: 5.496.070,53

M.1.5 Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός Τουριστικών Καταλυμάτων

Αριθμός Επιχειρήσεων: 67

Προϋπολογισμός: 9.386.685,14

Δημόσια Δαπάνη: 3.909.488,11

M.1.6 Ενίσχυση Υφιστάμενων ΜΜΕ στον Τουρισμό

Αριθμός Επιχειρήσεων: 2

Προϋπολογισμός: 200896,41

Δημόσια Δαπάνη: 80358,56

3^{ος} Κύκλος**M.1.4 Μεταποίηση Νέων Επιχειρήσεων**

Επιχορηγούμενες Επιχειρήσεις: 60

Παραδεκτές αλλά αρνητικά αξιολογήσιμες:7

Μη παραδεκτές: 10

Προϋπολογισμός: 13.500.000,00

Επιχορήγηση: 6.500.000,00

M.1.4 Μεταποίηση Υφιστάμενων Επιχειρήσεων

Επιχορηγούμενες Επιχειρήσεις: 185

Προϋπολογισμός: 41.000.000,00

Δημόσια Δαπάνη: 19.500.000,00

Παραδεκτές αλλά αρνητικά αξιολογήσιμες: 17

Μη Παραδεκτές: 16

M.1.5 Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός Τουριστικών Καταλυμάτων

Επιχορηγούμενες Επιχειρήσεις: 145

Προϋπολογισμός: 30.000.000,00

Δημόσια Δαπάνη: 14.400.000,00

Παραδεκτές αλλά αρνητικά αξιολογήσιμες: 16

Μη Παραδεκτές: 16

M.1.6 Ενίσχυση Υφιστάμενων ΜΜΕ στον Τουρισμό

Επιχορηγούμενες Επιχειρήσεις: 17

Προϋπολογισμός: 1.650.000,00

Δημόσια Δαπάνη: 792.000,00

Παραδεκτές αλλά αρνητικά αξιολογήσιμες: 3

Μη Παραδεκτές: 3

6.7.4 Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ Ε.Π ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

1. (Στοιχεία της Αναπτυξιακής Εταιρείας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδος - ΑΕΔΕΠ)

Δράση 2.11.2 – Παροχής Υπηρεσιών

Υποβληθείς Προτάσεις	427
Εγκεκριμένες	212
Προϋπολογισμός εγκεκριμένων	12.433.919,31 €

Δράση 2.7.1 – 4 Κύκλοι (Μεταποίηση)

Υποβληθείς Προτάσεις	241
Εγκεκριμένες	174
Προϋπολογισμός εγκεκριμένων	42.196.951,00 €

Δράση 2.2.2 – Τουρισμός

Υποβληθείς Προτάσεις	341
Εγκεκριμένες	225
Προϋπολογισμός εγκεκριμένων	9.238.546,26 €

Δράση 2.2.3 – Τουρισμός

Υποβληθείς Προτάσεις	48
Εγκεκριμένες	28
Προϋπολογισμός εγκεκριμένων	1.005.695,43 €

Δράσεις 531 & 322 – Ελληνική Κουζίνα

Υποβληθείς Προτάσεις	250
Εγκεκριμένες	135
Προϋπολογισμός εγκεκριμένων	5.484.665,45 €

Δράση 2.11.1 Ενίσχυση μικρών & πολύ μικρών εμπορικών επιχειρήσεων

	Πλήθος Επιχειρήσεων	Προϋπολογισμός
Υποβληθείς Προτάσεις	221	18.948.080,78 €

Εγκεκριμένες	171	14.765.954.48 €
--------------	-----	-----------------

2. (Στοιχεία του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ Α.Ε)

Δράση 2.8.3 : Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας Ατόμων με Αναπηρίες

Β' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 3

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 263.555,74

Γ' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 14

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 1.061.082,93

ΣΥΝΟΛΟ (Β+Γ)

Αρ. Επιχειρήσεων: 17

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 1.324.638,67

Δράση 2.7.3 : Βιομηχανική Υπεργολαβία

Αρ. Επιχειρήσεων: 2

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 2.251.198,5

Δράση 2.8.1 : Ενίσχυση Νεανικής Επιχειρηματικότητας

Α' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 25

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 1.171.423,00

Β' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 26

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 2.189.318,056

Γ' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 45

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 3.677.231,7

Δ' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 131

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 11.300.183,58

ΣΥΝΟΛΟ (Α+Β+Γ+Δ)

Αρ. Επιχειρήσεων: 236

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 18.338.156,84

Δράση 2.8.2 :Ενίσχυση Γυναικείας Επιχειρηματικότητας

Α' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 15

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 373.927,00

Β' ΚΥΚΛΟΣ

Αρ. Επιχειρήσεων: 16

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 1.481.146,538

Γ' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 36

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 3.091.353,154

Δ' Κύκλος

Αρ. Επιχειρήσεων: 97

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 8.433.080,877

ΣΥΝΟΛΟ (Α+Β+Γ+Δ)

Αρ. Επιχειρήσεων: 164

Συνολικός Επιχ/νος Προϋπολογισμός: 13.006.118,496

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ

2. Δικτυωθείτε I

	Πλήθος Επιχειρήσεων	Προϋπολογισμός
Εγκρίσεις	3.202	44.000.000 €
Πληρωμές	1.673	15.120.900 €

3. Δικτυωθείτε II

	Πλήθος Επιχειρήσεων	Προϋπολογισμός
Εγκρίσεις	3.896	100.000.000 €
Πληρωμές	2.947	32.000.000 €

Συμπερασματικά στην **Περιφέρεια Θεσσαλίας** πραγματοποιείται, σήμερα, μια ολοκληρωμένη, αναπτυξιακή προσπάθεια, μέσω των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ, του Αναπτυξιακού Νόμου και άλλων Εθνικών Πόρων. Ειδικότερα :

1^{ον} Μέσω του **Αναπτυξιακού Νόμου** έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα, από την Περιφέρεια Θεσσαλίας, την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Ανάπτυξης, **371 Επενδυτικά σχέδια** με συνολικό προϋπολογισμό **452 εκατ. ευρώ**.

Ειδικότερα,

- για τον νομό Μαγνησίας 134 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 167,6 εκατ. Ευρώ,
- για τον Νομό Λάρισας έχουν εγκριθεί 91 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 131,1 εκατ. Ευρώ,
- για τον νομό Τρικάλων 117 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 97,5 εκατ. Ευρώ.
- και για τον νομό Καρδίτσας 41 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 55,6 εκατ. Ευρώ

2^{ον} Μέσω των **Π.Ε.Π Θεσσαλίας** (για τους τρεις κύκλους)

- Έχουν εγκριθεί στο πρόγραμμα Μεταποίηση Νέων Επιχειρήσεων 99 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 19 εκατ. Ευρώ
- Στο πρόγραμμα Μεταποίηση Υφιστάμενων Επιχειρήσεων 353 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 71 εκατ. Ευρώ

- Στο πρόγραμμα Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός Τουριστικών Καταλυμάτων 237 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 42,3εκατ. Ευρώ
- Στο πρόγραμμα Ενίσχυση Υφιστάμενων ΜΜΕ στον Τουρισμό 21 Επενδυτικά Σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 1,9 εκατ. Ευρώ

3^{ον} Στις δράσεις του ΕΠΑΝ, έχουν ενταχθεί συνολικά **περισσότερα από 5.800 έργα, συνολικού προϋπολογισμού 168,5εκατ. ευρώ.**

Σημειώνω ότι

- 419 επιχειρήσεις ενισχύθηκαν μέσω των Δράσεων για τη Νεανική, τη Γυναικεία και την Επιχειρηματικότητα ΑμΕΑ (ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 33,9 εκατ. Ευρώ)
- Επιπλέον 5.569 επιχειρήσεις ενισχύθηκαν μέσω των Δράσεων Δικτυωθείτε & Δικτυθείτε II (ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 47,1 εκατ. Ευρώ).
- Άλλες 383 επιχειρήσεις ενισχύθηκαν μέσω των δράσεων που αφορούν Επιχειρηματικά Σχέδια Πολύ Μικρών & Μικρών Επιχειρήσεων στον τομέα των Υπηρεσιών & του Εμπορίου (ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 27,2 εκατ. Ευρώ).
- Μέσα από τις δράσεις για την Τουριστική Ανάπτυξη, ενισχύθηκαν 388 επιχειρήσεις (ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 15,7 εκατ. Ευρώ).

6.8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΕΤΟΣ 2006

Αξιολογώντας τα στοιχεία της έρευνας για την επιχειρηματική δημογραφία στην Θεσσαλία διαπιστώνουμε ότι :

6.8.1. Σε επίπεδο περιφέρειας

Στην Θεσσαλία κατά το έτος 2006 εμφανίζεται μία αύξηση του αριθμού των ενάρξεων της τάξης του 15% αλλά και μία μεγαλύτερη αύξηση των διακοπών (-20,8%).

Σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά το ισοζύγιο των ενάρξεων και διακοπών των επιχειρήσεων παρουσιάζει μια πιο βελτιωμένη εικόνα (έχουμε +1.894 επιχειρήσεις σε σύγκριση με +1.747 επιχειρήσεις το 2005).

Οι ενάρξεις επιχειρηματικής δραστηριότητας για το έτος 2006 αντιπροσωπεύουν το 8 % περίπου του συνόλου της δραστηριότητας στην Θεσσαλία ενώ οι διακοπές το 4,5 %.

Σημαντικό στοιχείο της έρευνας αποτελεί η διαπίστωση ότι η θετική αυτή εικόνα αποτυπώνεται για τρίτη συνεχή χρονιά στους νομούς της Θεσσαλίας γεγονός το οποίο επιβεβαιώνει την εκτίμηση ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον σταθερά βελτιώνεται .

Από τις 4.359 επιχειρήσεις που ξεκίνησαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στην Θεσσαλία μόνο οι 182 (24 περισσότερες από το 2005) ήταν επιχειρήσεις κεφαλαιουχικής βάσης (Α.Ε., ΕΠΕ) . (4,1% του συνόλου των ενάρξεων)

6.8.2. Σε επίπεδο ενδιαφέροντος ανά τομέα

Ως προς τις ενάρξεις

Ο τριτογενής τομέας εξακολουθεί και πάλι να μονοπωλεί το ενδιαφέρον των νεοεισερχομένων στην επιχειρηματική δράση . Πρώτες επιλογές αποτέλεσαν και πάλι οι δραστηριότητες στον επαγγελματικό χώρο (παροχή υπηρεσιών) και τον χώρο του εμπορίου.

Ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση) εμφανίζει μία αύξηση 25% περίπου των ενάρξεων σε σχέση με το 2005 (και αντιπροσωπεύει το 19 %περίπου του συνόλου του ενδιαφέροντος).

Στον αντίποδα όμως η εικόνα στις διακοπές είναι σαφώς χειρότερη από αυτήν του 2005 (+21%). Πάντως η σχέση ενάρξεις / διακοπές στον τομέα είναι θετική (+44% υπέρ των ενάρξεων).

Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα της μεταποίησης στράφηκε στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών (22,5%)(28% όμως λιγότερες από το 2005), στην κατασκευή μεταλλικών προϊόντων (17,3%) (100% περισσότερες από το 2005), στην κατασκευή επίπλων (13%)(ίδιος αριθμός με το 2005), στις Βιομηχανίες ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο (8,6 %)(10% λιγότερες από το 2005).

Ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων που έκαναν έναρξη κατά το έτος

2006 στο σύνολο της Θεσσαλίας είναι 3 (77% μικρότερο από το 2005).

Στον τομέα των κατασκευών είχαμε την έναρξη 388 νέων επιχειρήσεων (44% περισσότερες από το 2005).

Στον Τουρισμό και ιδιαίτερα στον ξενοδοχειακό τομέα είχαμε 16 νέες

Ξενοδοχειακές μονάδες εκ των οποίων οι 13 (81%) είναι εγκατεστημένες στην Μαγνησία.

Ως προς τις διακοπές

Από τις 2.465 επιχειρήσεις που διέκοψαν την λειτουργία τους κατά το έτος 2006 (425 επιχειρήσεις περισσότερες σε σχέση με το 2005) **το 80,6 % είναι επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα** και ιδιαίτερα των κλάδων του λιανικού εμπορίου και των επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής (μπαρ, εστιατόρια, ταβέρνες κ.λ.π.).

Οι διακοπές στον δευτερογενή τομέα ανέρχονται στο 18,9% του

συνόλου και αφορούν κυρίως κατά 24,5% σε επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών **(52% περισσότερες από το 2005)**, κατά 20,6% στην κατασκευή επίπλων **(68,3% περισσότερες από το 2005)**, κατά 7,2% σε επιχειρήσεις κατασκευής μεταλλικών προϊόντων(29% λιγότερες από το 2005) , κατά 6,8% σε επιχειρήσεις της βιομηχανίας ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο(45% λιγότερες από το 2005) και κατά 8,4% σε επιχειρήσεις ειδών ένδυσης (ίδιος αριθμός με το 2005).

Στον τομέα των κατασκευών διέκοψαν την λειτουργία τους 128 επιχειρήσεις (8,5% περισσότερες από το 2005).

Στον ξενοδοχειακό τομέα δεν είχαμε την διακοπή της λειτουργίας σε καμιά επιχείρηση.

Ο αριθμός **των βιομηχανικών μονάδων που διέκοψαν** την λειτουργία τους κατά το έτος 2006 είναι 6 (ίδιος αριθμός με το 2005 & το 2004).

Συμπερασματικά από την επεξεργασία και σύγκριση των στοιχείων παρατηρούνται τα εξής:

Σε επίπεδο Περιφέρειας

- Το ενδιαφέρον στην επιχειρηματικότητα εξακολουθούν να μονοπωλούν οι νομοί της Λάρισας και της Μαγνησίας οι οποίοι συγκεντρώνουν το 66,3% του συνόλου των ενάρξεων στη Θεσσαλία (+14% σε σχέση με το 2005).

- Ο τριτογενής τομέας εξακολουθεί να συγκεντρώνει την συντριπτική πλειοψηφία στις προτιμήσεις των νέων επιχειρηματιών (80%). Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στον τομέα αυτό εντοπίζεται στις εμπορικές δραστηριότητες καθώς και στις δραστηριότητες εστίασης και αναψυχής όπου όμως παρατηρείται και η μεγαλύτερη κινητικότητα στο επίπεδο των διακοπών.

- Ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση) διανύει περίοδο παρατεταμένης στασιμότητας με αύξηση τόσο στις ενάρξεις όσο και στις διακοπές με σαφώς καλύτερη όμως την εικόνα στη σχέση ενάρξεις – διακοπές σε σχέση με το 2005.

Το ενδιαφέρον για νέες επιχειρήσεις στον δευτερογενή τομέα εμφανίζεται περιορισμένο (19%) ενώ οι προτιμήσεις των επιχειρηματιών συνεχίζουν να εστιάζονται στους παραδοσιακούς για την Θεσσαλία μεταποιητικούς κλάδους.

Στον τομέα τροφίμων και ποτών υπάρχει μείωση των ενάρξεων (-28%) και αύξηση των διακοπών (+52%) με αποτέλεσμα το ισοζύγιο ενάρξεων διακοπών να είναι μικρότερο σε σχέση με το 2005 κατά 80% , γεγονός που πρέπει να μας προβληματίσει ως προς την διάρκεια ζωής των μικρών επιχειρήσεων του κλάδου τροφίμων και ποτών της περιφέρειας μας.

- **Ο τομέας των κατασκευών** παρουσιάζει την πιο θετική εικόνα της τετραετίας καταγράφοντας στο ισοζύγιο ενάρξεων διακοπών +260 επιχειρήσεις .

Σε επίπεδο νομών

Στο σύνολο της δραστηριότητας όλοι οι νομοί της Θεσσαλίας εμφανίζονται θετικοί **στη σχέση ενάρξεις / διακοπές** .

Ο νομός της Λάρισας καλύπτει το 35,7% της συνολικής δραστηριότητας στη Θεσσαλία στις ενάρξεις και το 42% στις διακοπές ενώ οι νομοί **της Μαγνησίας, των Τρικάλων και της Καρδίτσας** καλύπτουν το 30,6%, 17,8%, 15,9% των ενάρξεων και το 28,7%, 15,5% και 13,8% των διακοπών αντίστοιχα.

. Στην επί μέρους ανάλυση ανά τομέα και νομό παρατηρούμε ότι σε όλους του τομείς όλοι οι νομοί παρουσιάζουν θετική υπέρ των ενάρξεων σχέση.

6.8.3 Συμπεράσματα

Η ολοκλήρωση της έρευνας επιβεβαιώνει τις τάσεις και τις βασικές αδυναμίες του παραγωγικού συστήματος καθώς και των προοπτικών του επιχειρηματικού της δυναμικού.

Κρίσιμο ζήτημα θα πρέπει να αναγνωρίζεται πλέον, αυτό της ύπαρξης εξαιρετικά περιορισμένου αριθμού νέων κεφαλαιουχικών εταιρειών σε σχέση με τον συνολικό αριθμό ενάρξεων σε όλους τους κλάδους . Πρόκειται για εμφανή και σημαντική αδυναμία του παραγωγικού συστήματος αφού οι εταιρείες αυτές εμφανίζουν μεγαλύτερες πιθανότητες επιβίωσης σε βάθος χρόνου και εκ των πραγμάτων θεωρούνται πιο σύγχρονες και οργανωμένες.

Ο **δευτερογενής** τομέας εξακολουθεί να εμφανίζει στασιμότητα με τους βασικούς – παραδοσιακούς μεταποιητικούς κλάδους να συρρικνώνονται ακόμη περισσότερο. Εμφανής είναι την χρονιά αυτή και η μεγάλη κινητικότητα και ενδιαφέρον στον κλάδο Τροφίμων - Ποτών ο οποίος όμως εμφανίζει και σημαντικά μεγάλη διακύμανση στις διακοπές.

Είναι περιττό να αναφέρουμε ότι οι συνέπειες αυτής της κατάστασης στον δευτερογενή τομέα εξακολουθούν να είναι σημαντικές και για την απασχόληση του ενεργού πληθυσμού στη Θεσσαλία.

Ο **τριτογενής τομέας** παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση στις προτιμήσεις των νέων επιχειρηματιών και είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον το γεγονός ότι ο τομέας των κατασκευών συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό χώρο προτίμησης.

Στον τριτογενή τομέα οι κλάδοι του λιανικού εμπορίου και των επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής αποτελούν τον βασικό χώρο όπου εξακολουθεί

εκτονώνεται ο σημαντικότερος αριθμός επιχειρηματικού ενδιαφέροντος στην Θεσσαλία. Στον ίδιο χώρο παρατηρούνται και οι περισσότερες διακοπές των επιχειρήσεων.

Επισημαίνουμε για ακόμη μία φορά ότι κρίσιμο στοιχείο όσον αφορά την επιβίωση των επιχειρήσεων στους κλάδους αυτούς, είναι η κατανόηση των επιπτώσεων που επιφέρουν οι αλλαγές από τη διεθνοποίηση, οι εξελίξεις στην οργάνωση των δικτύων διανομής των καταναλωτικών προϊόντων, το marketing και η αναγνώριση των καταναλωτικών αναγκών και συνηθειών σε διεθνές επίπεδο καθώς η συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος (για τις συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών) των καταναλωτών.

6.8.4 Συγκριτικοί Πίνακες

A	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 4ΕΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ
----------	--

Πίνακας 6.1

	ΔΕΙΚΤΕΣ
A. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για την <u>Θεσσαλία</u>.	3,15 %
A1. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Μαγνησίας</u>	2,30 %
A2. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Λάρισας</u>.	2,99 %
A3. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Τρικάλων</u>.	5,20 %
A4. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Καρδίτσας</u>.	3,44 %

Παρατηρείται μία βελτίωση του Μ.Ο. μεταβολή του Αριθμού Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος για την Θεσσαλία

Παρατηρείται μία μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία τετραετία για τους νομούς Τρικάλων και Καρδίτσας. Γεγονός που επιφέρει μια μικρή αύξηση στην εσωτερική κατανομή των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας για το δίπολο Τρίκαλα – Καρδίτσα σε σχέση με το δίπολο Μαγνησία – Λάρισα.

	2003	2004	2005	2006
Αριθμός Επιχειρήσεων νομών Μαγνησίας & Λάρισας	68,8 %	68,12 %	67,98 %	67,72 %
Αριθμός Επιχειρήσεων νομών Τρικάλων & Καρδίτσας	31,2 %	31,8 %	32,02 %	32,28 %

B.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 4ΕΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ
-----------	---

Πίνακας 6.2

	ΔΕΙΚΤΕΣ
B. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για την <u>Θεσσαλία</u>	5,48 %
B1. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>νομό Μαγνησίας</u>	- 3,65 %
B2. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Λάρισας</u>	7,78 %
B3. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του	3,56 %

Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Τρικάλων</u>	
B4. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Ενάρξεων των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Καρδίτσας</u>.	7,29 %

Έχει βελτιωθεί κατά πολύ ο δείκτης ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού ενάρξεων των επιχειρήσεων από έτος σε έτος κατά την τελευταία 4ετία για όλους του νομούς.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΤΩΝ Γ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 4ΕΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	
Πίνακας 6.3	ΔΕΙΚΤΕΣ
Γ. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Διακοπών των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για την <u>Θεσσαλία</u>	- 6,26 %
Γ1. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Διακοπών των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>νομό Μαγνησίας</u>	- 12,05 %
Γ2. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Διακοπών των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Λάρισας</u>	4,56 %
Γ3. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του	9,85 %

Αριθμού Διακοπών των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Τρικάλων</u>	
Γ4. Μέσος όρος της ποσοστιαίας μεταβολής του Αριθμού Διακοπών των Επιχειρήσεων, από έτος σε έτος, κατά την τελευταία 4ετία για τον <u>Νομό Καρδίτσας</u>.	- 19,30 %

Οι δείκτες της ποσοστιαίας μεταβολής του αριθμού διακοπών των επιχειρήσεων από έτος σε έτος παρουσιάζουν χειρότερη εικόνα από τους προηγούμενους λόγω του ότι οι διακοπές κατά το 2006 αυξήθηκαν σε όλους τους νομούς (με εξαίρεση το νομό Καρδίτσας).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πορεία της παγκόσμιας , ευρωπαϊκής και ελληνικής οικονομίας δημιουργούν το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί η θεσσαλική οικονομία, που είναι ήδη ανοικτή και πρέπει να προσανατολιστεί ακόμη περισσότερο προς εξωστρεφή Ευρωπαϊκή κυρίως κατεύθυνση. Πρόκειται για παραμέτρους καθοριστικής σημασίας και προφανώς μη ελέγξιμους σε περιφερειακό επίπεδο. Με αυτό το δεδομένο , πάντως η προοπτική διατήρησης σχετικά υψηλών ρυθμών ανάπτυξης στην Ελλάδα μπορεί να δημιουργήσει καλύτερης συνθήκης εκκίνησης για την επόμενη προγραμματική περίοδο, που θα έχουν θετική επίδραση και στη Θεσσαλία. Ωστόσο, γενικευμένες αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας όπως η χαμηλή παραγωγικότητα και η πολύ περιορισμένη – έως και μηδενική σε τομείς- προσέλκυση άμεσων διεθνών επενδύσεων, επηρεάζουν αρνητικά και τη θεσσαλική οικονομία.

Η διεύρυνση της ΕΕ έχει δημιουργήσει ορισμένα νέα δεδομένα. Η λογιστική άνοδος του επιπέδου ανάπτυξης σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ, που επηρεάζει αρνητικά άλλες ελληνικές περιφέρειες (Στερεά, Ν. Αιγαίο, Κ. Μακεδονία, Αττική) , στην περίπτωση της Θεσσαλίας δε θα παίζει ρόλο κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο. Η κατάσταση του πρωτογενούς τομέα στις χώρες διεύρυνσης έχει όμως οδηγήσει σε αλλαγές στην ΚΑΠ που δεν είναι, ή δε θα είναι μεσοπρόθεσμα, θετικές για τις εξαρτώμενες από κοινοτικές επιδοτήσεις θεσσαλική γεωργία (άνω του 40% των εισοδημάτων της και μεταξύ των δύο πρώτων Περιφερειών της Χώρας). Από την άλλη πλευρά, οι νέες χώρες εξελίσσονται σε σημαντικές νέες αφετηρίες διεθνών τουριστικών ρευμάτων, και ο θεσσαλικός τουρισμός – που ήδη παρουσιάζει στοιχεία δυναμισμού, και μπορεί

να επωφεληθεί και από την σχετική εγγύτητα/προσπελασιμότητα- μπορεί να αποσπάσει ένα μερίδιο από αυτά τα ρεύματα.

Γενικά η αποτύπωση της κατάστασης σήμερα δείχνει ότι:

- Η Θεσσαλία υστερεί σημαντικά στη χρηματοδότηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε σχέση με τις αναπτυγμένες χώρες.
- Η έρευνα δεν είναι συνδεδεμένη με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και γενικότερα δεν υπάρχουν σταθερά κανάλια και δίκτυα συνεργασίας επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και τεχνολογίας.
- Οι επιχειρήσεις δεν έχουν αντιληφθεί πλήρως, ότι η μακροχρόνια βιωσιμότητα και ανάπτυξη τους είναι συνδεδεμένη με τον εκσυγχρονισμό, την τεχνολογική αναδιάρθρωση, την εφαρμογή καινοτομιών και γενικότερα την προσαρμογή τους στα δεδομένα της νέας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και κοινωνίας της γνώσης.
- Ο αυξημένος ανταγωνισμός, το γενικότερο οικονομικό πλαίσιο και η κακή οικονομική κατάσταση πολλών επιχειρήσεων της περιφέρειάς μας δρουν ανασταλτικά όσον αφορά στον επιχειρηματικό σχεδιασμό για τον εκσυγχρονισμό και πολύ περισσότερο στην εφαρμογή καινοτομιών. Οι επιχειρήσεις εστιάζονται στο πως θα αντιμετωπίσουν τα άμεσα προβλήματα και όχι τα μελλοντικά.
- Η αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων και προϊόντων δεν είναι ιδιαίτερα αποδοτική, αφενός γιατί πολλές φορές δεν συνάδει με ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχεδιασμό και αφετέρου γιατί δεν υπάρχει μακροχρόνιος προγραμματισμός από πλευράς πολιτείας για τον χρόνο στον οποίο «ανοίγουν» τα διάφορα προγράμματα. Έτσι η χρήση τους δεν τείνει και πολλές φορές είναι ευκαιριακή.
- Υπάρχει έλλειψη εξειδίκευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού ιδίως σε νέες τεχνολογίες, ενώ δεν υπάρχει κουλτούρα συνεχούς και ουσιαστικής επιμόρφωσης των στελεχών.

Όλα τα παραπάνω συμβάλλουν στη μείωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και στη δυσκολία πρόσβασης στις αγορές του εξωτερικού.

Οποιαδήποτε συζήτηση για τα μέσα, την ένταση, τη διάρκεια και τη χωρική διάσταση της περιφερειακής πολιτικής προϋποθέτει ότι έχει ήδη προηγηθεί μια τεκμηριωμένη συζήτηση για το ύψος και τον τύπο των περιφερειακών ανισοτήτων. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας μάλιστα παρουσιάζεται και η «πρωτοτυπία» να έχουν καταγραφεί και ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Ακόμη και στον πιο αδαή είναι φανερή η ύπαρξη σοβαρής υστέρησης βασικών υποδομών στη Δυτική Θεσσαλία, σε αντίθεση με την Ανατολική γεγονός που έχει σαφείς και άμεσες επιπτώσεις τόσο στην άσκηση της επιχειρηματικότητας στις περιοχές αυτές, όσο και σ' αυτή καθ' αυτή την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων τους. Η απουσία βασικών οδικών αξόνων που θα συνέδεαν τις πρωτεύουσες των Νομών Καρδίτσας και Τρικάλων με τις αντίστοιχες πρωτεύουσες των Νομών της Ανατολικής Θεσσαλίας και θα διευκόλυναν τη μεταφορά προσώπων και αγαθών, καταγράφονται επίσης ως βασικός παράγοντας της μη τουριστικής ανάπτυξης σημαντικών προορισμών στη Δυτική Θεσσαλία. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης μέχρι τώρα, τα οποία κατευθύνονταν κυρίως προς το Κέντρο, μη κατορθώνοντας να αναπτύξουν περιφερειακές πολιτικές. Αν και δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, θα μπορούσαμε να ορίσουμε ως περιφερειακές πολιτικές αυτές που επιδιώκουν με συστηματικό τρόπο και με μια σειρά από μέτρα να ενισχύσουν την ποιότητα και την επάρκεια των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών, του κεφαλαίου και των ανθρώπινων πόρων, αλλά και των δομών και μηχανισμών διοίκησης των περιοχών με αναπτυξιακή υστέρηση, έτσι ώστε να βελτιώσουν τις παραγωγικές τους εξειδικεύσεις και να ενισχύσουν ή να διευρύνουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις που αφορούν τη χωρική τους διάσταση, εντάσσονται οι πολιτικές υποδομών, οι πολιτικές δημοσίων δαπανών, οι πολιτικές επενδυτικών κινήτρων, οι πολιτικές για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, οι πολιτικές κατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού, οι πολιτικές που αφορούν την περιφερειακή συγκρότηση και την αποκέντρωση του δημοσίου τομέα, οι πολιτικές εγκατάστασης ιδρυμάτων και οι πολιτικές διασυνοριακής συνεργασίας.

Για την εφαρμογή των περιφερειακών πολιτικών, ιδιαίτερη σημασία έχει η οργάνωση της δημόσιας διοίκησης σε κεντρικό-περιφερειακό επίπεδο και ο

βαθμός της δημοσιονομικής αποκέντρωσης. Η ιστορική αναδρομή έχει αποδείξει ότι το κράτος στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έναν έντονο συγκεντρωτισμό και εμφανίζεται απρόθυμο να παραχωρήσει σημαντικό μερίδιο εξουσίας, αποφασιστικών αρμοδιοτήτων και πόρων σε αποκεντρωμένες δομές διοίκησης και στην αυτοδιοίκηση. Ο συγκεντρωτισμός αυτός δε μπορεί παρά να έχει επηρεάσει τις αναπτυξιακές μορφές της περιφέρειας.

Ασφαλώς σε θεωρητικό επίπεδο μπορεί κανείς να παρακολουθήσει ενδιαφέρουσες συζητήσεις για τα όρια του κεντρικού και του τοπικού κράτους, και τους άριστους συνδυασμούς κεντρικού και τοπικού για την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε κάθε φάση ανάπτυξης.

Κατά τη δεκαετία του '90 σημειώθηκαν σημαντικές μεταβολές στο διοικητικό σύστημα της Χώρας. (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Καποδίστριας, Περιφερειακή Διοίκηση). Οι αλλαγές αυτές, παρότι σημαντικές, δεν κατάφεραν να αναδιατάξουν το διοικητικό χάρτη της χώρας, ούτε να δημιουργήσουν ισχυρούς θεσμούς και μηχανισμούς προώθησης της τοπικής ανάπτυξης. Τόσο οι αποκεντρωμένες βαθμίδες διοίκησης, όσο και η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχουν περιορισμένες, σε σχέση με το κεντρικό κράτος, δυνατότητες να συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Τα βήματα που έγιναν τη δεκαετία του '90 είναι σημαντικά, επειδή σηματοδοτούν την κατανόηση του προβλήματος και την ανάγκη μιας νέας πολιτικής. Από την άλλη πλευρά όμως, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και πόρων στην αυτοδιοίκηση είναι ανεπαρκής και δεν τη διευκολύνει στην ανάληψη του νέου αναπτυξιακού ρόλου της. Έτσι, οι σχέσεις αιτίου-αιτιατού εξακολουθούν να παραμένουν δυσδιάκριτες σε σχέση με τις αδυναμίες των αποκεντρωμένων δομών και της αυτοδιοίκησης. Το κεντρικό κράτος επικαλείται την αναποτελεσματικότητα των δομών αυτών για να περιορίσει τη μεταβίβαση των εξουσιών και αυτές επικαλούνται την έλλειψη προϋποθέσεων για την άσκηση του ρόλου τους. Από τα μέχρι τώρα στοιχεία δεν προκύπτει ότι η πολιτική δημοσίων επενδύσεων, στην Ελλάδα υπηρετεί την περιφερειακή σύγκλιση. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι η πολιτική δημοσίων επενδύσεων δεν σχεδιάστηκε με βάση ένα συνολικότερο σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης. Αντίθετα, φαίνεται ότι περισσότερο υπαγορεύτηκε από αποσπασματικές και ad hoc παρεμβάσεις, αλλά και από την εντοπιότητα

ορισμένων ισχυρών παραγόντων της εκάστοτε κυβέρνησης. Η έλλειψη ενός συγκεκριμένου σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης ήταν αναμενόμενο να οδηγήσει στον προσανατολισμό της πολιτικής δημοσίων επενδύσεων σε άλλους στόχους, χωρίς να υπάρχει πάντοτε η αναγκαία στάθμιση των χωρικών επιπτώσεων των εκάστοτε επιλογών.

Στο ερώτημα εάν στη χώρα μας εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης με συγκεκριμένους στόχους και συνέργεια μέσων, η απάντηση είναι δυστυχώς αρνητική. Παρότι συχνά έχει εκφρασθεί η βούληση προς αυτή την κατεύθυνση, είτε μέσω της διοικητικής μεταρρύθμισης, είτε μέσω των αναπτυξιακών νόμων και των κοινοτικών πολιτικών, το αποτέλεσμα είναι ανεπαρκές και κατώτερο των πραγματικών απαιτήσεων της εποχής.

Οι τοπικές κοινωνίες θα πρέπει, στα πλαίσια της παρακολούθησης των διεθνών δεδομένων και των σύγχρονων απαιτήσεων, να μπορέσουν να αναπτύξουν τη δική τους δυναμική δημιουργώντας τις απαραίτητες προϋποθέσεις και στηρίζοντας πρωτοβουλίες που αφορούν τόσο στην άσκηση της επιχειρηματικότητας, όσο και στη διευκόλυνση της ζωής των κατοίκων της περιφέρειας. Είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν από τις τοπικές κοινωνίες όλες εκείνες οι δομές που έχουν την τεχνογνωσία και την εμπειρία για τη χάραξη μιας γενικότερης αναπτυξιακής πολιτικής. Η αξιοποίηση των Επιστημονικών Φορέων και κυρίως των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων), που κατά τεκμήριο ασχολούνται με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της συνεργασίας με τις κεντρικές δομές (Υπουργεία) θα δημιουργήσουν το απαραίτητο πλαίσιο μέσα στο οποίο η επιχειρηματικότητα θα ασκείται απρόσκοπτα, δίνοντας περαιτέρω αναπτυξιακή ώθηση στις τοπικές κοινωνίες.

Από την έρευνα και την ανάλυση που προηγήθηκε στην παρούσα εργασία τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες της περιφέρειας, τους εμποδίζουν να υπερβούν το όριο της επιβίωσης και να εναρμονιστούν με τις γενικότερες οικονομικές τάσεις του ευρωπαϊκού χώρου. Αν τα δεδομένα αυτά συνδυασθούν με τις θεωρητικές προσεγγίσεις, όπως αυτές αναπτύχθηκαν στα σχετικά κεφάλαια, τότε θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η στρατηγική του ευέλικτου τοπικού εκσυγχρονισμού είναι η πλέον κατάλληλη και καλύπτει τις ανάγκες και τις ιδιομορφίες της ελληνικής περιφέρειας.

Η στρατηγική αυτή προκρίνεται ως η καταλληλότερη δεδομένου των προκλήσεων των καιρών και για το λόγο ότι είναι η πιο ορατή, κατανοητή και ταυτόχρονα εύκολα αφομοιώσιμη από τις τοπικές επιχειρήσεις γιατί ακριβώς απαντά στις ανάγκες τους. Επιπλέον έχει το πλεονέκτημα να προωθείται όχι από τα πάνω αλλά από την ίδια την τοπική κοινωνία μέσω των θεσμών που διαθέτει και αυτών που δημιουργεί.

Όποια πολιτική και να επιλεγεί όμως για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στις τοπικές κοινωνίες είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι η πολιτική αυτή θα πρέπει να εκπορεύεται από την ίδια την τοπική κοινωνία και όχι από την κεντρική διοίκηση, έτσι ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα κρατισμού και συγκεντρωτισμού, που κατέκλυσαν την Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες. Επιπλέον η «σφικτή» οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα και που είναι απόρροια των συμφωνιών που υπαγορεύθηκαν από την ΕΕ, δεν επιτρέπει ουσιαστικές και γενναίες παρεμβάσεις και ενισχύσεις της περιφέρειας και των τοπικών κοινωνιών. Η δυναμική που αναπτύσσεται στον ευρωπαϊκό χώρο είναι αυτή της μεταφοράς εξουσιών από το εθνικό στο υπερεθνικό και στο τοπικό επίπεδο καθώς και μια μόνιμη σύνδεση των δύο τελευταίων. Η δυναμική αυτή δεν πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτη.

Τέλος σήμερα υπάρχουν μια σειρά από χαρακτηριστικά στην ελληνική περιφέρεια – τα οποία είναι πιο εμφανή σε όσους ζουν και εργάζονται εκεί – που τη διαφοροποιούν αρκετά από την εικόνα της περασμένης δεκαετίας. Τα χαρακτηριστικά αυτά διευκολύνουν και επιτρέπουν την εφαρμογή μιας ενδογενούς στρατηγικής ανάπτυξης. Πέρα από το γεγονός αυτό έχει καταγραφεί μια έντονη διαδικασία αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης προς όφελος της περιφέρειας και έχουν εξαντληθεί τα μεγάλα ρεύματα εσωτερικής μετανάστευσης προς το κέντρο κάποια άλλα στοιχεία είναι επίσης ορατά. Κυρίως κάτω από την επίδραση της ΕΟΚ συγκροτούνται θεσμοί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, δημιουργούνται οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι και επιχειρείται μέσω των συμβούλων ανάπτυξης και των Επιμελητηρίων, να λειτουργήσουν μηχανισμοί προώθησης προγραμμάτων ανάπτυξης. Ενισχύεται επίσης η παρέμβαση στις ΜΜΕ τόσο στο επίπεδο υποδομής (Βιομηχανικές Περιοχές και Βιοτεχνικά Πάρκα) όσο και στο επίπεδο των υπηρεσιών και της εκπαίδευσης. Τέλος δημιουργούνται ή βρίσκονται στη διαδικασία

δημιουργίας από τους τοπικούς παραγωγικούς φορείς (Επιμελητήρια κλπ) και την τοπική διοίκηση (ΤΕΔΚ, Δήμοι) Αναπτυξιακές Εταιρίες οι οποίες απολαμβάνουν κοινωνικής στήριξης και έχουν αναλάβει τον συντονισμό των πολιτικών που θα επιτρέπουν τη βελτίωση των γενικών συνθηκών παραγωγής και τη μελέτη του πλαισίου κατεύθυνσης των τοπικών παραγωγικών συστημάτων.

Είναι φανερό από τα παραπάνω ότι οι τοπικές κοινωνίες έχουν πια τον απαραίτητο βαθμό ωριμότητας και τη βαθιά συνείδηση της σημαντικότητας του ρόλου τους στις σύγχρονες απαιτήσεις στα πλαίσια της διεθνοποίησης και των επιταγών της ΕΕ. Αυτό που χρειάζεται είναι η ίδια η κεντρική εξουσία να αντιληφθεί τις δυνατότητες των τοπικών κοινωνιών και να αποφασίσει να κόψει τον «ομφάλιο λώρο», δίνοντας ουσία στην έννοια αποκέντρωση. Οι κάτοικοι των περιφερειών και κυρίως οι επιχειρηματίες θα ανταποκριθούν στο κάλεσμα των καιρών και θα αναδείξουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των περιοχών τους. Τον τελευταίο λόγο βέβαια τον έχει η ίδια η πραγματικότητα που θα διαμορφωθεί με βάση αυτές τις πολιτικές και θα επαληθεύσει ή θα διαψεύσει τις διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ξένη Βιβλιογραφία

- Archibugi, F. (1983) «New policy instruments for Social Development». IPSE Forum Paris
- Birch, D., (1979): The job generating process MIT study for the Department of Commerce 1979.
- Birch, D., (1981) «Who creates jobs», *The Public interest* αριθμ. 65, Φθινόπωρο 1981.
- J.J. Kao, and H.H. Stevenson (1985), *Entrepreneurship : What it is and How to Teach it*, Harvard Business School , Boston.
- J. Kao, (1989) *Entrepreneurship, Creativity and Organization*, Prentice Hall, New Jersey.
- Philip Mac Cann, *Αστική και Περιφερειακή Οικονομική* (2002), Αθήνα.
- Schumpeter, Joseph A. (1934), *The theory of Economic Development*, Harvard University Press.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Κομνηνός , Ν. (1992) : «Ευελιξία , μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα», ΤΟΠΟΣ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών No 4.

- Μπουραντάς Δ. (1992), Επιχειρηματικότητα και Κουλτούρα: Θεωρητικό Πλαίσιο και Ελληνική Πραγματικότητα , ΕΛΚΕΠΑ. Ηράκλειο 23-25 Σεπτεμβρίου , (πρακτ. Συνεδρ.).
- Πετράκος Γ. , Ζήκος Σπ.και Ζαχαρόπουλος Θ. (1991) , Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η αναζήτηση αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπική κλίμακα: Μια εμπειρική διερεύνηση στο Ν. Καρδίτσας» , ΤΟΠΟΣ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών Νο 3, σελ. 69-96.
- Πετράκος Γ. , Ζήκος Σπ.και Ζαχαρόπουλος Θ. (1992) , «Ευέλικτος Τοπικός Εκσυγχρονισμός. Μια ενδογενής στρατηγική ανάπτυξης», ΤΟΠΟΣ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών Νο 3, σελ. 175-179.
- Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Ι. (2004), Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Μαθήματος Περιφερειακή Πολιτική: Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας – Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος.
- Ποταμιάνος Γ. (1991), : «Η προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή κοινότητα και τα κράτη μέλη. Στρατηγικές και μέσα ενεργοποίησης των τοπικών αγορών εργασίας» ΤΟΠΟΣ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών Νο 3.
- Τσακλάγκανος Αγ. (1995), «Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων ΙΙ». Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Θεσσαλονίκη.
- Περιφερειακό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης (Π.Σ.Σ.Α.) Θεσσαλίας 2007-2013, (2004), Περιφέρεια Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Κατευθύνσεις & Τεκμηρίωση Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της Θεσσαλίας 2007-2013, Αποτελέσματα Εργαστηρίων Συνεργασίας των Δημοσίων, Αυτοδιοικητικών , Ιδιωτικών & Κοινωνικών Φορέων της Θεσσαλίας στα πλαίσια του σχεδιασμού για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 (2004), Περιφέρεια Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Σιούφας Δ. (2004), Ομιλία του Υπουργού Ανάπτυξης στην Αλεξανδρούπολη.
- Τσαντάκης Μ. (2003): «Ο ρόλος των αναπτυξιακών εταιριών», ΤΟΠΟΣ, Επιθεώρηση Χωρικής Ανάπτυξης, Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος,

Sites που χρησιμοποιήθηκαν:

www.ypan.gr

www.esaa.gr

www.hellaskps.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1.ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΦΟΡΕΩΝ

1. Ποια είναι η θέση και οι αρμοδιότητές σας στον φορέα που υπηρετείτε;
2. Τι σημαίνει για σας ο όρος «τοπική ανάπτυξη»;
3. Τι σημαίνει για σας ο όρος «Επιχειρηματικότητα»;
4. Πως συνδέονται κατά τη γνώμη σας αυτοί οι δύο όροι;
5. Παρακαλώ σημειώστε στην παρακάτω λίστα τα προβλήματα που θεωρείτε τα σημαντικότερα στην άσκηση της επιχειρηματικότητας σε σχέση με την τοπική ανάπτυξη: Σημειώστε βαθμολογώντας με 6 το σημαντικότερο από αυτά και με 1 το λιγότερο σημαντικό.
 - A. Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού
 - B. Έλλειψη ειδικών πολιτικών που αφορούν στην άσκηση της επιχειρηματικότητας
 - Γ. Ύπαρξη ανταγωνισμού για τις ΜΜΕ
 - Δ. Έλλειψη επενδύσεων στην περιοχή
 - Ε. Οδική Απομόνωση
 - ΣΤ. Πλημμελής κάλυψη των επιχειρήσεων τόσο κατά το στάδιο της έναρξης , όσο και κατά τη διάρκεια της άσκησης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.
6. Γνωρίζετε αν παρέχονται κίνητρα και προγράμματα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

7. Γνωρίζετε εάν υπάρχει δομή στήριξης της επιχειρηματικότητας σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

8. Υπάρχει σε κυβερνητικό επίπεδο η αρμοδιότητα στήριξης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και των επιχειρήσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

Εάν ναι, οι αρμοδιότητες αυτές ανήκουν σε συγκεκριμένο Υπουργείο/Υπηρεσία ή είναι αρμοδιότητες άλλης διοικητικής δομής;

9. Σε ποιο βαθμό η Πολιτεία προωθεί την προβολή της επιχειρηματικότητας και παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

10. Η Πολιτεία, είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα, επιβραβεύει τους επιχειρηματίες με προβολή εθνικής εμβέλειας;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

11. Η Πολιτεία αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τη μείωση/χαλάρωση του διοικητικού βάρους των νέο-ιδρυμένων επιχειρήσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

12. Η Πολιτεία έχει αναθεωρήσει την Πολιτική Ανταγωνισμού ώστε να εξασφαλίζονται όροι υγιούς ανταγωνισμού για την είσοδο των νέων επιχειρήσεων στην αγορά;

Α. Για την προστασία των μικρών επιχειρήσεων από τον άνισο ανταγωνισμό με τις μεγάλες επιχειρήσεις;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

B. Για την προστασία των ιδιωτικών επιχειρήσεων από τις επιχειρήσεις του δημοσίου;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

13. Η Πολιτεία έχει επανεξετάσει τα αντικίνητρα κατά την μεταβίβαση των επιχειρήσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

14. Σε ποιο βαθμό η Πολιτεία έχει αναλάβει δράσεις για την διευκόλυνση των διαδικασιών κατάθεσης ευρεσιτεχνίας και υποστήριξης θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και προστασίας της;

1	2	a. 3	4	5
---	---	------	---	---

15. Έχουν εξετασθεί τα πλέον της μισθοδοσίας κόστη και οι διοικητικές επιβαρύνσεις που εμποδίζουν τις νέες επιχειρήσεις να προσλάβουν τον πρώτο τους υπάλληλο;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

16. Η Πολιτεία προσφέρει φορολογικά κίνητρα ή ευνοϊκούς φορολογικούς συντελεστές σε νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις (π.χ. εξαιρέσεις από ΦΠΑ, εκπτώσεις φόρου εισοδήματος, μειωμένη φορολογία, επιδοτήσεις επενδύσεων κ.α.);

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

17. Υπάρχουν ειδικές φορολογικές εκπτώσεις για την ενθάρρυνση της δραστηριότητας στην Έρευνα και Τεχνολογία (E&T) νέων/ μικρών επιχειρήσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

18. Η Πολιτεία έχει μειώσει τον φόρο εισοδήματος για την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

19. Η Πολιτεία έχει λάβει μέτρα για την μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων;

Ναι		Όχι	
-----	--	-----	--

20. Ο Φορέας που υπηρετείτε σε ποιες δράσεις-πολιτικές έχει προχωρήσει ή σκοπεύει να προχωρήσει με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στο Ν. Καρδίτσας, πάντα με στόχο την τοπική ανάπτυξη;

2. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ημ.συμπλ: __/__/2007

<p>ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ:</p> <p>.....</p> <p>ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:</p> <p>.....</p> <p>..</p> <p>ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:</p> <p>.....</p> <p>ΤΗΛΕΦΩΝΟ: FAX: E-MAIL:</p> <p>.....</p> <p>ΚΛΑΔΟΣ: ΒΑΣΙΚΑ</p> <p>ΠΡΟΪΟΝΤΑ:</p> <p>..... ΝΟΜΙΚΗ</p> <p>ΜΟΡΦΗ:</p> <p>ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (αριθμός):</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr> <td>Μόνιμοι</td> <td>Εποχιακοί</td> </tr> </table>	Μόνιμοι	Εποχιακοί
Μόνιμοι	Εποχιακοί		

Ανειδίκευτο Προσωπικό		
Εξειδικευμένο Παραγωγικό Προσωπικό		
Εξειδικευμένο Διοικητικό Προσωπικό		
Πτυχιούχοι Πανεπιστ./ΤΕΙ σε παραγωγικές θέσεις		
Πτυχιούχοι Πανεπιστ./ΤΕΙ σε διοικητικές θέσεις		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ (ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ /ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ) (% του τζίρου)		
Θεσσαλία (%)	Λοιπή Χώρα (%)	Εξαγωγές (%)
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ (% στο σύνολο των αγορών)		
Θεσσαλία (%)	Λοιπή Χώρα (%)	Εισαγωγές (%)
ΕΧΕΤΕ ΠΟΤΕ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΘΕΙ ΓΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <u>ΕΡΕΥΝΑΣ /</u> <u>ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ</u>		
Αν ΝΑΙ από ποιο πρόγραμμα και πότε	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΤΟΣ
	1.	
	2.	
(Ελεύθερο πεδίο)		

1. Ποιες ειδικότητες που ζητάτε άμεσα, σπανίζουν ή λείπουν σήμερα από την αγορά εργασίας στη Θεσσαλία?

Ειδικότητες με Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ)	Ειδικότητες με επαγγελματική εκπαίδευση
---	---

1		1	
2		2	
3		3	
4		4	

1α. Εκτιμάτε ότι είναι για να βρείτε τους κατάλληλους ανθρώπους είναι;

εύκολο	1	
	2	
	3	
δύσκολο	4	

1β. Πόσο σημαντικό είναι το καθένα από τα παρακάτω προβλήματα στην ανεύρεση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού (στελεχιακού);

		1	2	3	4	
Ύψος Αμοιβής	ασήμαντο					σημαντικό
Έλλειψη ικανοτήτων - εξειδίκευσης	ασήμαντο					σημαντικό
Έλλειψη δυναμικού εν γένει	ασήμαντο					σημαντικό
Ξένες γλώσσες	ασήμαντο					σημαντικό
Έλλειψη επιθυμίας για σταδιοδρομία στον ιδιωτικό τομέα	ασήμαντο					σημαντικό

2. Σε ποιες νέες ειδικότητες προβλέπετε να υπάρξει ανάγκη συνεργατών στην επιχείρησή σας τα επόμενα 2-3 χρόνια? Κατατάξτε τις με σειρά προτεραιότητας

Ειδικότητες με Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ)	Ειδικότητες με επαγγελματική εκπαίδευση
α	α

β		β	
γ		γ	
δ		δ	

**3. Οι ανάγκες που δηλώσατε στις προηγούμενες ερωτήσεις προκύπτουν επειδή:
(Επιλέξατε μόνο έως δύο απαντήσεις, τις πιο σημαντικές).**

☐	Έχετε εισάγει νέες τεχνολογίες στην επιχείρηση και ποιες;	
☐	Σκοπεύετε να εισάγετε νέες τεχνολογίες στην επιχείρηση και ποιες;	
☐	Έχετε επεκταθεί ή αλλάξατε αντικείμενα δραστηριότητας στην επιχείρηση? Προσδιορίστε την αλλαγή	
☐	Σκοπεύετε να επεκταθείτε ή να αλλάξετε αντικείμενα δραστηριότητας στην επιχείρηση? Προσδιορίστε την αλλαγή	
☐	Έχετε επεκταθεί σε αγορές του εξωτερικού και ποιες;	
☐	Σκοπεύετε να επεκταθείτε σε αγορές του εξωτερικού και ποιες;	
☐	Άλλο (προσδιορίστε)	

4. Πως η επιχείρησή σας αντιμετωπίζει μέχρι σήμερα τις ανάγκες της σε στελέχη διοίκησης και παραγωγής

Με την αναζήτηση έμπειρων στελεχών από τον ανταγωνισμό

Μέσω του υφιστάμενου προσωπικού της

Άλλο.....

5. Πως η επιχείρησή σας αναζητεί το νέο στελεχιακό της δυναμικό

Με δημοσιοποίηση απ ευθείας από την ίδια μέσω του τύπου

Με την προσφυγή σε εξειδικευμένα γραφεία εύρεσης προσωπικού

Άλλο.....

6. Αξιοποιείτε στην επιχείρησή σας στελέχη που να προέρχονται από εκπαιδευτικά ιδρύματα της Περιφέρειας μας? (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ, ΙΕΚ, Επαγγελματικές σχολές)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας		
ΤΕΙ Λάρισας		
ΙΕΚ		
ΤΕΕ / Άλλες τεχνικές/ Επαγγελματικές σχολές		

7. Αν ναι, σε ποιες ειδικότητες κάνετε χρήση των στελεχών αυτών?

Ειδικότητες με Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ)	Ειδικότητες με επαγγελματική εκπαίδευση

8. Σε τι βαθμό εκτιμάτε ότι τα στελέχη σας καλύπτουν τις **σημερινές** ανάγκες που δημιουργούνται στο αντικείμενό τους στη επιχείρησή σας?

	1	2	3	4	
Μικρό					Μεγάλο

8α. Σε τι βαθμό εκτιμάτε ότι τα στελέχη σας μπορούν να καλύψουν τις **μελλοντικές** ανάγκες που δημιουργούνται στο αντικείμενό τους στη επιχείρησή σας?

	1	2	3	4	
Μικρό					Μεγάλο

9. Ποιες επιπλέον γνώσεις και σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πρέπει να αποκτήσουν τα στελέχη σας για να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες της επιχείρησή σας?

	Μικρό				Μεγάλο			
Επί πλέον εξειδίκευση / προσαρμογή στην εφαρμογή των γνώσεων τους στο αντικείμενο της επιχείρησης								
Ικανότητες ομαδικής εργασίας / συντονισμού/ λήψης αποφάσεων/ επιχειρηματικότητας								
Ικανότητες χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής& Επικοινωνιών								
Γνώσεις ξένης γλώσσας								
Άλλες (προσδιορίστε)								
.....								
.....								

10. Έχετε κάνει νέες προσλήψεις στελεχών το προηγούμενο δωδεκάμηνο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αρ.Ατόμων

Αν ΝΑΙ σε ποιες ειδικότητες:

10α. Πόσες από τις ανωτέρω προσλήψεις αποτελούν μέρος επιχορηγούμενου προγράμματος όπως Stage, ΝΘΕ κλπ. ;

Αρ.Ατόμων

Stage(εργασιακή εμπειρία)

N.Θ.Ε.(νέες θέσεις εργασίας)

Πρακτική άσκηση

Άλλο.....

10β. Αν οι παραπάνω προσλήψεις (8α) δεν ήταν επιχορηγούμενες θα τις πραγματοποιούσατε?

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ

ΒΕΒΑΙΟΣ

11. Κατά τη γνώμη σας σε ποιο βαθμό η επιχείρησή σας χρησιμοποιεί τις παρακάτω τεχνολογίες / τεχνικές ή συστήματα διοίκησης;

	καθόλου	λίγο			πολύ	Δεν το	
	0	1	2	3	4	5	γνωρίζω
Σύνδεση Internet	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ηλεκτρονικό Επιχειρείν	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Διοίκηση Ολικής Ποιότητας	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Συστήματα ISO	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Συστήματα ERP	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Συστήματα προστασίας περιβάλλοντος	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Δικτύωση με άλλες επιχειρήσεις	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Αναδιοργάνωση Επιχειρηματικών Διαδικασιών							
Διοίκηση Εφοδιαστικής Αλυσίδας (Logistics)							
Ανάθεση σε εξωτερικό συνεργάτη – Υπεργολαβία (Outsourcing)							
Σύνταξη Προϋπολογισμών (Budgeting)							
Άλλο							

11α. Σε ποιες από τις παραπάνω τεχνολογίες / τεχνικές ή συστήματα διοίκησης (που δεν

χρησιμοποιεί σήμερα η επιχείρησή σας) εκτιμάτε ότι θα χρειασθεί να επενδύσετε στο

άμεσο μέλλον. Καταγράψτε το και προσδιορίστε επίσης τον βαθμό της έντασης.

(δηλώστε μέχρι 2 αντικείμενα)

1.....

	1	2	3	4	
Λίγο					Πολύ

2.....

	1	2	3	4	
Λίγο					Πολύ

ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003 -2006 ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ							
	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				ΔΙΑΚΟΠΕΣ			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΛΑΡΙΣΑΣ	1255	1446	1397	1558	1060	1177	742	1036
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1216	1224	1134	1334	1090	992	674	707
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	560	602	615	690	740	365	360	339
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	723	761	641	777	311	273	264	383
ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3754	4033	3787	4359	3201	2807	2040	2465

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006																			
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ																			
	Νομός Λάρισσας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	338	425	398	453	153	172	158	150	171	207	165	170	166	189	148	209	828	993	869	982
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ	694	777	744	813	809	751	704	822	300	292	352	384	411	422	368	379	2214	2242	2168	2398
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ	221	244	251	292	239	230	208	280	77	77	92	129	142	149	113	184	679	700	664	885
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ					5	2	5			1	2		1	1	6	3	6	4	13	3
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ	2		4		10	69	59	82	2		1	1	3		5	2	17	69	69	85
ΛΟΙΠΕΣ									10	25	3	6			1		10	25	4	39
ΣΥΝΟΛΟ	1255	1446	1397	1558	1216	1224	1134	1334	560	602	615	690	723	761	641	777	3754	4033	3787	4359

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006																			
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ																			
	Νομός Λάρισσας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	278	316	201	290	136	151	75	82	160	116	108	104	71	76	72	83	645	659	456	559
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ	501	578	372	482	676	583	430	452	407	180	190	170	158	148	126	215	1742	1489	1118	1319
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ	280	28	167	257	270	219	145	153	169	65	60	65	80	49	63	85	799	614	435	560
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ	1	2	2	5	4	1	1	1	3	3	2				1		8	6	6	6
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ					4	38	23	19					2		2		6	38	25	19
ΛΟΙΠΕΣ				2					1	1							1	1		2
ΣΥΝΟΛΟ	1060	1177	742	1036	1090	992	674	707	740	365	360	339	311	273	264	383	3201	2807	2040	2465

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006																			
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ																			
	Νομός Λάρισσας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΑΕ	39	39	27	55	31	14	21	20	12	6	13	8	17	19	21	15	99	78	82	98
ΟΕ	143	192	189	219	139	156	147	167	54	54	73	81	68	67	73	98	404	469	482	565
ΕΕ	23	35	35	56	26	27	25	35	3	6	10	9	18	16	18	21	70	84	88	121
ΕΠΕ	31	32	29	33	28	24	28	35	8	5	8	4	10	11	11	12	77	72	76	84
ΑΤΟΜΙΚΗ	996	1137	1109	1188	979	993	912	1076	478	529	507	588	601	603	512	628	3054	3262	3040	3480
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ			2		1	2		1	1	1			3	1	1		5	4	3	1
ΛΟΙΠΕΣ	23	11	6	7	12	8	1		4	1	4		6	44	5	3	45	64	16	10
ΣΥΝΟΛΟ	1255	1446	1397	1558	1216	1224	1134	1334	560	602	615	690	723	761	641	777	3754	4033	3787	4359

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006																			
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ																			
	Νομός Λάρισσας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΑΕ	2	10	7	21	7	1	3	5		2	8	1	10	2		4	19	15	18	31
ΟΕ	110	131	114	136	84	88	50	50	62	59	43	39	22	29	23	18	278	307	230	243
ΕΕ	9	27	16	24	15	8	9	12	6	1	4	4	3		5	5	33	36	34	45
ΕΠΕ	10	19	5	27	9	10	2	9	6	3	2	4	2	1	4	3	27	33	13	43
ΑΤΟΜΙΚΗ	921	984	599	822	971	881	610	628	662	299	300	289	271	233	229	346	2825	2397	1738	2085
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ		1		1														1		1
ΛΟΙΠΕΣ	8	5	1	5	4	4		3	4	1	3	2	3	8	3	7	19	18	7	17
ΣΥΝΟΛΟ	1060	1177	742	1036	1090	992	674	707	740	365	360	339	311	273	264	383	3201	2807	2040	2465

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

ΚΛΑΔΟΣ	Νομός Λάρισας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας				
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	3	12	6	3	10	18	13	15	4	3	8	7	18	10	13	6	35	43	40	31	
A. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ																					
01 Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες	1	8	4	3	3	9	2		3	3	7	6	13	8	9	5	20	28	22	14	
02 Δασοκομία, υλοτομία και συναφείς δραστηριότητες						1							4	1	1	1	4	2	1	1	
B. ΑΛΙΕΙΑ																					
05 Αλιεία, εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων και μονάδων παραγωγής γόνου - βοηθητικές δραστηριότητες συναφείς με την αλιεία													1		1		1			1	
Γ. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ																					
10 Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη - εξόρυξη τύρφης																					
11 Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου - βοηθητικές δραστηριότητες σχετικά με την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, με εξίχνωση τις μελέτες					1												1				
12 Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου								1												1	
13 Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων	1																1				
14 Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες	1	4	2		6	8	10	15	1		1	1		1	2		8	13	15	16	
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	201	226	216	288	227	223	223	253	88	91	109	142	151	138	127	158	667	678	675	841	
Δ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ																					
15 Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	41	29	39	31	33	28	37	27	15	16	26	19	13	17	31	19	102	90	133	96	
16 Παραγωγή προϊόντων καπνού																					
17 Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών		1	4	5	4	2		2	1	2	2	3	2	1	1	1	7	6	7	11	
18 Κατασκευή ειδών ένδυσης - καταργασία και βαφή γουναρικών	7	3	6	10	4	6	4	1	2		2	4	4	3		4	17	12	12	19	
19 Καταργασία και δέψη δέρματος - κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών) τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων			1	1		1							1				1	1	1	1	
20 Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελδό, εκτός από έπιπλα - κατασκευή ειδών καθαθοποιίας και σπαρτολεκτικής	25	8	2	6	12	19	27	18	2	10	1	12	3	4	11	1	42	41	41	37	
21 Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	2	2	2	1	1	1	1			1	1	2	1				4	4	4	3	
22 Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	5	5	5	3	8	8	20	12	2	3	1	2	10	6	6	5	25	22	32	22	
23 Παραγωγή οπτανθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων						1				3	1							4	1		
24 Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1	1	2	1			1	1	3	1	1	1		1		2	4	3	4	5	
25 Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	2	2		2	2	1	1			2	1	3	1		1	3	5	5	3	8	
26 Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	6	1	3	6	9	6	11	15			5	5		10	2	3	15	17	21	29	
27 Παραγωγή βασικών μετάλλων	2			11			2		8	11	12	15	2		1	2	12	11	15	28	
28 Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	11	18	22	22	22	22	9	28	2	2	2	5	13	6	4	19	48	48	37	74	
29 Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	7	22	3	6	6	10	6	2	2	2	3	4	4	7	1	8	19	41	13	20	
30 Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών					1								1				1	1			
31 Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1	4		1	1		2		1				3	1	1	2	4	5	3	6	
32 Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών				1											1				1	1	
33 Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων - κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	1	3	4		1	1	3	2				1	3		1	1	5	4	8	4	
34 Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων - κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	2													1		2		1			
35 Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών						2	1	5	1								1	2	1	5	
36 Κατασκευή επίπλων - λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	3	27	31	21	5	6	11	9	6	3	9	8	14	15	6	18	28	51	57	56	
37 Ανακύκλωση	2		3			1	3	2				1				3	1	2	1	10	3
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ																					
40 Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού				10	4	2		8		1		3	2		1	4	6	3	1	25	
41 Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού						1												1			
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ																					
45 Κατασκευές.	83	100	89	150	115	104	84	121	43	34	41	52	76	67	55	65	317	305	269	388	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

ΚΛΑΔΟΣ	Νομός Λάρισας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας				
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	1051	1208	1175	1267	979	983	898	1066	468	508	498	541	554	613	501	613	3052	3312	3072	3487	
Z. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ																					
50 Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών - λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα	71	94	76	54	42	80	72	36	43	41	43	45	28	47	28	40	184	262	219	175	
51 Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών	115	135	134	153	103	133	129	82	94	41	100	76	52	47	41	58	364	456	404	369	
52 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών - επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	368	428	406	463	310	266	239	358	124	141	124	161	170	194	149	204	972	1029	918	1186	
H. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ																					
55 Ξενοδοχεία και εστιατόρια	219	223	263	259	292	265	243	306	128	109	128	148	146	154	142	142	785	751	776	855	
Θ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ																					
60 Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	22	8	3	1	6	6	10	1	16	19	23	21	55	48	16	16	99	81	52	39	
61 Υδάτινες μεταφορές		1			2	2	3										2	3	3		
62 Εναέριες μεταφορές					1												1				
63 Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες - δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	5		6	6	12	15	7	13	5	1	4	5	2	7	7	16	24	23	24	40	
64 Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	1	6	3	14	5	7	4	4				2	2	2	1	1	8	15	8	21	
I. ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ																					
65 Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα ταμεία συντάξεων						1													1		
66 Ασφαλίσεις και συνταξοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	16	11			4	10	13	17	5	6	5	12	12	3	19	16	37	30	37	45	
67 Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	30	31	54	68	2	2					1		1	17	2	2	33	50	57	70	
K. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ																					
70 Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	9	9		5	10	12	5	13	1	2	5	3	1	3	4	4	21	26	14	25	
71 Ενοίκιαση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή - ενοίκιαση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	10	13	13	15	3	10	2		8	1	2	1	7	7	6		20	31	23	24	
72 Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	8	11	6	6	14	21	24	23	8	2	7	13	6	4	1	6	36	38	38	48	
73 Έρευνα και ανάπτυξη					11	9	8	12		1					2		11	10	10	12	
74 Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	104	137	117	116	58	71	46	104	10	9	16	14	20	21	23	36	192	238	202	270	
L. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ																					
75 Δημόσια διοίκηση και άμυνα							6	2				1			1					7	3
M. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ																					
80 Εκπαίδευση	29	30	29	30	24	21	11	36	16	11	22	18	23	19	18	21	92	81	80	105	
N. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ																					
85 Υγεία και κοινωνική μέριμνα	1		9	13	1	11	11	11		5	2		3	2	7	3	5	18	29	27	
Ξ. ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ Ή ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ																					
90 Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων - υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	3	4		3	5			5			1			2			8	6	1	8	
91 Δραστηριότητες οργανώσεων μ.α.κ.					1										2	1	1		2	1	
92 Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	15	25	10	14	24	22	49	9	6	8	5	6	6	11	10	16	51	66	74	45	
93 Άλλες Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	25	42	46	47	49	19		26	12	11	10	15	20	25	22	31	106	97	78	119	
O. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΟΙΚΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ																					
95 Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό																					
P. ΕΤΕΡΟΔΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ																					
99 Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα							16													16	
ΣΥΝΟΛΟ	1255	1446	1397	1558	1216	1224	1134	1334	560	602	615	690	723	761	641	777	3754	4033	3787	4359	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2003-2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

ΚΛΑΔΟΣ	Νομός Λάρισας				Νομός Μαγνησίας				Νομός Καρδίτσας				Νομός Τρικάλων				Σύνολο Θεσσαλίας			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	872	914	603	829	855	795	548	592	583	295	286	261	246	236	206	305	2556	2240	1643	1987
Z. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ																				
50 Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών - λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα	60	86	40	46	46	45	42	27	59	37	24	21	20	18	17	19	185	186	123	113
51 Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών	60	82	51	68	43	76	47	35	73	64	56	61	22	11	13	28	198	233	167	192
52 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών - επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	352	356	237	369	352	267	201	229	206	76	84	74	72	97	80	91	982	796	602	763
H. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ																				
55 Ξενοδοχεία και εστιατόρια	181	207	130	168	225	216	151	151	165	67	67	55	45	45	44	75	616	535	392	449
Θ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ																				
60 Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	5	5	1	3	11	7	1	2	17	6	12	12	12	9	5	27	45	27	19	44
61 Υδάτινες μεταφορές					1	1											1	1		
62 Εναέριες μεταφορές				3																3
63 Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες - δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων		2	3		4	4	2	5	1	2	3	3	1	2	1	2	6	10	9	10
64 Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες		1	4		1	1	5	1									1	2	9	1
I. ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ																				
65 Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα ταμεία συντάξεων																				
66 Ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	37	38			29	24	9	15	9	9	2	5	28	1	7	8	103	72	18	28
67 Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	25	41	58	56			1				2	2	2	13	1	1	27	54	62	59
K. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ																				
70 Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	2	6		1	6	6	4	3	2			1		3	1	2	10	15	5	7
71 Ενοίκιαση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή - ενοίκιαση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	4	5	5	2	10	1	1	2			1						14	6	7	4
72 Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	5	6			10	14	5	11	5	3	2	1		2		3	20	25	7	15
73 Έρευνα και ανάπτυξη					7	4	4	7				1		1			7	5	5	7
74 Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	83	24	29	48	41	30	20	52	8	6	5	4	5	10	7	9	137	70	61	113
L. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ																				
75 Δημόσια διοίκηση και άμυνα							3								1	3				4
M. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ																				
80 Εκπαίδευση	27	25	14	17	32	27	16	12	24	10	15	12	21	15	14	19	104	77	59	60
N. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ																				
85 Υγεία και κοινωνική μέριμνα			2	4	7	4	10	6		1	2	1	1				8	5	14	11
Ξ. ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ Ή ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ																				
90 Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων - υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες		1		2				2										1		4
91 Δραστηριότητες οργανώσεων μ.α.κ.					1										1	1	1		1	1
92 Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	9	9	2	10	4	45	12	11	5	6	3	3	2		3	1	20	60	20	25
93 Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	22	20	27	32	25	23	13	21	9	8	7	6	15	9	11	16	71	60	58	75
O. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΟΙΚΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ																				
95 Ίδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό																				
Π. ΕΤΕΡΟΔΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ																				
99 Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα							1													1
ΣΥΝΟΛΟ	1060	1177	742	1036	1090	992	674	707	740	365	360	339	311	273	264	383	3201	2807	2040	2465

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΤΡΩΝΗ

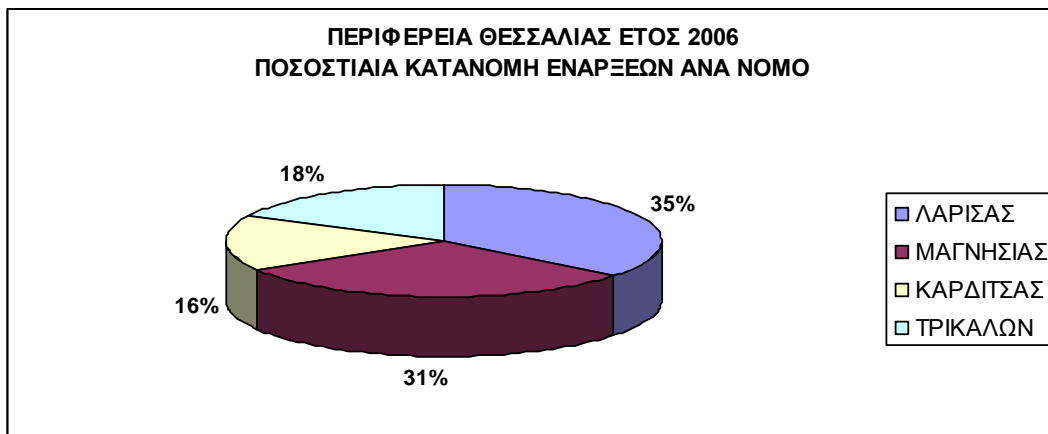
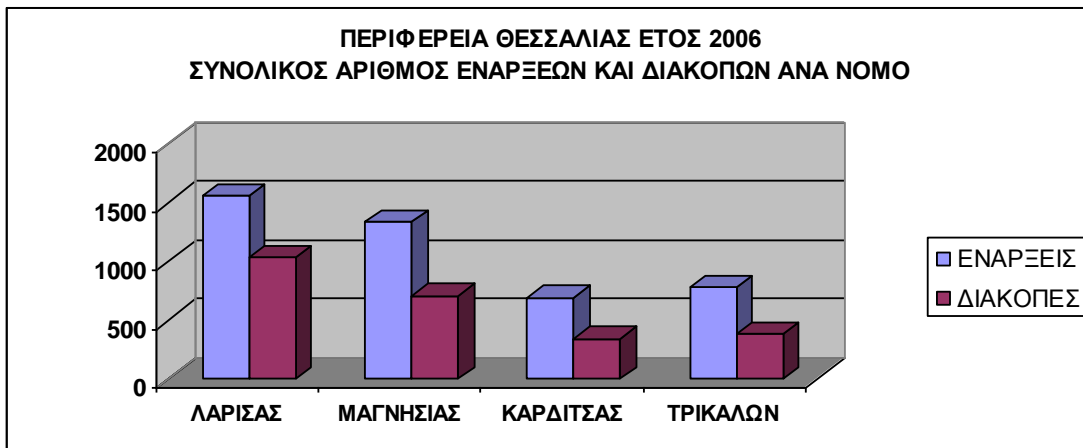
ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

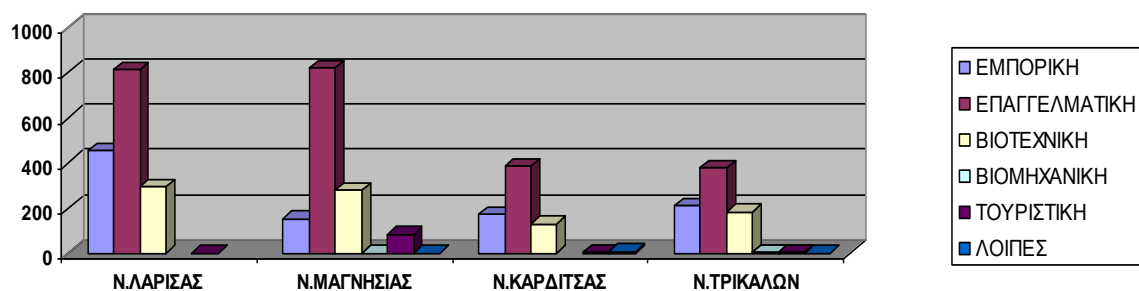
ΝΟΜΟΣ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ	ΔΙΑΚΟΠΕΣ
	2006	2006
ΛΑΡΙΣΑΣ	1558	1036
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1334	707
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	690	339
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	777	383
ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4359	2465

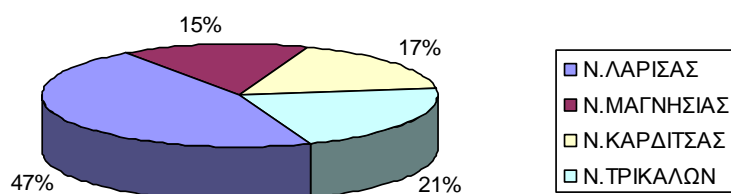
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	453	150	170	209	982
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ	813	822	384	379	2398
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ	292	280	129	184	885
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ				3	3
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ		82	1	2	85
ΛΟΙΠΕΣ			6		6
ΣΥΝΟΛΟ	1558	1334	690	777	4359

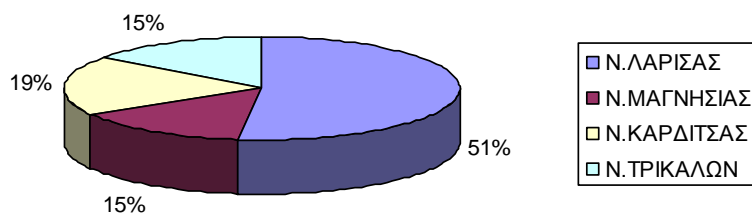
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006 ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ

ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

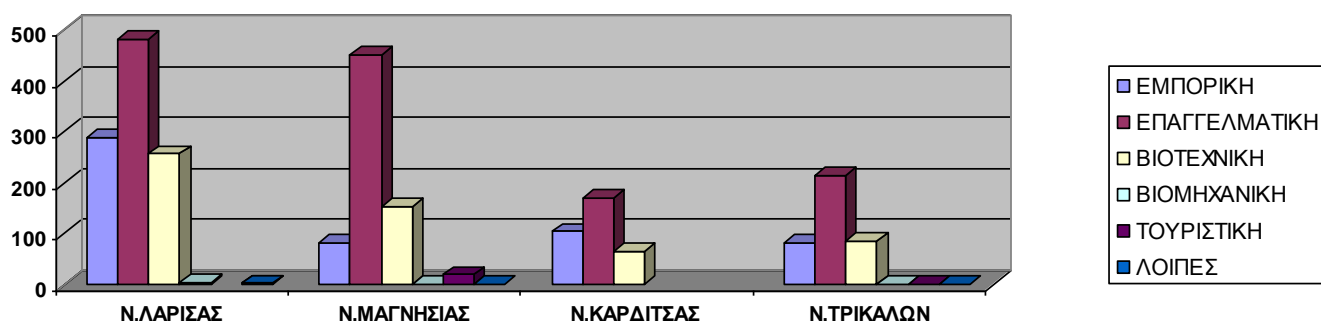
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

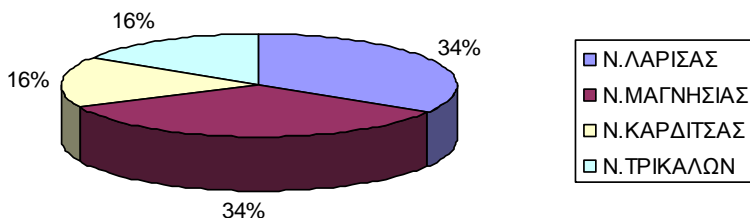
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	290	82	104	83	559
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ	482	452	170	215	1319
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ	257	153	65	85	560
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ	5	1			6
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ		19			19
ΛΟΙΠΕΣ	2				2
ΣΥΝΟΛΟ	1036	707	339	383	2465

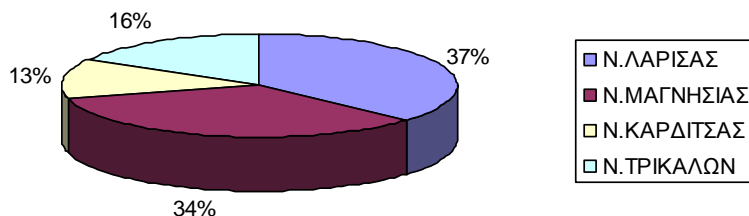
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006 ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ

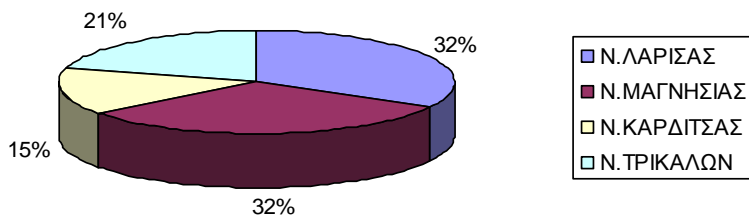
ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

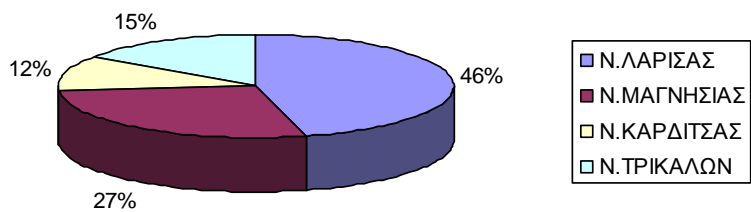
ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

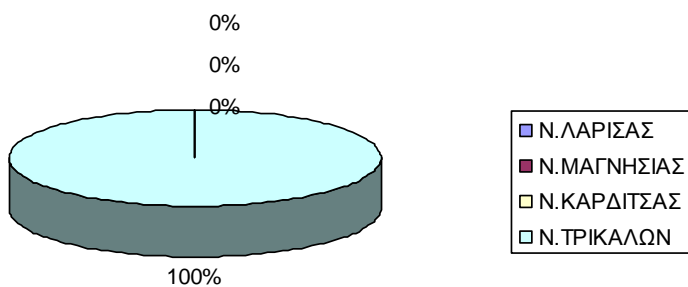
ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

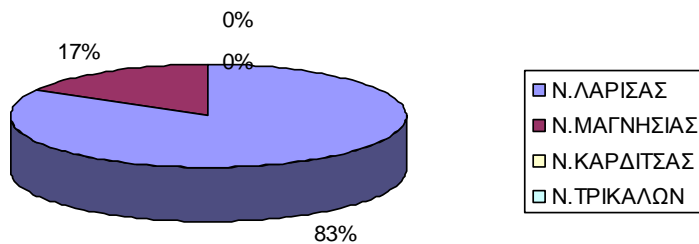
ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

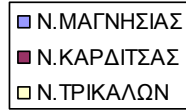
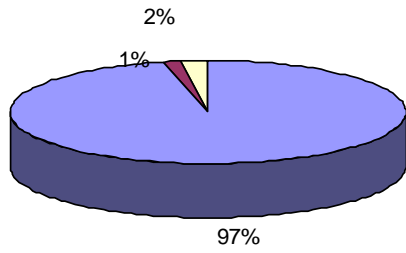
ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

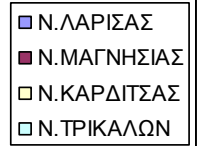
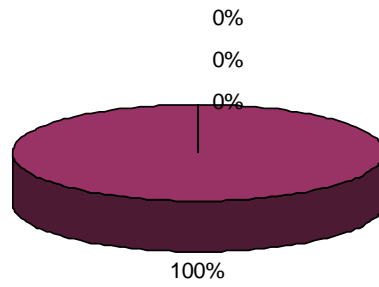
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

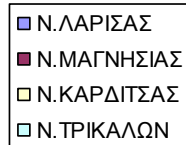
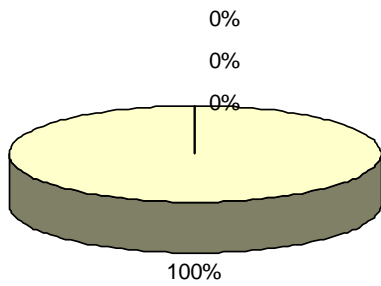
ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

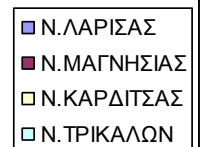
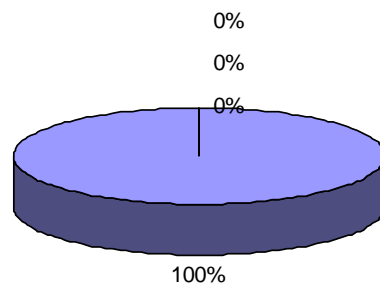
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

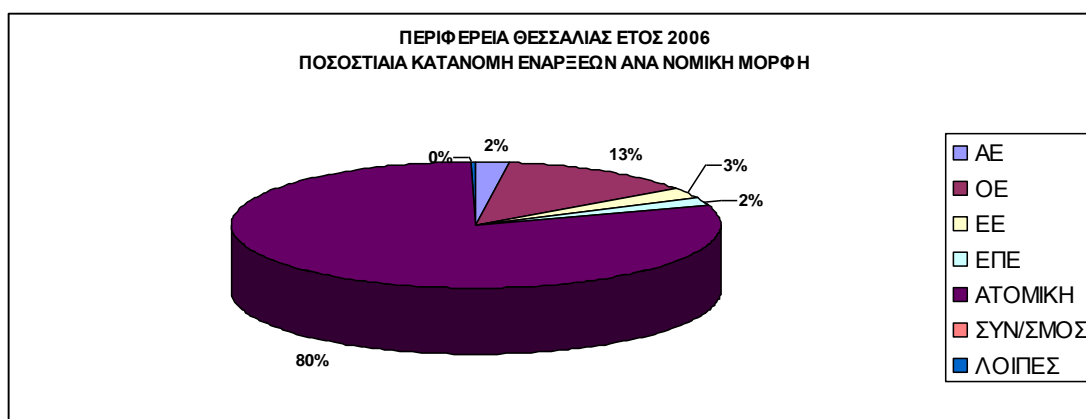
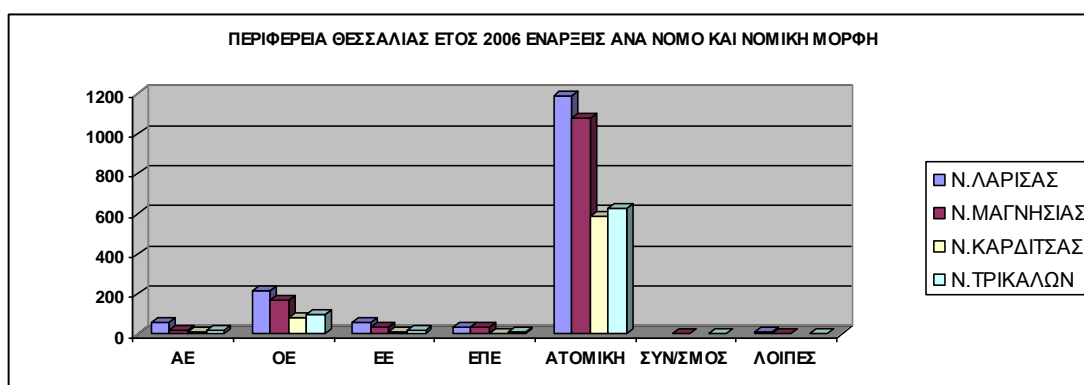

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2006

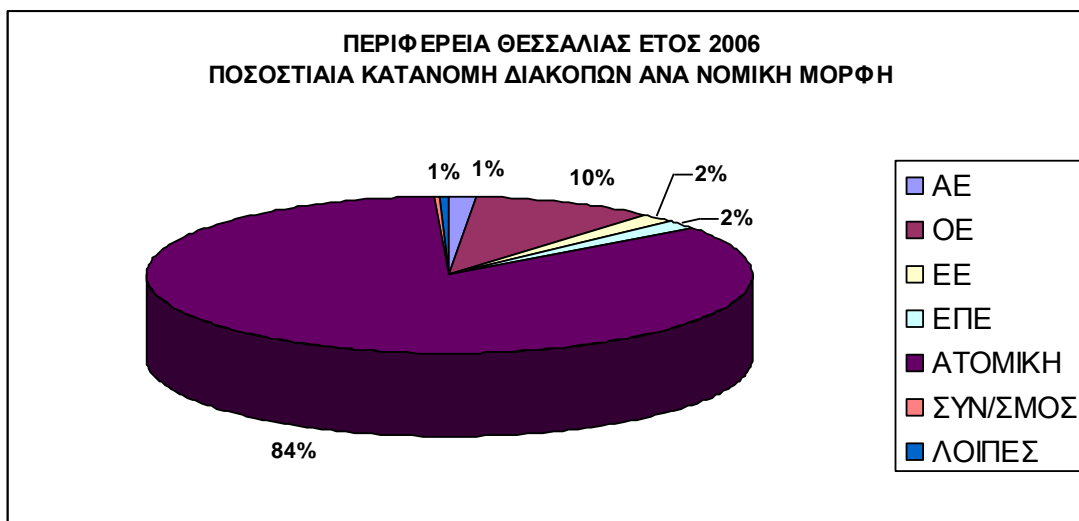
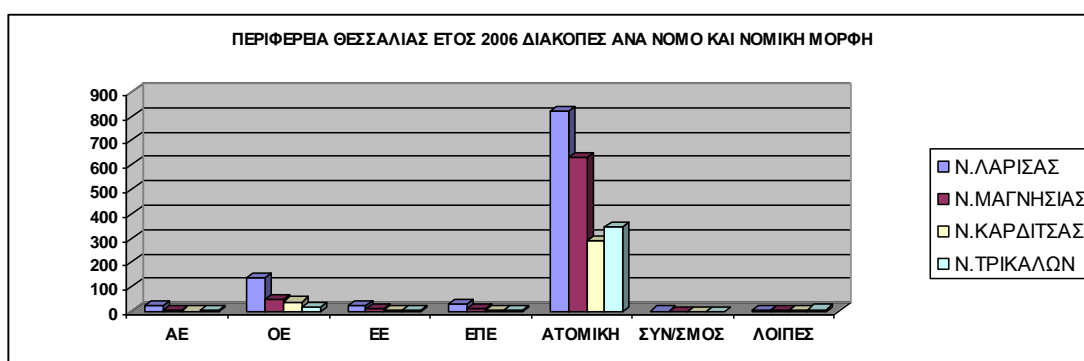
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΑΕ	55	20	8	15	98
ΟΕ	219	167	81	98	565
ΕΕ	56	35	9	21	121
ΕΠΕ	33	35	4	12	84
ΑΤΟΜΙΚΗ	1188	1076	588	628	3480
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ		1			1
ΛΟΙΠΕΣ	7			3	10
ΣΥΝΟΛΟ	1558	1334	690	777	4359

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΑΕ	21	5	1	4	31
ΟΕ	136	50	39	18	243
ΕΕ	24	12	4	5	45
ΕΠΕ	27	9	4	3	43
ΑΤΟΜΙΚΗ	822	628	289	346	2085
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	1				1
ΛΟΙΠΕΣ	5	3	2	7	17
ΣΥΝΟΛΟ	1036	707	339	383	2465

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

		2006				
ΚΛΑΔΟΣ		ΛΑΡΙΣΣΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		3	15	7	6	31
A. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ						
01	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες	3		6	5	14
02	Δασοκομία, υλοτομία και συναφείς δραστηριότητες				1	1
B. ΑΛΙΕΙΑ						
05	Αλιεία, εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων και μονάδων παραγωγής γόνου - βοηθητικές δραστηριότητες συναφείς με την αλιεία					
Γ. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ						
10	Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη - εξόρυξη τύρφης					
11	Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου - βοηθητικές δραστηριότητες σχετικά με την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, με εξαίρεση τις μελέτες					
12	Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου					
13	Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων					
14	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες		15	1		16
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		288	253	142	158	841
Δ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ						
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	31	27	19	19	96
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού					
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	5	2	3	1	11
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης - κατεργασία και βαφή γουναρικών	10	1	4	4	19
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος - κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών) τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων	1				1
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα - κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	6	18	12	1	37
21	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	1		2		3
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	3	12	2	5	22
23	Παραγωγή οπτάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων					
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1	1	1	2	5
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	2		3	3	8
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	6	15	5	3	29
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων	11		15	2	28
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	22	28	5	19	74
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	6	2	4	8	20
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών					
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1		3	2	6
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1				1
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων - κατασκευή ρολογιών κάθε είδους		2	1	1	4
34	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων - κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων					
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών		5			5
36	Κατασκευή επίπλων - λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	21	9	8	18	56
37	Ανακύκλωση		2		1	3
E. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ						
40	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού	10	8	3	4	25
41	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού					
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ						
45	Κατασκευές.	150	121	52	65	388

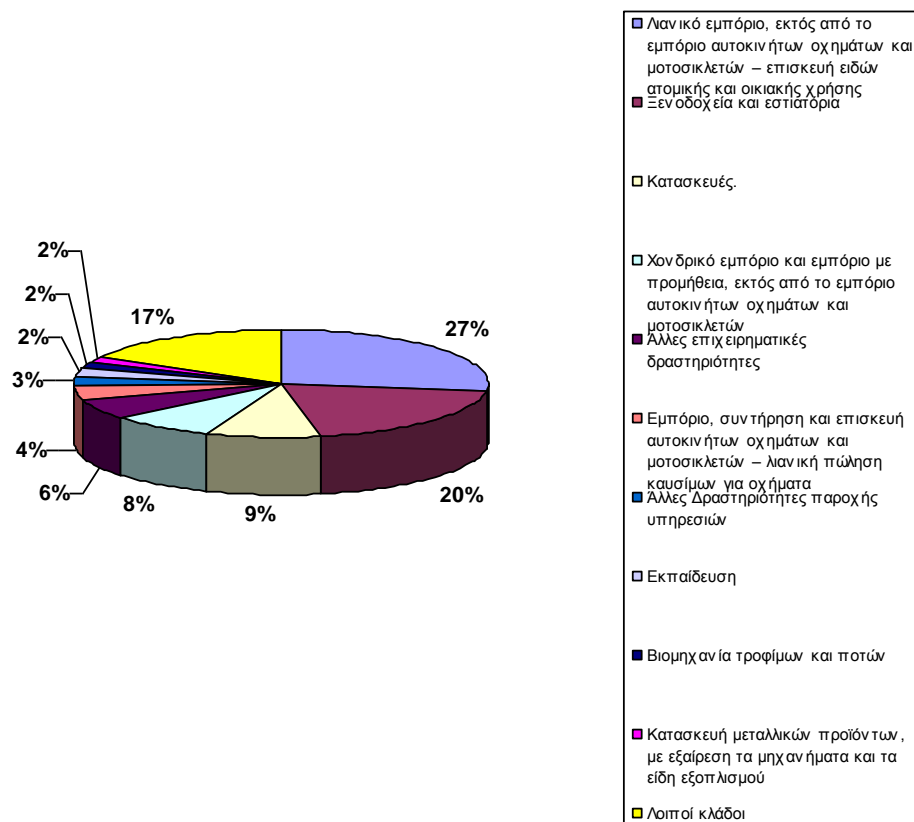
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

		2006				
ΚΛΑΔΟΣ		ΛΑΡΙΣΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		1	2	4	4	11
A. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ						
01	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες		1	3	4	8
02	Δασοκομία, υλοτομία και συναφείς δραστηριότητες					
B. ΑΛΙΕΙΑ						
05	Αλιεία, εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων και μονάδων παραγωγής γόνου – βοηθητικές δραστηριότητες συναφείς με την αλιεία					
Γ. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ						
10	Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη – εξόρυξη τύρφης					
11	Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου – βοηθητικές δραστηριότητες σχετικά με την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, με εξαίρεση τις μελέτες					
12	Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου					
13	Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων					
14	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες	1	1	1		3
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		206	113	74	74	467
Δ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ						
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	33	22	15	12	82
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού					
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	7	2		1	10
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης – κατεργασία και βαφή γουναρικών	22	1	2	3	28
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος – κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών) τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων	1	1	1	2	5
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα – κατασκευή ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	5	12	5	1	23
21	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	1		1	1	3
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	5	4	3	4	16
23	Παραγωγή οπτανθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων					
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	4	1	2	3	10
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες		2	4	1	7
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	7	4	3	1	15
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων	8		9	1	18
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	6	12	2	4	24
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	5	1		3	9
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών				2	2
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1			1	2
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφώνιας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	2	1	1	1	5
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων – κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	1	3		1	5
34	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων - - κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων				1	1
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών		1			1
36	Κατασκευή επίπλων – λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	40	16	7	6	69
37	Ανακύκλωση					
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ						
40	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού	3			1	4
41	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού					
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ						
45	Κατασκευές.	55	30	19	24	128

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

ΚΛΑΔΟΣ		ΕΝΑΡΞΕΙΣ
		2006
52	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών – επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	1186
55	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	855
45	Κατασκευές,	388
51	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών	369
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	270
50	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών – λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα	175
93	Άλλες Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	119
80	Εκπαίδευση	105
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	96
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	74
	Λοιποί κλάδοι	722
ΣΥΝΟΛΟ		4359

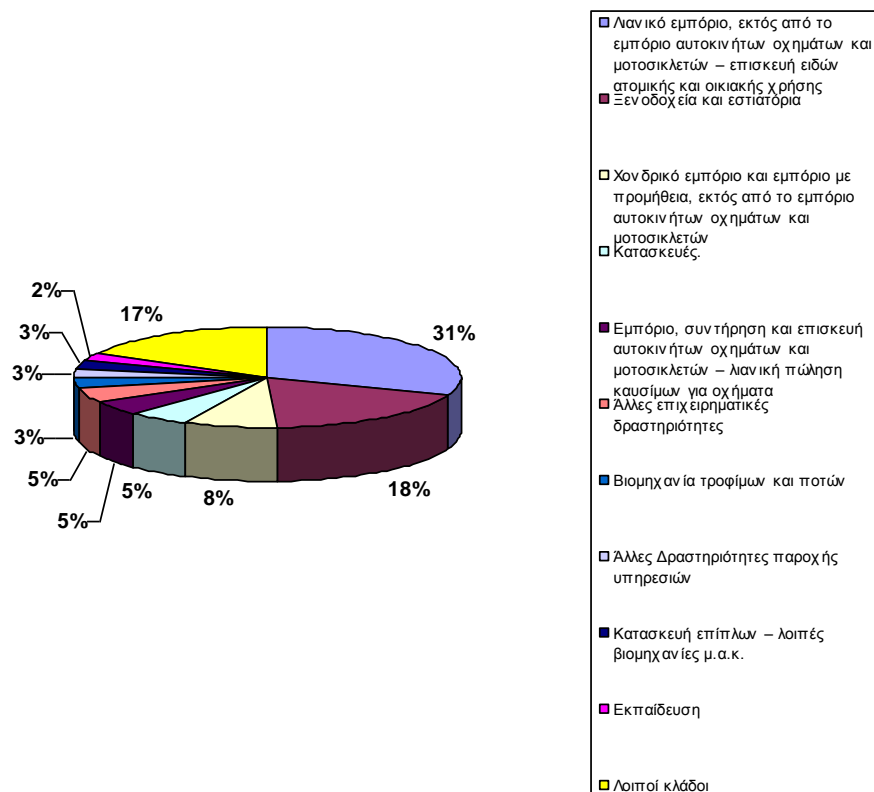
**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2005 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

ΚΛΑΔΟΣ		ΔΙΑΚΟΠΕΣ
		2006
52	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών – επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	763
55	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	449
51	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών	192
45	Κατασκευές,	128
50	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών – λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα	113
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	113
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	82
93	Άλλες Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	75
36	Κατασκευή επίπλων – λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	69
80	Εκπαίδευση	60
	Λοιποί κλάδοι	421
ΣΥΝΟΛΟ		2465

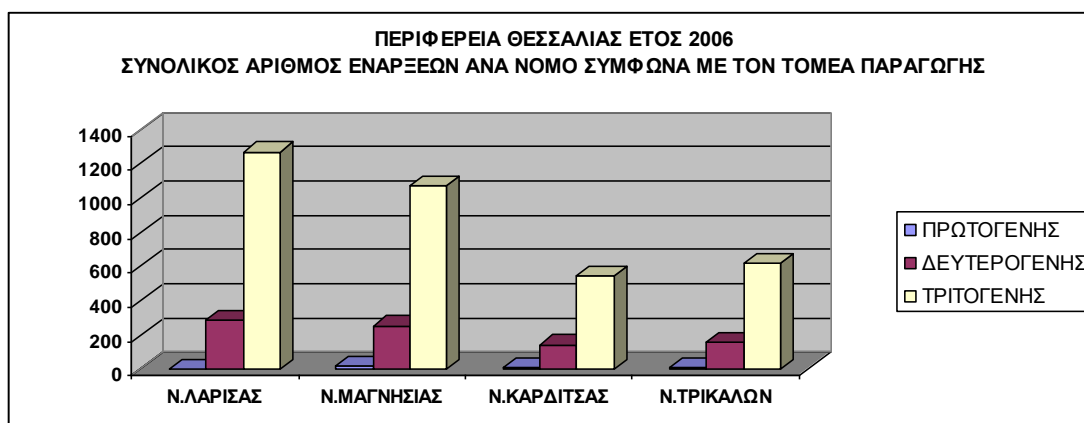
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2005 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΑΡΞΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	3	15	7	6	31
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	288	253	142	158	841
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	1267	1066	541	613	3487
ΣΥΝΟΛΟ	1558	1334	690	777	4359

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΕΤΟΣ 2006

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ	ΔΙΑΚΟΠΕΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
	Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	1	1	4	4	10
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	206	114	74	74	468
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	829	592	261	305	1987
ΣΥΝΟΛΟ	1036	707	339	383	2465

